ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г.

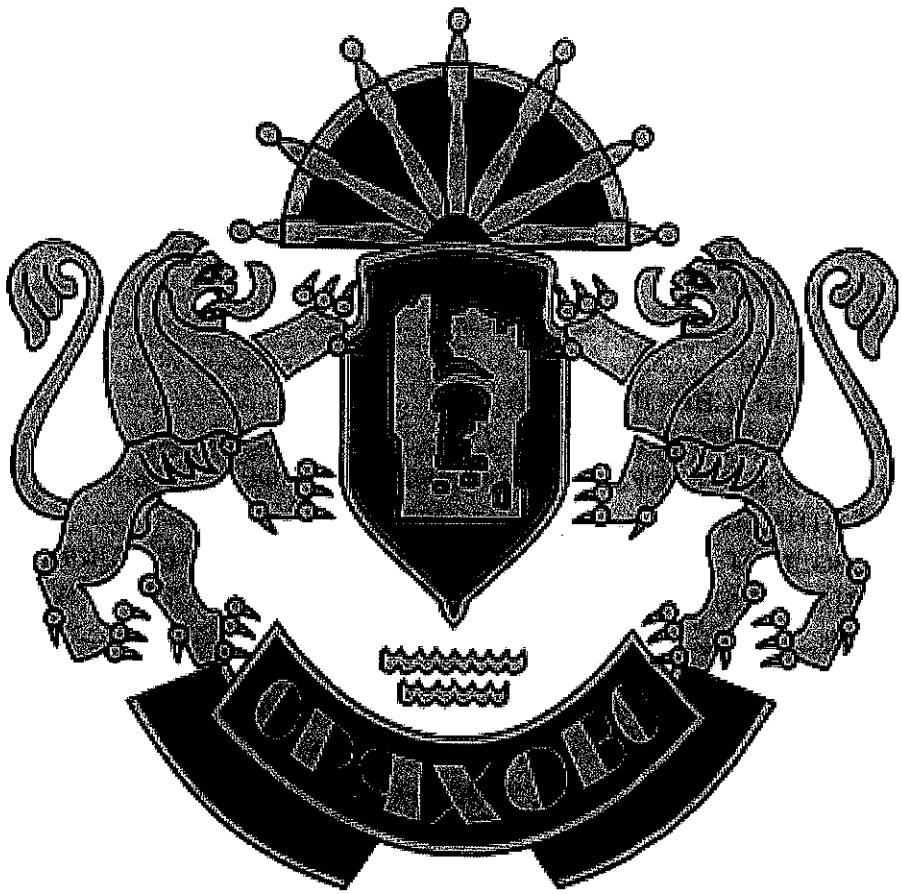

СЪДЪРЖАНИЕ

ТАБЛИЦИ 5
ФИГУРИ 5
СПИСЪК НА СЪКРАЩЕНИЯТА 6
ОСНОВНИ ДЕФИНИЦИИ 7
ВЪВЕДЕНИЕ 9
Отпадъци в обхвата на Програмата 9
Географско покритие 10
Регион за управление на отпадъците 10
Подход при разработване на Програмата 10
СЪДЪРЖАНИЕ И СТРУКТУРА НА ПРОГРАМАТА 11
ПРОЦЕС НА ОБЩЕСТВЕНИ КОНСУЛТАЦИИ 12
ОРГАНИ ЗА РАЗРАБОТВАНЕ И ПРИЕМАНЕ НА ПУО 12
I. ОБЩА ХАРАКТЕРИСТИКА 12
Местоположение на общината 12
Полезни изкопаеми 13
Води 14
Транспортна инфраструктура 14
Населени места 14
Население 14
Промишлена дейност 15
II. ОСНОВНИ ИЗВОДИ И ПРЕПОРЪКИ ОТ АНАЛИЗА НА СЪСТОЯНИЕТО ОТНОСНО УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ И ПРОГНОЗИТЕ ЗА БЪДЕЩО РАЗВИТИЕ В УПРАВЛЕНИЕТО НА ОТПАДЪЦИТЕ 15
II.1. ОСНОВНИ ИЗВОДИ И ПРЕПОРЪКИ ОТ АНАЛИЗА НА ОТПАДЪЦИТЕ, ОБРАЗУВАНИ НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЩИНАТА 15
БИТОВИ ОТПАДЪЦИ 15
СТРОИТЕЛНИ ОТПАДЪЦИ 16
ПРОИЗВОДСТВЕНИ И ОПАСНИ ОТПАДЪЦИ 17
СПЕЦИФИЧНИ ПОТОЦИ ОТПАДЪЦИ 17
II.2. ОСНОВНИ ИЗВОДИ И ПРЕПОРЪКИ ОТ АНАЛИЗА НА ИНФРАСТРУКТУРАТА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИ 18
II.3. ОСНОВНИ ИЗВОДИ ОТ АНАЛИЗА НА ЗАМЪРСЕНИ В МИНАЛОТО ПЛОЩАДКИ ЗА ОБЕЗВРЕЖДАНЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ И ОСЪЩЕСТВЕНИ МЕРКИ ЗА ТЯХНОТО ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ 18
II.4. ОСНОВНИ ИЗВОДИ ОТ АНАЛИЗ НА СХЕМИТЕ ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ И ПРИЛАГАНЕ НА ПРИНЦИПИТЕ "ОТГОВОРНОСТ НА ПРОИЗВОДИТЕЛЯ" И "ЗАМЪРСИТЕЛЯТ ПЛАЩА", ИКОНОМИЧЕСКИ ИНСТРУМЕНТИ И СТИМУЛИ 19
II.5. ОСНОВНИ ИЗВОДИ ОТ АНАЛИЗА НА ДЕЙСТВАЩИТЕ НОРМАТИВНИ И ПРОГРАМНИ ДОКУМЕНТИ 20
II.6. ИНСТИТУЦИОНАЛЕН КАПАЦИТЕТ В СФЕРАТА НА УПРАВЛЕНИЕТО НА ОТПАДЪЦИТЕ 20
II.7. ИНФОРМИРАНЕ НА ОБЩЕСТВЕНОСТТА ПО ВЪПРОСИТЕ НА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 21
II.8. ИНФОРМАЦИОННО ОБЕЗПЕЧАВАНЕ ЗА ОТПАДЪЦИТЕ И ДЕЙНОСТИТЕ С ОТПАДЪЦИТЕ 21

ПРОГНОЗИ 22
III. SWOT АНАЛИЗ 22
IV. ЦЕЛИ НА ПРОГРАМАТА ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г. И ПРОГРАМИ ЗА ТЯХНОТО ПОСТИГАНЕ 24
ЦЕЛ 1: НАМАЛЯВАНЕ НА ВРЕДНОТО ВЪЗДЕЙСТВИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ ЧРЕЗ ПРЕДОТВРАТЯВАНЕ ОБРАЗУВАНЕТО ИМ И НАСЪРЧАВАНЕ НА ПОВТОРНОТО ИМ ИЗПОЛЗВАНЕ 29
IV.1. ПРОГРАМА ЗА ПРЕДОТВРАТЯВАНЕ ОБРАЗУВАНЕТО НА ОТПАДЪЦИ 29
IV.1.2. ЦЕЛИ И МЕРКИ ЗА ПРЕДОТВРАТЯВАНЕ ОБРАЗУВАНЕТО НА ОТПАДЪЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021 – 2028 Г. 32
IV.1.2. МЕРКИ ЗА ПРЕДОТВРАТЯВАНЕ ОБРАЗУВАНЕТО НА ОТПАДЪЦИ 33
IV.2. ПОДПРОГРАМА ЗА ПРЕДОТВРАТЯВАНЕ НА ОБРАЗУВАНЕТО НА ХРАНИТЕЛНИ ОТПАДЪЦИ 34
ЦЕЛ 2: УВЕЛИЧАВАНЕ НА КОЛИЧЕСТВАТА НА РЕЦИКЛИРАНИТЕ И ОПОЛЗОТВОРЕНИ ОТПАДЪЦИ 43
IV.3. ПРОГРАМА ЗА ДОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ ЗА ПОДГОТОВКА ЗА ПОВТОРНА УПОТРЕБА И ЗА РЕЦИКЛИРАНЕ НА БИТОВИТЕ ОТПАДЪЦИ 43
IV.4. ПРОГРАМА ЗА ДОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ ЗА РЕЦИКЛИРАНЕ И ОПОЛЗОТВОРЯВАНЕ НА СТРОИТЕЛНИ ОТПАДЪЦИ И ОТПАДЪЦИ ОТ РАЗРУШАВАНЕ НА СГРАДИ 50
IV.5. ПРОГРАМА ЗА ДОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ ЗА РЕЦИКЛИРАНЕ И ОПОЛЗОТВОРЯВАНЕ НА МАСОВО РАЗПРОСТРАНЕНИ ОТПАДЪЦИ 53
IV.6. ПОДПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОПАКОВКИТЕ И ОТПАДЪЦИТЕ ОТ ОПАКОВКИ 57
ЦЕЛ 3: НАМАЛЯВАНЕ НА КОЛИЧЕСТВАТА И НА РИСКА ОТ ДЕПОНИРАНИ БИТОВИ ОТПАДЪЦИ 60
IV.7. ПРОГРАМА ЗА НАМАЛЯВАНЕ НА КОЛИЧЕСТВАТА И НА РИСКА ОТ ДЕПОНИРАНИТЕ БИТОВИ ОТПАДЪЦИ 60
V. КООРДИНАЦИЯ С ДРУГИ ПЛАНОВЕ И ПРОГРАМИ 62
VI. СИСТЕМА ЗА ОТЧЕТ И КОНТРОЛ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПУО 2021 - 2028 Г. 63
VII. СИСТЕМА ЗА ОЦЕНКА НА РЕЗУЛТАТИТЕ И ЗА АКТУАЛИЗАЦИЯ НА ПЛАНА 63
ПРИЛОЖЕНИЯ 64
I. АНАЛИЗ И ОЦЕНКА НА ДЕЙСТВАЩОТО ЗАКОНОДАТЕЛСТВО И ПРОГРАМНИ ДОКУМЕНТИ 64
I.1. НОРМАТИВНИ И ПРОГРАМНИ ДОКУМЕНТИ В КОНТЕКСТА НА ПРАВАТА И ЗАДЪЛЖЕНИЯТА НА ОБЩИНА ОРЯХОВО ПО УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 71
I.2. ОСНОВНИ АНГАЖИМЕНТИ ПО УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ НА ОБЩИНА ОРЯХОВО 72
РАЗДЕЛНО СЪБИРАНЕ НА БИТОВИ ОТПАДЪЦИ 75
Битови отпадъци от хартия и картон , метали, пластмаси и стъкло 75
Битови биоразградими и биоотпадъци 76
Опасни отпадъци от бита 76
Масово разпространени отпадъци 77
Осигуряване на площадки за предаване на разделно събрани битови отпадъци от домакинствата . 78
ОБЩИНСКА НАРЕДБА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 78
ОБЩИНСКА ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 79
ФИНАНСОВИ ИНСТРУМЕНТИ С ЦЕЛ ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ЗАДЪЛЖЕНИЯТА 80
I.3. НОРМАТИВНИ И ПРОГРАМНИ ДОКУМЕНТИ ПО УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ НА

ОБЩИНА ОРЯХОВО 81
I.4. ОСНОВНИ ИЗВОДИ И ПРЕПОРЪКИ 83
II. АНАЛИЗ НА ОТПАДЪЦИТЕ 84
II.1. БИТОВИ ОТПАДЪЦИ 84
II.1.1. НОРМА НА НАТРУПВАНЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ 86
II.1.2. ПОВТОРНА УПОТРЕБА, РЕЦИКЛИРАНЕ, ОПОЛЗОТВОРЯВАНЕ И ОБЕЗВРЕЖДАНЕ НА БИТОВИТЕ ОТПАДЪЦИ 87
II.1.3. ОСНОВНИ ИЗВОДИ 90
II.2. СТРОИТЕЛНИ ОТПАДЪЦИ 90
II.2.1. ОСНОВНИ ИЗВОДИ 93
II.3. ПРОИЗВОДСТВЕНИ И ОПАСНИ ОТПАДЪЦИ 93
II.3.1. ОСНОВНИ ИЗВОДИ 95
II.4. СПЕЦИФИЧНИ ПОТОЦИ ОТПАДЪЦИ 95
II.4.1. МРО 95
II.4.1.1. ОТПАДЪЦИ ОТ ОПАКОВКИ 95
II.4.1.2. ДРУГИ МРО 97
II.4.2. УТАЙКИ ОТ ГПСОВ 97
II.4.3. МЕДИЦИНСКИ И БИОЛОГИЧНИ ОТПАДЪЦИ 97
II.5. ОСНОВНИ ИЗВОДИ 98
III. АНАЛИЗ НА ИНФРАСТРУКТУРАТА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИ 98
III.1. ИНФРАСТРУКТУРА ЗА БИТОВИТЕ ОТПАДЪЦИ 99
III.1.1. ОСНОВНИ ХАРАКТЕРИСТИКИ НА СЪОРЪЖЕНИЯТА И ИНСТАЛАЦИИТЕ ЗА ТРЕТИРАНЕ НА БИТОВИТЕ ОТПАДЪЦИ 99
III.1.2. ИНФРАСТРУКТУРА ЗА СЪБИРАНЕ И ТРАНСПОРТИРАНЕ НА БИТОВИТЕ ОТПАДЪЦИ, СЪДОВЕ 104
III.1.3. ИЗВОДИ И ПРЕПОРЪКИ 105
IV. АНАЛИЗ НА ИНСТИТУЦИОНАЛНИЯ КАПАЦИТЕТ В СФЕРАТА НА УПРАВЛЕНИЕТО НА ОТПАДЪЦИТЕ 105
IV.1. ИКОНОМИЧЕСКИ ИНСТРУМЕНТИ И СТИМУЛИ В СЕКТОРА НА УПРАВЛЕНИЕТО НА ОТПАДЪЦИТЕ 106
V. ПРОГНОЗИ 109
V.1. ПРОГНОЗИ ЗА ОБРАЗУВАНИТЕ БИТОВИ ОТПАДЪЦИ 109

ТАБЛИЦИ

Таблица 1. Количествени цели по управление на отпадъците 25
Таблица 2. Цели на ПУО Оряхово 2021-2028 г. 27
Таблица 3. Индикативен бюджет на ПУО до 2028 г. на община Оряхово 29
Таблица 4. План за действие - Програма за предотвратяване образуването на отпадъци 38
Таблица 5. План за действие - Подпрограма за предотвратяване на образуването на хранителни отпадъци 41
Таблица 6. План за действие - Програма за достигане на целите за подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъци 46
Таблица 7. План за действие - Програмата за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на строителни отпадъци и отпадъци от разрушаване на сгради 52
Таблица 8. План за действие - Програма за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на МРО 54
Таблица 9. План за действие - Подпрограма за управление на опаковките и отпадъците от опаковки 58
Таблица 10. Програма за намаляване на количествата и на риска от депонираните битови отпадъци 61
Таблица 11. Цели в законодателството на ЕС за отпадъците 68
Таблица 12. Събрани смесени битови отпадъци и норма на натрупване в община Оряхово 86
Таблица 13. Депонирани битови отпадъци в община Оряхово (2016-2019 г.) в тона 87
Таблица 14. Постигнати цели по чл. 31, ал. 1, т. 1 87
Таблица 15. Морфологичен състав на битовите отпадъци 88
Таблица 16. Разпределение на съдовете за събиране на битови отпадъци на територията на общината 104
Таблица 17. Приходи от такса битови отпадъци в лева 107
Таблица 18. Разходи от такса битови отпадъци в лева 107
Таблица 19. Население в Община Оряхово за периода 2016-2020 г. 109
Таблица 20. Прогноза на населението в община Оряхово 109
Таблица 21. Прогноза на нормата на натрупване в община Оряхово 110
Таблица 22. Прогноза за генерираните битови отпадъци в община Оряхово 110
Таблица 23. Прогноза за количествата на образувани отпадъци съгласно морфологичния им състав за община Оряхово, тонове 110

ФИГУРИ

Фигура 1. Йерархия за управление на отпадъците 11
Фигура 2. Карта на Община Оряхово, Врачанска област 13
Фигура 3. Обобщени данни за страната за морфологията на строителните отпадъци през 2009 г. 91
Фигура 4. Размер на отчисленията по чл. 64 от ЗУО по години в лв./тон 108

СПИСЪК НА СЪКРАЩЕНИЯТА

ЗМДТ	Закон за местните данъци и такси
ЗООС	Закон за опазване на околната среда
ЗУО	Закон за управление на отпадъците
ЗУТ	Закон за устройството на територията
ИАОС	Изпълнителна агенция по околна среда
ИУГ	Излезли от употреба гуми
ИУЕЕО	Излязло от употреба електрическо и електронно оборудване
ИУМПС	Излезли от употреба моторни превозни средства
МОСВ	Министерство на околната среда и водите
МРО	Масово разпространени отпадъци
МС	Министерски съвет
НППОО	Национална програма за предотвратяване образуването на отпадъци
НПР (2030)	България 2030: Национална програма за развитие
НПУО	Национален план за управление на отпадъците
НСИ	Национален статистически институт
НУБА	Негодни за употреба батерии и акумулатори
НУАБА	Негодни за употреба автомобилни батерии и акумулатори
НУИБА	Негодни за употреба индустриални батерии и акумулатори
НУПБА	Негодни за употреба портативни батерии и акумулатори
ОЕЕО	Отпадъци от електрическо и електронно оборудване
ОбС	Общински съвет
ОМ	Отработени масла
ОО	Организация по оползотворяване
ОПОС	Оперативна програма "Околна среда"
ПМС	Постановление на Министерски съвет
ПОО	Предотвратяване образуването на отпадъците
ПОС	Програма "Околна среда" 2021-2027
ППОО	Програма за предотвратяване образуването на отпадъци
ПСОВ	Пречиствателна станция за отпадъчни води
ПУДООС	Предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда
ПУСО	План за управление на строителни отпадъци
РДО	Рамкова директива за отпадъците
РИОСВ	Регионална инспекция по околната среда и водите
РОП	Разширена отговорност на производителя
РСУО	Регионално сдружение за управление на отпадъците
СМР	Строително-монтажни работи
СО	Строителни отпадъци
ТБО	Такса битови отпадъци
SWOT	Анализ на силните и слабите страни, възможностите и заплахите

ОСНОВНИ ДЕФИНИЦИИ

Битови отпадъци са:

а) смесени отпадъци или разделно събирани отпадъци от домакинства, включително хартия и картон, стъкло, метали, пластмаса, биоотпадъци, дървесина, текстил, опаковки, отпадъци от електрическо и електронно оборудване, отпадъци от батерии и акумулатори, както и едрогабаритни отпадъци, включително дюшеци и мебели;

б) смесени отпадъци или разделно събирани отпадъци от други източници, когато тези отпадъци са сходни по естество и състав с отпадъците от домакинства;

Битовите отпадъци не включват отпадъците от производството, селското стопанство, горското стопанство, рибарството, септичните ями и канализационната система и от третирането на отпадъчните води, включително утайки от пречистване на отпадъчни води, излезли от употреба моторни превозни средства или отпадъци от строителство и разрушаване.

Това определение не засяга разпределението на отговорностите за управлението на отпадъците между публичните и частните субекти.

Строителни отпадъци са отпадъците от строителство и разрушаване, съответстващи на кодовете отпадъци, посочени в глава 17 от Индекс към Решение 2000/532/ЕО на Комисията от 3 май 2000 г. за замяна на Решение 94/3/ЕО за установяване на списък на отпадъците в съответствие с член 1, буква "а)" от Директива 75/442/ЕИО на Съвета относно отпадъците и Решение 94/904/ЕО на Съвета за установяване на списък на опасните отпадъци в съответствие с член 1, параграф 4 от Директива 91/689/ЕИО на Съвета относно опасните отпадъци и следващите му изменения.

Опасни отпадъци са отпадъците, които притежават едно или повече опасни свойства, посочени в Приложение № 3 към Закона за управление на отпадъците (ЗУО).

Опасни отпадъци от домакинствата. Опасните отпадъци от домакинствата обхващат широка гама от материали, които могат да включват: газови бутилки; аерозоли, батерии, масла, бои, лакове и лепила, запалими течности (разредители, разтворители и др.), пестициди, почистващи вещества и препарати, флуоресцентни тръби, лекарства и други.

Биоразградими отпадъци са всички отпадъци, които имат способността да се разграждат анаеробно или аеробно, като хранителни и растителни отпадъци, хартия, картон и други.

Биоотпадъци са биоразградими отпадъци от парковете и градините, хранителни и кухненски отпадъци от домакинствата, офисите, ресторантите, търговията на едро, столовете, заведенията за обществено хранене и търговските обекти за търговия на дребно, както и подобните отпадъци от предприятията на хранително-вкусовата промишленост.

Хранителни отпадъци са всички храни съгласно чл. 2 от Регламент (ЕО) № 178/2002 на Европейския парламент и на Съвета от 28 януари 2002 г. за установяване на общите принципи и изисквания на законодателството в областта на храните, за създаване на Европейски орган за безопасност на храните и за определяне на процедури относно безопасността на храните, които са се превърнали в отпадъци.

Масово разпространени отпадъци са отпадъци, които се образуват след употреба на продукти от многобройни източници на територията на цялата страна и поради своите характеристики изискват специално управление. Масово разпространени отпадъци са:

- отпадъци от опаковки;
- негодни за употреба батерии и акумулатори (НУБА);
- излезли от употреба моторни превозни средства (ИУМПС);

- излязло от употреба електрическо и електронно оборудване (ИУЕЕО);
- излезли от употреба гуми (ИУГ);
- отработени масла.

Йерархия при управление на отпадъците – приоритетният ред, който компетентните органи по ЗУО и лицата, при чиято дейност се образуват и/или третират отпадъци, прилагат при управлението на отпадъците. Приоритетният ред при управление на отпадъците е предотвратяване, подготовка за повторна употреба, рециклиране, друго оползотворяване и обезвреждане.

Предотвратяване са мерките, взети преди веществото, материалът или продуктът да стане отпадък, с което се намалява:

- количеството отпадъци, включително чрез повторната употреба на продуктите или удължаването на жизнения им цикъл;
- вредното въздействие от образуваните отпадъци върху околната среда и човешкото здраве; или
- съдържанието на опасни вещества в материалите и продуктите.

Предотвратяването е хоризонтална мярка, която обхваща всички фази на потока от материали: добив, производство, разпространение и потребление.

Повторна употреба е "всяка дейност, посредством която продуктите или компонентите, които все още не са се превърнали в отпадъци, се използват отново за целта, за която са били предназначени".

Оползотворяване е "*всяка дейност, която има като основен резултат използването на отпадъка за полезна цел чрез замяна на други материали, които иначе биха били използвани за изпълнението на конкретна функция, или подготовката на отпадъка да изпълнява тази функция в производствено предприятие или в икономиката като цяло*". Определението на термина "*оползотворяване*" е една от ключовите концепции на Закона за управление на отпадъците. **"Оползотворяване"** и противоположният термин **"обезвреждане"** заедно съставляват **"третиране на отпадъците".** Всяко третиране на отпадъците може да е или дейност по оползотворяване, или дейност по обезвреждане. **Нито една дейност не може да се определи едновременно като дейност по оползотворяване и обезвреждане**. Накратко казано, действията по обезвреждане са предимно действия по управление на отпадъците, които целят освобождаване от отпадъците чрез депониране, докато основният резултат на дейностите по оползотворяване е "отпадъкът да се използва за полезна цел". Оползотворяването е разделено на три подкатегории: подготовка за повторна употреба, рециклиране и друго материално оползотворяване.

Подготовка за повторна употреба са "*дейностите по оползотворяване, представляващи проверка, почистване или ремонт, чрез които продуктите или компонентите на продукти, които са станали отпадък, се подготвят, така че да могат да бъдат използвани повторно без каквато и да е предварителна обработка*".

Основната разлика между "*повторна употреба*" и "*подготовка за повторна употреба*" е, че в първия случай материалът или предметът не е станал отпадък, докато в случаите на "*подготовка за повторна употреба*" въпросният материал е станал отпадък по смисъла на определението за отпадъци и след това чрез поправка се превръща отново в продукт, който се използва по предназначение. Примери за подготовка за повторна употреба са ремонт на велосипеди, мебели, перални машини, хладилници и други, от които притежателите им са се освободили като отпадък и впоследствие след ремонта са повторно използвани.

Рециклиране е "*всяка дейност по оползотворяване, чрез която отпадъчните материали се преработват в продукти, материали или вещества за първоначалната им цел или за други цели. То включва преработването на органични материали, но не включва оползотворяване за получаване на енергия и преработване в материали, които ще се използват като горива или за насипни дейности*".

Друго оползотворяване - другите форми на оползотворяване не са споменати сред определенията, но са очертани в чл. 4, ал. 1 от РДО, където след рециклиране се нареждат други форми на оползотворяване. "*Друго оползотворяване*" е всяка дейност, която отговаря на определението за "оползотворяване" съгласно РДО, но която не отговаря на специфичните изисквания за подготовка за повторна употреба или за рециклиране. Примери за друго оползотворяване са: изгарянето или съвместното изгаряне, когато основното използване на отпадъците е като гориво или друг начин за получаване на енергия. Това е операция по управление на отпадъците с оползотворяване на енергията, класифицирана като R1 в приложение II към РДО респективно R1 в приложение 2 към §1, т. 13 на ЗУО. Това контрастира с изгарянето на отпадъци, без оползотворяване на енергия, класифицирано като операция по обезвреждане D10 в приложение I към РДО, респективно D10 в приложение 1 към §1, т. 11 на ЗУО. За определяне дали изгарянето в инсинератори, предназначени за изгаряне на твърди битови отпадъци трябва да бъде класифицирано като R1 или D10, в съответствие с критериите за енергийна ефективност, трябва да се използва като ориентир Ръководството на Комисията; насипни дейности, отговарящи на дефиницията за оползотворяване вж. §1, т. 10 от ДР на ЗУО.

Обезвреждане е "*всяка дейност, която не е оползотворяване, дори когато дейността има като вторична последица възстановяването на вещества или енергия*". **Депониране на отпадъци** е метод, при който не се предвижда последващо третиране на отпадъците и представлява складиране на отпадъци за срок, по-дълъг от три години - за отпадъци, предназначени за оползотворяване, и една година – за отпадъци, предназначени за обезвреждане, по начин, който не представлява опасност за човешкото здраве и околната среда.

Управление на отпадъците са събирането, транспортирането, обезвреждането и оползотворяването (включително сортирането) на отпадъците, включително осъществяваният контрол върху тези дейности, следексплоатационните грижи за депата, както и действията, предприети в качеството на търговец или брокер.

ВЪВЕДЕНИЕ

Основание за изработване на Програмата

Настоящата програма се разработва на основание чл. 52, ал. 1 от Закона за управление на отпадъците.

Отпадъци в обхвата на Програмата

ПУО включва в обхвата си отпадъците, които са в приложното поле на ЗУО и в същото време управлението им е от компетенциите на общинските власти:

- битови отпадъци;
- производствени отпадъци – утайки от ПСОВ;
- строителни отпадъци и отпадъци от разрушаване на сгради;
- опасни отпадъци – битови и строителни.

Географско покритие

Програмата за управление на отпадъците се отнася за цялата територия на община Оряхово.

Регион за управление на отпадъците

Община Оряхово участва в регион за управление на отпадъците Оряхово, съгласно определените в НПУО региони за управление на отпадъците в България. През 2010 г. е създадено Регионално сдружение за управление на отпадъците за регион Оряхово. Общото събрание на регионалното сдружение се състои от кметовете на общините Оряхово, Бяла Слатина, Козлодуй, Кнежа, Мизия, Борован и Хайредин. Областният управител на област Враца също участва в Регионалното сдружение, но без право на глас при вземането на решения.

Подход при разработване на Програмата

При разработването на ПУО, община Оряхово взе предвид основните изисквания на Закона за управление на отпадъците и подзаконовата уредба по прилагането му. В допълнение, при разработването на Програмата са взети предвид и редица европейски и национални програмни и методически документи и изследвания, в т.ч:

- Изискванията към Национален план за управление на отпадъците 2021–2028 г. и Национална програма за предотвратяване на образуването на отпадъци, като част от него;
- Изготвяне на план за управление на отпадъците, методологична обяснителна бележка, 2012 г., ЕК, Генерална дирекция "Околна среда";
- Ръководство за разработване на програми за предотвратяване на образуването на отпадъци, ЕК, Генерална дирекция "Околна среда";
- Насоки за изготвяне на програми за предотвратяване на образуването на хранителни отпадъци, ЕК, Генерална дирекция "Околна среда".

Подходът за разработване на ПУО е съобразен и с изискването такъв вид документ да е достъпен за разбиране от страна на неспециалисти и на широката общественост и същевременно да предоставя възможност на тесните специалисти да получат по - подробна информация чрез приложения към основния текст на аналитичната част.

При изготвяне на ПУО са взети предвид общите принципи за опазване на околната среда, като предпазни мерки и устойчивост, техническа осъществимост и икономическа приложимост, опазване на ресурсите, както и въздействието върху околната среда, човешкото здраве, икономиката и обществото, както и следните специфични принципи по отношение на отпадъците:

- Предотвратяване - образуването на отпадъци трябва да бъде намалено и избегнато, където това е възможно;
- Разширена отговорност на производителя и замърсителят плаща – лицата, които образуват или допринасят за образуването на отпадъци или замърсяват околната среда или сегашните притежатели на отпадъците трябва да покрият пълните разходи за третиране на отпадъците и да ги управляват по начин, който гарантира висока степен на защита на околната среда и човешкото здраве;
- Превантивност – потенциалните проблеми с отпадъците трябва да бъдат предвиждани и избягвани на възможно най-ранен етап;
- Близост и самодостатъчност – отпадъците трябва да бъдат третирани на възможно най-близкото място до мястото на тяхното образуване;

- Участие на обществеността – съответните заинтересовани страни и органи, както и широката общественост имат възможност да участват в обсъждането на плановете за управление на отпадъците и на програмите за предотвратяване на отпадъците, да правят предложения и да имат достъп до тях след разработването им.

ЗУО въведе т.нар. йерархия на управление на отпадъците, която определя приоритетния ред при управление на отпадъците от гледна точка на най-добрата възможност за опазване на околната среда, предотвратяване на вредните въздействия върху нея и ефективно използване на ресурсите. ЗУО определя пет възможни начина за третиране на отпадъците и дава приоритет на мерките в следната последователност, визуализирана на следващата фигура.

Основните приоритети на община Оряхово за управление на отпадъците за периода 2021-2028 г. и мерките за тяхното постигане бяха определени след изготвяне на анализи на текущото състояние при управление на отпадъците на територията на общината и произтичащите от тях основни изводи и препоръки за подобряване на системите за управление на отпадъците. Анализите са представени в Приложение към Програмата.

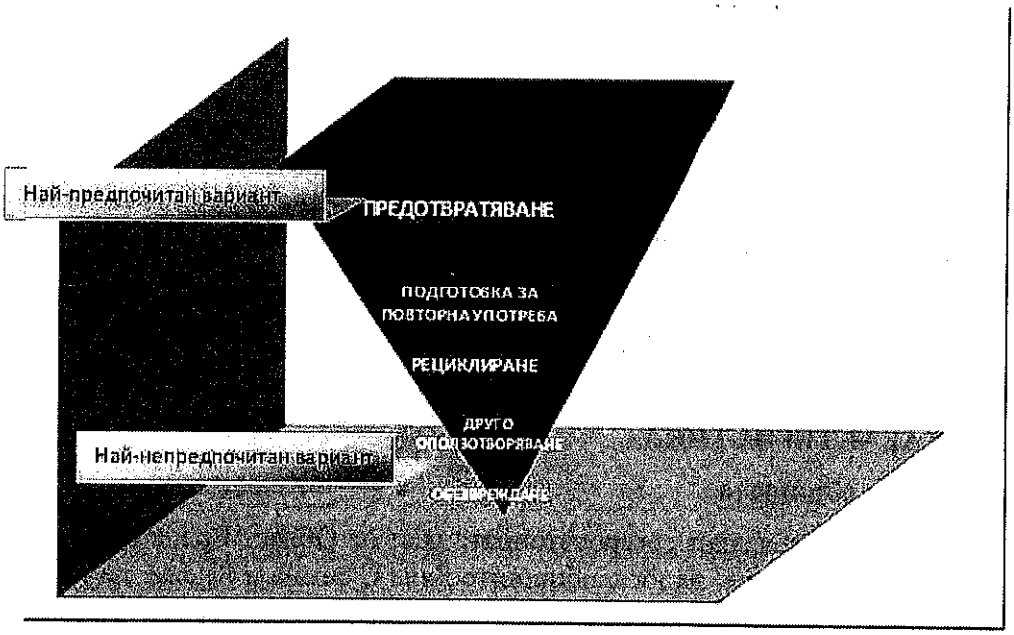

Фигура 1. Йерархия за управление на отпадъците

СЪДЪРЖАНИЕ И СТРУКТУРА НА ПРОГРАМАТА

Съобразно изискванията на чл. 52 от ЗУО, ПУО се разработва и приема за период, който следва да съвпада с периода на действие на Националния план за управление на отпадъците. Програмата се разработва в съответствие със структурата, целите и предвижданията на Националния план за управление на отпадъците и включва необходимите мерки за изпълнение на задълженията на кмета на община и изискванията по глава втора, раздел III от ЗУО.

Съобразявайки тези изисквания, структурата на ПУО обединява съдържанието в следните основни части:

- Основни изводи от анализа на състоянието на управлението на отпадъците;

- SWOT анализ (анализ на силните и слабите страни, възможностите и заплахите);
- Цели и подцели;
- План за действие с Програми от мерки за постигане на целите;
- Координация с други планове и програми;
- Система за контрол на изпълнението, оценка на резултатите, отчети и актуализация на ПУО;
- Приложения, в които са представени - Подробните анализи за състоянието на управлението на отпадъците за територията на община Оряхово.

ПРОЦЕС НА ОБЩЕСТВЕНИ КОНСУЛТАЦИИ

- Съгласно изискванията на ЗУО, Програмата за управление на отпадъците се публикува на интернет страницата на общината с цел осигуряване на обществен достъп;

Процесът на обществени консултации стартира на 14.03.2022 год. когато община Оряхово публикува на интернет страницата си покана към заинтересованите страни да представят своите предложения за изготвяне на ПУО с приложена към нея ППОО;

- Процедура на екологична оценка;

Решение ..... РИОСВ-Враца.

ОРГАНИ ЗА РАЗРАБОТВАНЕ И ПРИЕМАНЕ НА ПУО

Програмата за управление на отпадъците е разработена под ръководството на кмета на община Оряхово и е приета с Решение № .... на Общински съвет Оряхово от ..... г.

I. ОБЩА ХАРАКТЕРИСТИКА

Местоположение на общината

Община Оряхово е разположена в североизточната част на Област Враца и е една от десетте общини в областта. Тя граничи на юг с общините Бяла Слатина и Кнежа, на изток с община Долна Митрополия, на запад и югозапад с община Мизия и на север граничи с река Дунав. На около 30 км. от община Оряхово се намира АЕЦ "Козлодуй" (община Козлодуй). Общинският център – Оряхово отстои на 200 км. от столицата София, на 78 км. от областния център Враца, на 80 км от Плевен и на 85 км от Монтана.

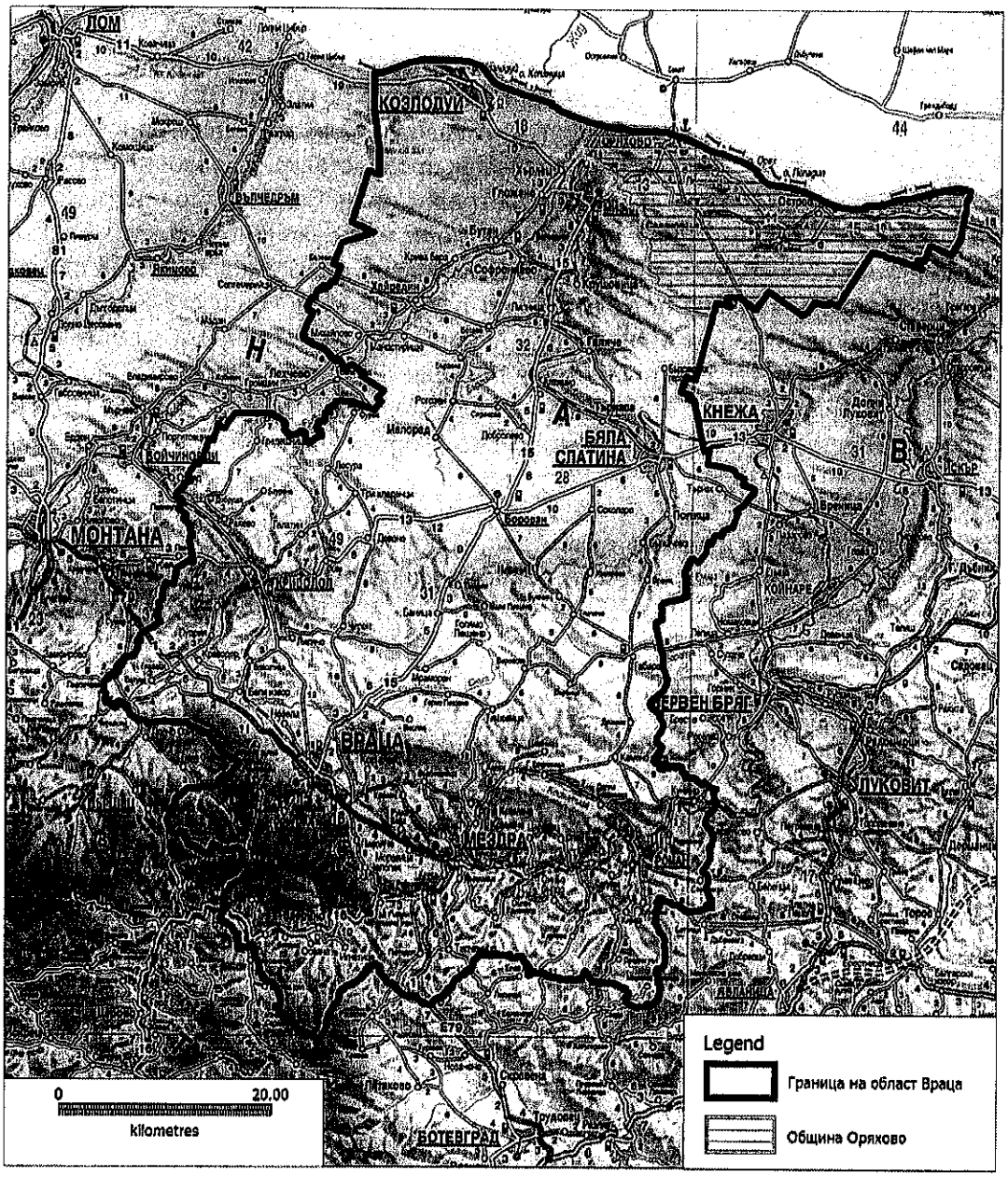

Фигура 2. Карта на Община Оряхово, Врачанска област

Географското местоположение на Община Оряхово определя достъпа до северната граница на Република България и това позволява включване на воден транспорт с пътници и товари в предвид налично изградените Пристанищен и Фериботен комплекс.

Полезни изкопаеми

В Северозападния регион са открити залежи от разнообразни полезни изкопаеми, но техните количества и качества не позволяват развитието на добивни производства с национално значение. На територията на Общината има регистрирано находище на нефт и газ в местността "Раев дол", в землището на с. Селановци. Добив на инертни материали – пясък и чакъл - се извършва на места по поречието на река Дунав.

Води

Северна граница на община Оряхово е река Дунав, която е най-големия речен басейн на цялата територия на България и в частност – на територията на област Враца. Реката извира от източните склонове на планината Шварцвалд и от извора си до вливането си в Черно море тя е дълга 2850 км. Река Дунав е сериозна заплаха и предпоставка за наводнения не само на територията на общината (Селата: Лесковец, Остров, Горни Вадин и Долни Вадин), но и в област Враца като цяло. Възможно е при високи води или аварийно изпускане на огромни количества водни маси, особено при възникване на авария при комплексите "Железни врата 1" и "Железни врата 2", водното ниво на реката рязко да се повиши с 5-6 метра, което да доведе до сериозни наводнения в заливната ѝ зона. Хидрометричната станция при град Оряхово е открита през 1924 г. Разстоянието на р. Дунав от устието ѝ (Сулина) до гр. Оряхово е 678 km, а водосборната площ е 607 260 km². На територията на Общината няма други естествени водни басейни, както и хидротехнически съоръжения с важно стопанско значение.

Транспортна инфраструктура

В община Оряхово е развит, както сухопътен, така и воден транспорт по река Дунав. Железопътната връзка, осъществяване чрез теснолинейката Оряхово - Червен бряг е закрита преди повече от 10 години.

Пътната транспортна инфраструктура на община Оряхово включва два второкласни пътя, а именно:

II-15 - Враца-Оряхово, който свързва областния център с град Оряхово и намиращия се там Фериботен комплекс "Оряхово – Бекет";

II-11 – е разположен покрай река Дунав и осигурява връзка на крайречните градове Оряхово, Мизия и Козлодуй, с областите Монтана и Плевен.

Те осъществяват връзката на град Оряхово с Мизия и Враца. Връзката с Кнежа се осъществява с третокласен път. Налице е пътна връзка има между всички населени места в общината. В по-голямата си част пътната инфраструктура е остаряла и амортизирана и с цел осигуряване на по-бърза и безопасна връзка между населените места е необходима рехабилитация на пътната настилка. Като тежко е оценено състоянието на отсечката между Лесковец и Остров и между Остров и Вадин.

В близост до село Селановци се намира селскостопанско летище.

По направление на път II-11 се намира ГКПП Оряхово.

Фериботната връзка свързва градовете Оряхово и Бекет осигурява връзка с транспортен коридор №7 Рейн – Майн – Дунав като осигурява преки връзки със страните от Дунавския басейн. Пристанищният комплекс в Оряхово е пригоден за интензивен стокообмен на хора и товари. Пристанището осигурява 3 корабни места с обща дължина 170 метра и максимална дълбочина 1,80 м. Складовите площи са общо 5362 кв. м. , 4 400 кв. м. от които – открита.

Населени места

Община Оряхово включва 7 населени места – 1 общински център гр. Оряхово и 6 села - с. Лесковец, с. Селановци, с. Галово, с. Остров, с. Горни Вадин и с. Долни Вадин.

Население

Демографската характеристика на община Оряхово е следствие от множество вътрешни фактори, като например социално-икономически и културно-исторически фактори, които оказват влияние върху динамиката на населението, неговата структура и прираст. Демографските тенденции в общината следват тези на национално ниво, като

задълбочаващата се демографска криза и застаряване на населението са характерни и за община Оряхово. Динамиката в броя населението разкрива тенденция на продължително, постоянно и задълбочаващо се намаляване, дължащо се на нарушена възрастова структура, намаляване на репродуктивната способност на населението, емиграция.

Промишлена дейност

Икономиката на община Оряхово е развита най - вече в посока на селското стопанство, леката промишленост и машиностроенето. В индустриалния профил на района се наблюдава тенденция за нарастване на дела на индустрията и макар и в значително по-малка степен – на земеделието. Разположението на общината е оказвало значително влияние върху развитието на икономическия живот в района и страната и е било предпоставка за просъществуването на околните селища. Районът е определен като територия с потенциал за развитие на трансграничното сътрудничество. Важната роля и функция на общината се обуславя и от наличието на ГКПП и Ферибот (Оряхово – Бекет).

II. ОСНОВНИ ИЗВОДИ И ПРЕПОРЪКИ ОТ АНАЛИЗА НА СЪСТОЯНИЕТО ОТНОСНО УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ И ПРОГНОЗИТЕ ЗА БЪДЕЩО РАЗВИТИЕ В УПРАВЛЕНИЕТО НА ОТПАДЪЦИТЕ

В този раздел са представени основополагащи данни и тенденции, в резултат на проведения анализ на съществуващото състояние по управление на отпадъците на територията на община Оряхово, както и произтичащите от тях изводи и препоръки, които са в основата на формулирането на мерките за постигне на целите на Програмата за управление на отпадъците до 2028 г.

II.1. ОСНОВНИ ИЗВОДИ И ПРЕПОРЪКИ ОТ АНАЛИЗА НА ОТПАДЪЦИТЕ, ОБРАЗУВАНИ НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЩИНАТА

В анализа на отпадъците са изследвани основните тенденции и данни по отношение на образуването и методите на третиране на отпадъците, като са направени констатации във връзка с поставените цели в националното законодателство по управление на отпадъците. На основата на анализите са направени следните изводи и препоръки:

БИТОВИ ОТПАДЪЦИ

- Количеството на отчитаните битови отпадъци и нормата на натрупване през периода 2016 - 2020 г. варират около 170 кг/ж/година поради, която се явява ниско ниво на генерирани отпадъци на 1 жител спрямо общоприетата норма на натрупване за страната.

- Битовите отпадъци се депонират на регионално депо за неопасни отпадъци – регион Оряхово, разположено в землището на гр. Оряхово.

- Количествата на разделно събраните отпадъци от опаковки са относително постоянни през последните години. Действащата система за разделно събиране на отпадъци от хартия, стъкло, пластмаса и метали не е достатъчно ефективна.

- За другите масово разпространени отпадъци няма натрупани данни, от които да могат да се направят изводи за тенденциите на образуване, събиране и третиране, поради факта, че не е създадена организация на територията на общината за събирането им.

- Няма налична информация, в т.ч. не се отчитат данни за едрогабаритни отпадъци, хранителни и зелени отпадъци, както и от поддържането на зелените площи на общината, поради липса на функциониращи системи за събиране на тези видове отпадъци.

- Делът на населението, обхванато от системите за организирано сметосъбиране и транспортиране на битовите отпадъци достига 100%.

- На територията на община Оряхово няма площадки за разделно събиране на отпадъците, което затруднява изпълнението на целите за рециклиране.

- Към момента не са изградени площадки, предназначени за събиране и временно съхраняване на разделно събрани отпадъци от бита, на които да се извършва безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци от домакинствата.

- Не се извършва разделно събиране на биоразградими отпадъци.

- Недостатъчна е специализираната техника за транспортиране и обработка на зелени площи – необходимост от закупуване на допълнителни автомобили и машини за обработване и третиране на зелени площи.

- В община Оряхово не функционира система за разделно събиране на опасни отпадъци от домакинствата.

- От направения анализ на морфологичния състав на битовите отпадъци, като основни изводи може да се обобщят, че най-голяма част от отпадъците заемат градинските, пластмасата, хранителните, текстил, стъкло и инертните отпадъци (в т. число ситната фракция) - 86, 94 % от всички отпадъци, делът на отпадъците, които могат да се рециклират и ползват повторно (хартия, картон, стъкло, метали, пластмаса, текстил) е 25,58 %, а системата за разделно събиране на градински и дървесни отпадъци може да обхване 31,04 %. Биоразградимите (хранителните) отпадъци, хартиените, картонените, градинските, дървесните отпадъци, 20 % от текстилните отпадъци, 25 % от отпадъците от кожи и 25 % други неидентифицирани отпадъци съгласно Националния стратегически план за поетапно намаляване на количествата на биоразградимите отпадъци, предназначени за депониране е 51,28 %. В периода 2016 - 2018 г. община Оряхово не е постигнала целите по чл. 31, ал. 1, т. 1 от ЗУО за подготовка за повторна употреба и рециклиране на отпадъчни материали, вкл. хартия и картон, метал, пластмаса и стъкло от домакинствата – най-малко 50 на сто от общото им тегло, но през 2018 г. е постигнала целите по чл. 31, ал. 1, т. 2 от ЗУО за ограничаване на количеството депонирани биоразградими отпадъци до 35 на сто от общото количество на същите отпадъци образувани в България през 1995 г. Съгласно Заповед № 185/22.07.2020 г. на Изпълнителния директор на Изпълнителна агенция по околна среда, община Оряхово за 2018 г. е постигнала степен 90%.

- Необходимо е да се изгради система за разделно събиране на зелените отпадъци чрез поставяне на съдове и обособяване на площадки за събирането им. Това се налага от извършващото се в момента изграждане на Инсталация за компостиране на разделно събрани зелени отпадъци. Необходимо е да се предприемат мерки за подобряване на системата за разделно събиране на отпадъци от опаковки, чрез прилагане на ефективни мерки за информиране на населението. Системата трябва да се съвмести със системата за разделно събиране на отпадъци от хартия и картон, пластмаси, стъкло и метал от бита.

- Препоръчва се да се развие система за разделно събиране на текстил с оглед на новите изменения в ЗУО, като отпадъците от него са 3,39 %.

- Поради използването на твърдо гориво за отопление, община Оряхово е необходимо да изгради система за изхвърляне на пепелта от печките.

СТРОИТЕЛНИ ОТПАДЪЦИ

- На територията на община Оряхово няма депа и инсталации за строителни отпадъци.

- Не е създадена организация от страна на общината за събиране и транспортиране на строителните отпадъци от текущи ремонти от населението. Строителните отпадъци се извозват до РДНО - Оряхово от собствениците им.

- Строителните отпадъци от територията на община Оряхово се обезвреждат основно на РДНО - Оряхово.

- По преценка на общината част от строителните отпадъци се използват за изравняване на общински терени.

- Трябва да се въведе система за разделно събиране от домакинствата на строителните отпадъци от малки ремонтни дейности с цел намаляване на количествата изхвърлени такива отпадъци в контейнерите за смесени битови отпадъци, депониране на депото и бързо запълване на кретката, а съответно и заплащане на отчисления за депониране. Гражданите биха могли да се задължат да оставят тези отпадъци в добре завързани чували до контейнерите, които да се извозват от общината до депо или да се въведе възможност при предварителна заявка и до определени количества общината да извозва от домакинствата такива отпадъци без те да заплащат за това. Възможно е също така общината да определи площадка, на която гражданите сами да предават без да заплащат за услугата строителни отпадъци от малки ремонтни дейности до определени количества. При селективно разрушаване на сгради общината може да предостави възможност за безплатно приемане на определена площадка на разделно събрани отпадъци при разрушаване, които могат да се ползват ползотворно, като например тухли, керемиди и др. и които да се предоставят безплатно на нуждаещи се социално слаби граждани.

- Да проучи възможностите за оползотворяване на строителни отпадъци чрез запълване и рекултивация на стари кариери и други подобни.

- Заедно с други съседни общини и строителния бизнес да се обсъдят възможности за оползотворяване и рециклиране на строителните отпадъци.

ПРОИЗВОДСТВЕНИ И ОПАСНИ ОТПАДЪЦИ

Схемата за отговорност на причинителя и притежателя за образуваните отпадъци при производството на стоки и услуги се прилага за производствените отпадъци, вкл. производствени опасни отпадъци.

Липсва информация за общо генерираните производствени и опасни отпадъци на територията на общината, поради което не може да се направи констатация за общото ниво на образуване до окончателното им третиране.

Без да се ползва общинска инфраструктура, дейностите по третиране на опасните отпадъци образувани от дейността на предприятията се извършват в съответствие с документите за дейности с такъв вид отпадъци.

В община Оряхово не функционира система за разделно събиране на опасни отпадъци от домакинствата.

СПЕЦИФИЧНИ ПОТОЦИ ОТПАДЪЦИ

Организирана е система за разделно събиране на отпадъците от опаковки на територията на Община Оряхово, но тя не е достатъчно ефективна.

Община Оряхово не е сключила договори с организации по оползотворяване за изграждане

на система за събиране на отпадъци от излязли от употреба МПС(ИУМПС), електрическо и електронно оборудване (ИУЕЕО), излезли от употреба гуми (ИУГ), негодни за употреба батерии и акумулатори (НУБА), отработени масла.

На територията на град Оряхово все още не е доизградена и пусната в експлоатация пречиствателна станция за отпадни води. Предвижданията по проект са утайките от ПСОВ да се депонират на Регионалното депо. Да се търси регионален подход за последващото оползотворяване на утайките от ПСОВ заедно с утайките от други ПСОВ в региона, тъй като регионалният подход се препоръчва и в Националния стратегически план за управление на утайките от ПСОВ до 2020 г. Да се предвидят възможностите за използването на утайките в земеделието и за рекултивация на нарушени терени.

Липсва информация за общо генерираните медицински и биологични отпадъци на територията на общината, поради което не може да се направи констатация за общото ниво на генериране и третиране на територията на общината.

II.2. ОСНОВНИ ИЗВОДИ И ПРЕПОРЪКИ ОТ АНАЛИЗА НА ИНФРАСТРУКТУРАТА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИ

Наличието на модерна инфраструктура е ключова предпоставка за управление на отпадъците съобразно съвременните изисквания. Анализите на развитието и състоянието на инфраструктурата за събиране, транспортиране и третиране на битовите и строителните отпадъци дават основание да се направят следните основни изводи за община Оряхово:

- От 2005 г. Община Оряхово депонира отпадъците си на Регионално депо Оряхово. Депото е регламентирано, отговаря на изискванията на действащата нормативна уредба и е част от регионалната система за управление на отпадъците за регион - Оряхово .
- Основен метод за третиране на отпадъците на Община Оряхово е депонирането на РДНО – Оряхово.
- На този етап депонирането на отпадъците се извършва без те да са преминали през етап предварително третиране – сепарация.
- В момента се реализира проект за изграждане на инсталация за сепариране на битови отпадъци и инсталация за компостиране на разделно събрани зелени отпадъци.
- В общината не е реализиран и подготвян проект за осигуряване на домакинствата с домашни компостери. Това налага да се предвидят за реализация и такива проекти.
- Общината е осигурена със съдове за отпадъци и е необходимо да се предвиди подмяна на амортизираните съдове за събиране на отпадъци и да се осигурят такива, които да обслужват нови системи за разделно събиране;

II.3. ОСНОВНИ ИЗВОДИ ОТ АНАЛИЗА НА ЗАМЪРСЕНИ В МИНАЛОТО ПЛОЩАДКИ ЗА ОБЕЗВРЕЖДАНЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ И ОСЪЩЕСТВЕНИ МЕРКИ ЗА ТЯХНОТО ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ

Анализът на изискванията на нормативната уредба и предприетите действия от страна на община Оряхово по отношение на депата за обезвреждане на отпадъци за привеждане в съответствие с нормативната уредба, дават основание да се направят следните основни изводи:

- Община Оряхово е предприела необходимите действия за закриване и рекултивация на общинското депо за отпадъци, с преустановена експлоатация. Депото е рекултивирано през

2016 г. Провежда се мониторинг и ежегоден контрол от контролните органи.

- Извършена е техническа рекултивация на клетка №1 на РДНО - Оряхово. Предстои провеждането на биологичната рекултивация.
- Община Оряхово е предприела действия за организиране на почистването на установени замърсявания и нерегламентирани сметища.

II.4. ОСНОВНИ ИЗВОДИ ОТ АНАЛИЗ НА СХЕМИТЕ ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ И ПРИЛАГАНЕ НА ПРИНЦИПИТЕ "ОТГОВОРНОСТ НА ПРОИЗВОДИТЕЛЯ" И "ЗАМЪРСИТЕЛЯТ ПЛАЩА", ИКОНОМИЧЕСКИ ИНСТРУМЕНТИ И СТИМУЛИ

Задълбоченият и обширен анализ на икономическите аспекти и организационните схеми и подходи за управление на отпадъците в община Оряхово води до следните основни изводи и препоръки:

- На територията на Община Оряхово е създадена добра организация по отношение на събирането и транспортирането на смесени битови отпадъци;
- Към момента не се извършват услуги по разделно събиране на:

- опасни битови отпадъци от домакинства;

- други потоци битови отпадъци, които биха могли да се предадат за подготовка за повторна употреба, рециклиране и/или оползотворяване, съобразно с йерархията за управление на отпадъците;

- Принципът "Разширена отговорност на производителя" се прилага на територията на общината за 1 група МРО - отпадъци от опаковки, като общината е сключила договор за сътрудничество с организация по оползотворяване.
- Събраните от общината приходи от такса битови отпадъци са по – малко от разходите за управление на отпадъците. Това означава, че генераторите на отпадъци не заплащат пълните разходи за управление на битовите отпадъци, поради което общината субсидира управлението на битови отпадъци от други източници.
- Община Оряхово се възползва от възможностите за изпълнение на проекти в сектор отпадъци с финансова помощ от национални и европейски източници на финансиране. Изпълнява се проект по ОП «Околна среда» - «Изграждане на инсталация за предварително третиране на смесено събран битов отпадък и компостираща инсталация за разделно събран зелен отпадък в ПИ с идентификатор 54020.72.435, местност «Марков баир» в землището на гр. Оряхово»;

За усъвършенстването на системите за организирано сметосъбиране и разделно събиране на битовите отпадъци, при разработването на мерките в програмата за управление на отпадъците на общината до 2028 г. могат да се вземат предвид следните препоръки:

- Да се осигури възможност за събиране и извозване на опасните отпадъци от домакинствата, както и другите потоци битови отпадъци, които биха могли да се предадат за подготовка за повторна употреба, рециклиране и/или оползотворяване, съобразно с йерархията за управление на отпадъците;
- В следващите години ще е необходимо да нарастват приходите от такса битови отпадъци, за да се покрият пълните разходи за дейности по управление на битовите отпадъци и за оперативни разходи за експлоатация на новоизградените съоръжения;

- Общината трябва да преразгледа начина на определяне и размера на ТБО, така че да осигури пълно покритие на разходите за дейностите по отпадъци и да се предприемат мерки за изчисляване на таксата на база на количеството на образуваните отпадъци.

II.5. ОСНОВНИ ИЗВОДИ ОТ АНАЛИЗА НА ДЕЙСТВАЩИТЕ НОРМАТИВНИ И ПРОГРАМНИ ДОКУМЕНТИ

Нормативната уредба на общината, която детайлизира разпоредбите на ЗУО, ЗМСМА и ЗМДТ според местната специфика, както и програмните документи са основополагащ инструмент за общинската администрация за провеждане на политиката в разглежданата област. Анализът на посочените документи, одобрени от ОбС Оряхово, водят до следните основни изводи и препоръки:

- Управлението на отпадъците на община Оряхово се извършва въз основа на приети от ОбС Оряхово планови и програмни документи.

- Нормативната уредба на община Оряхово отговаря на минималните изисквания на чл. 22 от Закона за управление на отпадъците. Общински съвет Оряхово е приел нова Наредба за управление на отпадъците на територията на община Оряхово, приета с Решение № 305 от 27.07.2017 г. на Общински съвет – Оряхово.

- В съответствие със ЗУО и с промените в ЗМДТ са и наредбите за администриране на местните такси и цени на услуги и за обществения ред.

- Наредбите са публикувани и достъпни за гражданите и заинтересованите лица на интернет страницата на община Оряхово.

- Във връзка с въвеждането на изискванията на Пакета "Кръгова икономика" в националното законодателство, община Оряхово следва да предприеме действия по актуализиране на общинската наредба по чл.22 от ЗУО в съответствие с приетите промени през м. март 2020 г. в Закона за управление на отпадъците.

II.6. ИНСТИТУЦИОНАЛЕН КАПАЦИТЕТ В СФЕРАТА НА УПРАВЛЕНИЕТО НА ОТПАДЪЦИТЕ

Община Оряхово притежава административен капацитет в областта на управление на отпадъците.

Дирекция «Общински технически дейности, инвестиции и общинска собственост», в състава на която е отдел «Екология» има ясно определени функции по създаване, ръководене и контрол на политиката по околна среда, включително и по управление на отпадъците на територията на общината. На дирекцията са възложени функции по изготвянето на програми; идентифицирането и разработването на екологични проекти; санкциониране на нарушенията по действащата нормативна уредба за околна среда; координиране на дейността на общинската администрация в областта на екологията с други институции; подготовка и контрол на договорите за дейностите по сметосъбиране и сметоизвозване; поддържането на депото за битови отпадъци; упражняване на редовен контрол по опазване на чистотата и зелените площи; работа с обществеността по инвестиционни намерения, свързани с управление на отпадъците; подготовка на местни нормативни актове за опазване, възстановяване, възпроизвеждане и развитие на околната среда и др. Отдел «Екология» се състои от един началник отдел «Екология», 2 бр. старши специалисти, 5 бр. лица ангажирани с поддръжката на депото и 6 бр. пазачи. Необходимо ще бъде ангажирането на допълнителен персонал за организацията и експлоатацията на новоизграждащите се системи и инсталации.

Целесъобразно е община Оряхово да изгради единна информационна система за управление на отпадъците, която да обхваща всички процеси и да позволява автоматизирано управление на данните, улеснявайки изготвянето на отчети, справки и др.

За повишаване на професионалния капацитет е задължително служителите, ангажирани с дейностите по опазване на околната среда и в частност управлението а отпадъците да участват в семинари, работни срещи, обучения, организирани от МОСВ, Организации по оползотворяване, браншови организации, Регионални сдружения, проекти на администрацията и други.

II.7. ИНФОРМИРАНЕ НА ОБЩЕСТВЕНОСТТА ПО ВЪПРОСИТЕ НА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ

Подобряването на йерархията на управление на отпадъците все повече зависи от активното включване на гражданите и бизнеса в мерките за предотвратяване на отпадъците и разделното събиране на отпадъците В резултат на анализа на текущото състояние относно информационната политика на община Оряхово в сектор отпадъци са изведени следните основни изводи и препоръки:

- Община Оряхово изпълнява ангажиментите за консултации с обществеността, произтичащи от екологичното законодателство;
- Прилагат се практики за информиране на жителите на общината относно предоставяните услуги;
- Все още липсват разяснителни кампании за повишаване на общественото разбиране за наличните системи за събиране и третиране на отпадъци, задълженията и отговорностите на населението, ползите за околната среда от прилагане на отделните мерки и по - специално от ползите от намаляване на количеството генерирани отпадъци и оползотворяване на отпадъците. Не се провеждат допитвания сред населението относно тяхното мнение за предоставяните услуги и дейности във връзка с отпадъците. Необходимо е общината да разшири работата с обществеността и да планира и провежда целенасочени кампании, с цел изграждане на устойчиви екологосъобразни навици и поведение сред населението за предотвратяване, намаляване и разделно събиране на отпадъците. За целта общината може да използва и натрупаните средства от отчисления по чл.64 от ЗУО;
- На интернет страницата на общината не е публикуван регистър на площадките за предаване на отпадъците от пластмаса, стъкло, хартия и картон, тъй като такива няма на територията й.

II.8. ИНФОРМАЦИОННО ОБЕЗПЕЧАВАНЕ ЗА ОТПАДЪЦИТЕ И ДЕЙНОСТИТЕ С ОТПАДЪЦИТЕ

Вземането на правилни стратегически и оперативни решения, в т.ч. относно управление на отпадъците, е в голяма степен обусловено от наличието на достоверна и в необходимата детайлност информация, поради което е направен анализ и на информационната обезпеченост на общината с техническа, икономическа и друга информация, свързана с отпадъците. Основните изводи и препоръки в резултат на анализа могат да се формулират както следва:

- Не е създадена информационна система, която да покрива основните направления на дейностите по управление на отпадъците;

- Липсва система за набиране на качествена информация за управление на отпадъците чрез организиран мониторинг на процесите.

- За обезпечаване на прилагането на новоприетото законодателство е необходимо да се идентифицират лицата, които имат задължения и отговорности, като специално внимание следва да се обърне на големите генератори на отпадъци – търговски обекти, административни сгради, предприятия, които ползват системата за събиране и обезвреждане на битовите отпадъци, строителни дружества и на местата, които се използват или са били използвани за нерегламентирано изхвърляне на отпадъци.

ПРОГНОЗИ

Въз основа на анализа на текущото състояние за генерираните отпадъци на територията на община Оряхово бяха изготвени прогнози за образуваните отпадъци. Прогнозите са представени в Приложение към ПУО.

Прогнозата за образуваните битови отпадъци в община Оряхово е направена въз основа на два компонента - демографска прогноза за периода 2021-2028 г., като се приема, че демографското развитие ще протича при по-благоприятни социално - икономически процеси от тези, характерни за изследвания до момента период и количеството на отпадъците ще се намалява, и съответно нормата на натрупване на отпадъци на 1 жител, но темпът на намаление ще е по-малък в сравнение с този на населението. Нормата на натрупване намалява вследствие на предприетите от страна на общината мерки за предотвратяване образуването на отпадъците. Прогнозата следва текущото състояние, като най-големи количества отпадъци се очаква да се генерират от храна, градински отпадъци, пластмаси и стъкло.

III. SWOT АНАЛИЗ

SWOT анализът изхожда от идеята за разделянето на обекта на стратегическия анализ от средата, в която той функционира. Обектът на стратегически анализ се разглежда откъм неговите "*силни страни*" и "*слаби страни*". Средата, в която функционира обектът на стратегически анализ, се диференцира на "*възможности*" и "*заплахи*".

Силни страни. Силните страни са ресурс, умение или друго преимущество, което притежава секторът. Силната страна е отличителна компетенция, която дава сравнително предимство.

Слаби страни. Слабите страни представляват ограниченията или недостигът на ресурси, умения и способности, които сериозно възпрепятстват развитието на сектора.

Възможности. Възможностите представляват най-благоприятните елементи на външната среда. Това са благоприятни външни фактори, от които секторът се възползва или би могъл да се възползва.

Заплахи. Заплахите са най-неблагоприятните сегменти на външната среда. Те поставят непреодолими бариери пред настоящото или бъдещото (желаното) състояние.

Въз основа на направените констатации и изводи от анализите на състоянието при управлението на отпадъците в община Оряхово беше направен SWOT анализ с цел да се идентифицират силните страни, свързани с управлението на отпадъците в общината, и да се планират цели и мерки за преодоляване на слабите страни и превръщане на заплахите във възможности. Направеният SWOT анализ на управлението на отпадъците в община Оряхово показва посочените по-долу резултати.

SWOT анализ

Силни страни

- Община Оряхово е под средното равнище в страната по генерирани отпадъци на 1 жител.
- Общината е осигурила инфраструктура за обезвреждане на смесените битови отпадъци на регионален принцип. Изградено е регионално депо за неопасни отпадъци, отговарящо на съвременните норми;
- Налични са предпоставки за повишаване на участието на жителите на общината в мерките за предотвратяване и разделно събиране на отпадъците.
- 100 % обхващане на населението с организирано сметосъбиране и сметоизвозване;
- Изграждаща се Инсталация за предварително третиране на отпадъците преди депониране – сепарираща инсталация;
- Изграждаща се Компостираща инсталация за разделно събрани зелени отпадъци;
- Участие в кампании за почистване на околната среда;
- Съответстваща местна нормативна рамка на действащото законодателство в сферата на отпадъците и местните данъци и такси;
- Провеждат се ежегодно кампании за почистване;
- Добра професионална квалификация на експертите, работещи по управление на отпадъците;

Слаби страни

- Приходите от ТБО не покриват пълния размер на разходите за управление на дейностите с отпадъци
- Не се прилагат целенасочени стимули, които да допринесат до предотвратяване образуването на отпадъци и рециклиране на отпадъците.
- Няма изградена мониторингова система, която да отчита удовлетвореността на обществеността и заинтересованите лица от резултатите, свързани с дейностите по управление на отпадъците.
- Принципът «разширена отговорност на производителя» се прилага в общината само за отпадъците от опаковки. Не се прилага за отпадъците от ИУМПС, ИУГ, ИУЕЕО, НУБА, отработени масла.
- Неправомерно изхвърляне и смесване на битови и строителни отпадъци;
- Недостатъчен интерес от населението към прилагането на принципите на кръговата икономика;
- Липса на съоръжения и инсталации за третиране на строителните отпадъци;
- Недостатъчен капацитет за управление на отпадъците във връзка с нарасналите изисквания за управление на отпадъците на местно ниво;

Възможности

- Осигуряване на извънбюджетно финансиране чрез европейските и национални източници за ефективното управление на отпадъците и доизграждане на съвременна екологосъобразна инфраструктура;

- Промяна на обществените нагласи в полза на екологосъобразното и ефективно управление на отпадъците
- Промяна на обществените нагласи в полза на предотвратяване образуването на отпадъците.
- Въвеждане на нови, ефективни и екологосъобразни технологии, позволяващи достигане на високи нива на рециклиране и оползотворяване на отпадъците.
- Голям потенциал за компостиране на необхванати все още зелени отпадъци от системите;
- Сключване на договор с организация по оползотворяване на отпадъци от обувки и текстил;
- Доразвиване на системата за РСОО с поставяне на съдове за разделно събиране на отпадъци от РЕТ-бутилки;
- Засилване на контрола върху граждани и юридически лица на територията на общината за спазване на нормативните изисквания;
- Подобряване на административния капацитет в сферата на отпадъците;
- Подобряване на информационната политика на общината в областта на управление на отпадъците.

Заплахи

- Слаба покупателна способност на домакинствата и трудност на нискодоходните групи да отделят допълнителни средства за услуги и дейности, свързани с управление на отпадъците.
- Значителни по обем необходими инвестиции и експлоатационни разходи за управление на отпадъците съобразно новите изисквания свързани с прилагане на Пакета "*Кръгова икономика*".
- Значително увеличение на разходите за управление на битови отпадъци и необходимостта за повишаване на такса битови отпадъци за населението.
- Изхвърляне на отпадъци от населението на нерегламентирани места.

IV. ЦЕЛИ НА ПРОГРАМАТА ЗА ПЕРИОДА 2021-2028 Г. И ПРОГРАМИ ЗА ТЯХНОТО ПОСТИГАНЕ

Отправна точка за определяне на стратегическите цели на Програмата за управление на отпадъците за периода до 2028 г. на община Оряхово са:

- целите на националната политика за управление на отпадъците и ефективно използване на ресурсите, респективно предвижданията на Националния план за управление на отпадъците 2021 - 2028 г.,
- направените изводи и препоръки от извършените анализи на текущото състояние на управлението на отпадъците на територията на община Оряхово;
- SWOT анализът на управление на отпадъците.

Основните количествени цели по управление на отпадъците, въведени в законодателството на ЕС и регламентирани в българското законодателство са представени в следващата таблица.

Таблица 1. Количествени цели по управление на отпадъците

Закон/ Наредба	ДОКУМЕНТ НА ЕС	РАЗПОРЕДБИ НА ЕВРОПЕЙСКОТО ЗАКОНОДАТЕЛСТВО	
ЗАКОН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ	ДИРЕКТИВА (ЕС) 2018/851 на ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА от 30 май 2018 година за изменение на Директива 2008/98/ЕО относно отпадъците	*Постигане на по-високи цели за рециклиране и подготовка за повторна употреба на битовите отпадъци*	
		Възможности за отлагане на крайните срокове[1]:	
		- До 2025 г. подготовката за повторна употреба и рециклирането на битови отпадъци да се увеличи до най-малко 55%	- До 2025 г. подготовката за повторна употреба и рециклирането на битови отпадъци да се увеличи до най-малко 50%
		- До 2030 г. подготовката за повторна употреба и рециклирането на битови отпадъци да се увеличи до най-малко 60%	- До 2030 г. подготовката за повторна употреба и рециклирането на битови отпадъци да се увеличи до най-малко 55%
		- До 2035 г. подготовката за повторна употреба и рециклирането на битови отпадъци да се увеличи до най-малко 65%	- До 2030 г. подготовката за повторна употреба и рециклирането на битови отпадъци да се увеличи до най-малко 60%
ЗАКОН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ	ДИРЕКТИВА (ЕС) 2018/850 НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА от 30 май 2018 година за изменение на Директива 1999/31/ЕО относно депонирането на отпадъци	*Значително намаляване на количествата депонирани отпадъци*	
		Държавите членки предприемат необходимите мерки, за да осигурят до 2035 г. количеството на депонираните битови отпадъци да бъде намалено до 10 % или по-малко от общото количество образувани битови отпадъци (по тегло).	Държава членка може да отложи срока[2] за постигане на целта до пет години, т.е. да се осигури постигането й през 2040 г. при определени условия на които България отговаря.
ЗАКОН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА	ДИРЕКТИВА (ЕС) 2018/851 НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И	*Разделно събиране на битови отпадъци*	
		– опасните битови отпадъци трябва да се събират разделно от 2022 г.	

[1] *Възможности за отлагане на крайните срокове за постигане на посочените цели до пет години, при определени условия на които България отговаря и ще поиска от ЕК такова отлагане*

[2] *За някои страни-членки, между които и България, е предоставена възможност целта да се постигне до 2040 г. и страната възнамерява да се възползва от изключението*

<table>
<tr><td>ОТПАДЪЦИТЕ</td><td>НА СЪВЕТА от 30 май 2018 година за изменение на Директива 2008/98/ЕО относно отпадъците</td><td>– разделно събиране на биологичните отпадъци[3] от 2023г., като държавите членки следва да се стремят към постигане на целта за намаляване на хранителните отпадъци на територията на целия Европейски съюз с 30 % до 2025 г. и с 50 % до 2030 г.
– разделно събиране на текстилни отпадъци от 2025 г.</td></tr>
<tr><td>НАРЕДБА ЗА ОПАКОВКИТЕ И ОТПАДЪЦИТЕ ОТ ОПАКОВКИ</td><td>ДИРЕКТИВА (ЕС) 2018/852 НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА от 30 май 2018 година за изменение на Директива 94/62/ЕО относно опаковките и отпадъците от опаковки</td><td>Рециклиране на отпадъци от опаковки
<table>
<tr><td></td><td>До 2025 г.</td><td>До 2030 г.</td></tr>
<tr><td>Всички опаковки</td><td>65%</td><td>70%</td></tr>
<tr><td>Пластмаси</td><td>50%</td><td>55%</td></tr>
<tr><td>Дърво</td><td>25%</td><td>30%</td></tr>
<tr><td>Черни метали</td><td>70%</td><td>80%</td></tr>
<tr><td>Алуминий</td><td>50%</td><td>60%</td></tr>
<tr><td>Стъкло</td><td>70%</td><td>75%</td></tr>
<tr><td>Хартия и картон</td><td>75%</td><td>85%</td></tr>
</table></td></tr>
<tr><td>Предстои издаване на подзаконов нормативен акт към ЗАКОНА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ</td><td>ДИРЕКТИВА (ЕС) 2019/904 НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА от 5 юни 2019 година относно намаляването на въздействието на определени пластмасови продукти върху околната среда</td><td>Намаляване на пластмасовите отпадъци от продукти за еднократна употреба
– до 2026 г. да се постигне измеримо спрямо 2022 г. количествено намаление на потреблението на някои пластмасови продукти за еднократна употреба, в т.ч: чаши за напитки и техните капаци и капачки; съдове за храна. До 3 юли 2021 г. държавите - членки изготвят описание на всички мерки, приети от тях за изпълнение на това задължение и уведомяват Комисията за това описание и го оповестяват публично.
– считано от 3 юли 2021 г., държавите-членки забраняват пускането на пазара на определени пластмасовите продукти за еднократна употреба и на продуктите, изработени от оксо-разградима пластмаса, в т.ч. клечки за уши, прибори за хранене, чинии, сламки, бъркалки за напитки, пръчици за балони и др.
– считано от 3 юли 2024 г. държавите-членки гарантират, че определени пластмасови продукти за еднократна употреба, които имат капачки, произведени от</td></tr>
</table>

[3] *„Биологични отпадъци“ са биоразградими отпадъци от парковете и градините, хранителни и кухненски отпадъци от домакинствата, офисите, ресторантите, търговията на едро, столовете, заведенията за обществено хранене и търговските обекти за търговия на дребно, както и подобните отпадъци от предприятията на хранително-вкусовата промишленост“*

		пластмаса, могат да бъдат пуснати на пазара само ако капачките и капаците остават прикрепени към съдовете по време на предвидения етап на употреба на продукта. – всяка държава членка гарантира, че: а) от 2025 г. някои бутилки за напитки съдържат най-малко 25% рециклирана пластмаса, а от 2030 г. тези бутилки за напитки съдържат най-малко 30% рециклирана пластмаса. Това са пластмасови продукти за еднократна употреба в обхвата на член 9 относно разделното събиране и на член 6, параграф 5 относно изискванията за продукти. – до 2025 г. държавите членки осигуряват разделното събиране с цел рециклиране: а) на пластмасови бутилки за еднократна употреба до 3л. – 77% б) до 2029 г. - 90%. – до края на 2024 г. страните-членки са длъжни да въведат схеми за разширена отговорност на производителя за редица пластмасови продукти за еднократна употреба, в т.ч. кутии за храна, съдове за напитки до 3л, чаши за напитки, пластмасови торбички за пазаруване и др.
НАРЕДБА ЗА ОПРЕДЕЛЯНЕ НА РЕДА И РАЗМЕРА ЗА ЗАПЛАЩАНЕ НА ПРОДУКТОВА ТАКСА	ДИРЕКТИВА (ЕС) 2015/720 НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА от 29 април 2015 година за изменение на Директива 94/62/ЕО по отношение на намаляване на потреблението на тънки пластмасови торбички за пазаруване	*Намаляване на потреблението на тънки пластмасови торбички за пазаруване* Мерките, предприети от държавите-членки, включват един от следните елементи, или и двата заедно: а) приемане на мерки, които да гарантират, че нивото на годишното потребление не превишава съответно 90 тънки пластмасови торбички за пазаруване на човек до 31 декември 2019 г. и 40 тънки пластмасови торбички за пазаруване на човек до 31 декември 2025 г., или равностойни цели, изразени в тегло; б) приемане на инструменти, с които да се гарантира, че до 31 декември 2018 г. тънките пластмасови торбички за пазаруване ще престанат да се предлагат безплатно на мястото на продажба на стоките или продуктите, освен ако не се прилагат инструменти с равностойна ефективност.

Генералната стратегическа цел на страната в сферата на управление на отпадъците е: *Общество и бизнес, които подобряват прилагането на йерархията на управление на отпадъците във всички процеси и нива.*

Постигането на главната стратегическа цел е залегнало, като приоритет в настоящата програма.

Стратегическите цели, гарантиращи постигането на генералната стратегическа цел и съответстващите на тях програми от мерки, са представени на следващата таблица.

Таблица 2. Цели на ПУО Оряхово 2021-2028 г.

Цел	Програма
Цел 1: Намаляване на вредното	Програма за предотвратяване образуването

въздействие на отпадъците чрез предотвратяване образуването им и насърчаване на повторното им използване	на отпадъци с подпрограма за хранителните отпадъци.
Цел 2: Увеличаване на количествата на рециклираните и оползотворени отпадъци	Програма за достигане на целите за подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъци. Програма за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на строителни отпадъци и отпадъци от разрушаване на сгради. Програма за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на МРО с подпрограма за управление на опаковките и отпадъците от опаковки.
Цел 3: Намаляване на количествата и на риска от депонираните битови отпадъци	Програма за намаляване на количествата и на риска от депонираните битови отпадъци

Целите на Програмата за управление на отпадъците до 2028 г. на община Оряхово са в синхрон с целите на Националния план за управление на отпадъците 2021- 2028 г. Посочените програми съдържат както инвестиционни мерки, така и неинвестиционни – *"меки"* мерки. Инвестиционните мерки включват основно изграждането на инфраструктура. *"Меките"* мерки включват дейности като: нормативни промени; обучение на служители; подготовка на проекти; разработване на методики, инструкции и др. административни актове; провеждане на информационни кампании; разработване и внедряване на информационни системи и др.

Инвестиционните мерки са ограничени на брой, тъй като по-голямата част от инвестиционните дейности в общината са приключили, което е видно в анализите на текущото състояние на управлението на отпадъците.

В рамките на времевия период на Програмата трябва да се осигурят площадки и допълнителни съдове за разделно събиране на "зелени" биоотпадъци, разширяване на организираните системи, доизграждане на инсталациите за сепариране и компостиране.

Неинвестиционните мерки включват разнообразни дейности, основно свързани с внедряване на интегрирана информационна система за управление на отпадъците, подготовка на проекти, провеждане на информационни кампании и др.

Индикативният бюджет на Програмата за управление на отпадъците до 2028 г. на община Оряхово е 668 000 лева. Мерките в програмите са остойностени на базата на информация за изпълнението на сходни дейности и експертни допускания. За част от мерките не е предвиден бюджет, тъй като те ще включват дейности на общинска администрация в рамките на обичайния бюджет на общината за съответната бюджетна година – основно това са мерки с организационен, процедурен и нормативен характер. Индикативният бюджет на отделните подпрограми за управление на отпадъците е посочен в следващата таблица.

Таблица 3. Индикативен бюджет на ПУО до 2028 г. на община Оряхово

Програма	Стойност в лв.
Програма за предотвратяване на образуването на отпадъци	88 000 лв.
Подпрограма за предотвратяване на образуването на хранителни отпадъци	80 000 лв.
Програма за достигане на целите за подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъци	170 000 лв.
Програма за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на строителни отпадъци и отпадъци от разрушаване на сгради	120 000 лв.
Програма за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на МРО с Подпрограма за управление на опаковките и отпадъците от опаковки	60 000 лв.
Програма за намаляване на количествата и риска от депонираните битови отпадъци	150 000 лв.
Общо:	668 000 лв.

ЦЕЛ 1: НАМАЛЯВАНЕ НА ВРЕДНОТО ВЪЗДЕЙСТВИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ ЧРЕЗ ПРЕДОТВРАТЯВАНЕ ОБРАЗУВАНЕТО ИМ И НАСЪРЧАВАНЕ НА ПОВТОРНОТО ИМ ИЗПОЛЗВАНЕ

IV.1. ПРОГРАМА ЗА ПРЕДОТВРАТЯВАНЕ ОБРАЗУВАНЕТО НА ОТПАДЪЦИ

Предотвратяването на образуването на отпадъци има ключова роля за постигане на генерална цел и е основен приоритет. За постигането на този приоритет Директива (ЕС) 2018/851 от 30 май 2018 г. за изменение на Директива 2008/98/ЕО относно отпадъците отделя специално приоритетно място на политиките по предотвратяване на отпадъците, като насочва вниманието към следните основни аспекти:

Предотвратяването на отпадъци е най-ефикасният начин за подобряване на ресурсната ефективност и за намаляване на въздействието на отпадъците върху околната среда. Поради това е важно държавите-членки на ЕС да предприемат подходящи мерки за предотвратяване образуването на отпадъци, да наблюдават и оценяват напредъка в прилагането на такива мерки. Като част от тези мерки държавите - членки следва да подпомагат иновативни модели на производство, търговия и потребление, които намаляват наличието на опасни вещества в материалите и продуктите, които насърчават увеличаването на продължителността на живота на продуктите и повторната им употреба, включително чрез създаване и подкрепа на мрежи за повторна употреба и за ремонт и схемите за обратно изкупуване и връщане за повторно пълнене, както и като стимулират повторното производство, обновяването и, по целесъобразност, повторната употреба на продуктите и платформите за споделяне.

Насърчаването на устойчивостта при производството и потреблението може да допринесе съществено за предотвратяването на образуването на отпадъци (ПОО). Държавите-членки следва да предприемат мерки, за да осведомят потребителите за този

принос и да ги насърчават да допринасят по-активно за подобряване на ресурсната ефективност. Като част от мерките за намаляване на образуването на отпадъци, държавите членки следва да включат постоянни комуникационни и образователни инициативи за повишаване на осведомеността по въпросите на предотвратяването на образуването на отпадъци и нерегламентираното изхвърляне на отпадъци, поставянето на количествени цели и, по целесъобразност, предоставянето на подходящи икономически стимули за производителите.

Някои суровини са от голямо значение за икономиката на Съюза и снабдяването с тях е свързано с голям риск. С оглед на сигурността на доставките на тези суровини и в съответствие с инициативата за суровините, установена от Комисията, в нейното съобщение от 4 ноември 2008 г. относно "*Инициатива за суровините: посрещане на нашите основни потребности от растеж и работни места в Европа*" и целите и целевите стойности на Европейското партньорство за иновации в областта на суровините, държавите-членки следва да предприемат мерки за насърчаване на повторната употреба на продукти, съдържащи значително количество суровини от изключителна важност, с цел предотвратяване на превръщането на тези материали в отпадъци.

Целенасоченото и ефективно планиране на политиките за предотвратяване на отпадъците може да се осъществи, чрез разработване на програми за предотвратяване на отпадъците на различни териториални и организационни равнища.

Предотвратяването на образуване на отпадъци е определено в Член 3, точка 12 от РДО, респективно в §1, точка 28 от ДР на ЗУО, като:

"*Мерките, взети преди веществото, материалът или продуктът да стане отпадък, с което се намалява:*

- *количеството отпадъци, включително чрез повторната употреба на продуктите или удължаването на жизнения им цикъл;*
- *вредното въздействие от образуваните отпадъци върху околната среда и човешкото здраве; или*
- *съдържанието на вредни вещества в материалите и продуктите*".

Имайки предвид съдържанието, дадено в определението на предотвратяването на отпадъците и високите екологични цели, които се поставят, *мотото* на предходната и на настоящата програма за предотвратяване на образуването на отпадъците е:

"Най - полезният отпадък е този, който въобще не е възникнал!".

Един от ефективните начини за предотвратяване на отпадъците е "*повторна употреба*" на продуктите, за което в РДО е дадено следното определение: "*Всяка дейност, посредством която продуктите или компонентите, които не са отпадъци, се използват отново за целта, за която са били предназначени*". Повторната употреба е средство за предотвратяване на отпадъците и не е дейност по третиране, тъй като се осъществява преди продуктът да е изхвърлен/предаден като отпадък. Типични действия за повторна употреба са действията на домакинствата да ремонтират домакински електрически електроуреди, дрехи, обувки, вместо да ги предадат за подготовка за повторна употреба, оползотворяване или в най-лошия случай - да ги изхвърлят с общия битов отпадък за депониране.

Повторната употреба следва да се разграничава от действието "подготовка за повторна употреба", за което определението е следното "проверка, почистване или ремонт, операции по оползотворяване, посредством които продуктите или компонентите на продукти, които

вече са предадени като отпадък/излезли от употреба продукти, се подготвят, така че да могат да бъдат повторно използвани без всякаква друга предварителна обработка".

Основната разлика между "*повторна употреба*" и "*подготовка за повторна употреба*" е, че в първия случай материалът или предметът не е станал отпадък, докато в случаите на "*подготовка за повторна употреба*", въпросният материал е изхвърлен (предаден като отпадък) непотребен продукт, който след това се ремонтира и обработва, за да бъде пуснат на пазара като продукт втора употреба или дарен като такъв. Например, ако домакинство претапицира мебели, а не ги изхвърля, това е действие по повторна употреба. Ако домакинството изхвърли или предаде същите мебели в център за подготовка за повторна употреба, мебелите се почистят и претапицират с цел да се продадат или подарят, за да се използват отново, това вече е действие за подготовка за повторна употреба.

Количества отпадъци, преминали действие за подготовка за повторна употреба се отчитат при изчисляване на целите за рециклиране на битовите отпадъци, поставени пред страните-членки, като право да отчитат тези количества за рециклирани има държавата от които са събрани съответните отпадъци, а не държавата, в която са преминали операцията "*подготовка за повторна употреба*".

Директива (ЕС) 2019/904 от 5 юни 2019 г. относно намаляването на въздействието на определени пластмасови продукти върху околната среда, насърчава подходите на кръговата икономика, даващи приоритет на устойчивите и нетоксични продукти като се цели преди всичко да се намали количеството на образуваните пластмасови отпадъци и замърсяването на морската околна среда.

Директивата поставя редица задължава за страните - членки, в т.ч:

- до 2026 г. да постигнат измеримо спрямо 2022 г. количествено намаление на потреблението на някои пластмасови продукти за еднократна употреба, в т.ч: чаши за напитки и техните капаци и капачки; съдове за храна и др.;
- До 3 юли 2021 г. държавите - членки трябва да изготвят описание на всички мерки, приети от тях за изпълнение на това задължение и уведомяват Комисията за това описание и го оповестяват публично;
- считано от 3 юли 2021 г., държавите - членки да забраняват пускането на пазара на определени пластмасовите продукти за еднократна употреба и на продуктите, изработени от оксо-разградима пластмаса, в т.ч. клечки за уши, прибори за хранене, чинии, сламки, бъркалки за напитки, пръчици за балони и др.

Общините са отговорни за събирането на отпадъците на тяхната територия, като извършват тази дейност самостоятелно или чрез регионални сдружения. По силата на чл.52 от ЗУО те са длъжни да изготвят програма за управление на отпадъците, чиято структура, цели и предвиждания отговарят на НПУО, включително за ПОО. Общините могат да се възползват активно от различни програми за изпълнението на проекти за ПОО, да организират и координират създаването и функционирането на местна общност, обединена около идеите за "*нулеви отпадъци*", под тяхна координация да се осъществяват различни дарителски кампании и дейности, водещи до ПОО. Освен екологични, ще имат и икономически ползи от активни дейности по ПОО, тъй като съвременното управление и третиране на отпадъците изисква сериозни финансови ресурси и всеки тон предотвратени битови отпадъци е равностоен на спестени разходи от бюджета на общината за един тон третиране на битовите отпадъци.

Екологичните ползи от предотвратяването на отпадъците включват спестяване на ценни природни ресурси и свързаното с това въздействие върху околната среда от извличането и

преработката на тези ресурси, намаляване на количеството консумирана енергия и емисиите парникови газове, образувани вследствие събирането, транспортирането и третирането на отпадъците.

Икономическите ползи от намаляването на отпадъците са значими. За общините то води до намаляване на разходите в общинския бюджет. Предвид все по-високите изисквания на европейското и националното законодателство в сектор отпадъци и задълженията на общините да постигнат определени количествени цели, разходите за управление на отпадъците отнемат значителен ресурс от бюджета на общината.

Всеки потребител може да ограничи купуването на стоки, които водят до образуване на много отпадъци и по този начин да принуди производителите да спрат или поне да намалят производството на такива стоки, например стоки, които имат няколко опаковки. Домакинствата могат да удължат живота на редица продукти, които ползват в ежедневието си чрез ремонтирането им. На сегашния етап това означава потребителят да има такова съзнание, че дори да е готов да понесе ограничения в своите "*удобства*", да вложи повече усилия и време за намаляване на отпадъците. Освен екологичните ползи, домакинствата могат да имат и икономически ползи чрез спестени разходи за нови продукти.

На индивидуално ниво, намаляването на отпадъците също носи икономически ползи, макар че в България все още те не могат да се оценят като съществени предвид факта, че сега прилаганият начин за определяне и заплащане на такса битови отпадъци не осигурява финансови стимули за населението да предотвратява и намалява количеството генерирани отпадъци. Заплащането на ТБО по схемата "*Плащаш колкото изхвърляш*" е икономически инструмент, който стимулира населението и бизнеса да намаляват генерираните от тях отпадъци, като изследванията показват, че най - ефективни са резултатите по отношение на биоотпадъците, вкл. хранителните и отпадъците от опаковки. В комбинация с други мерки и информационни кампании относно техники за предотвратяване на отпадъците, въвеждането на заплащане на ТБО според количеството допринася за намаляване на образуваните отпадъци.

От своя страна генерирането на по - малко отпадъци освобождава финансов ресурс на домакинствата за потенциално по - икономически продуктивни начинания – по-ниската и екологосъобразна консумация води до използване на по-малко финансови средства за закупуване на продукти, които се превръщат в отпадък.

IV.1.2. ЦЕЛИ И МЕРКИ ЗА ПРЕДОТВРАТЯВАНЕ ОБРАЗУВАНЕТО НА ОТПАДЪЦИ ЗА ПЕРИОДА 2021 – 2028 Г.

ЗУО изисква кметовете на общини да разработят и изпълняват програма за управление на отпадъците за територията на съответната община, съответстваща на структурата и съдържанието на Националния план за управление на отпадъците. Съгласно изискването за съответствие на структура и съдържание, общинските програми за управление на отпадъците също трябва да съдържат програма за предотвратяване образуването на отпадъци.

Именно в изпълнение на това изискване на ЗУО община Оряхово разработи настоящата Програма за предотвратяване образуването на отпадъци (ППОО), като неразделна част от Програмата за управление на отпадъците до 2028 г. Целите на подпрограмата съответстват на генералната стратегическа цел на страната към изграждане на общество и бизнес, които не генерират отпадъци, и на националните цели за предотвратяване на отпадъците.

Стратегическата цел е прекъсване на връзката между икономическия растеж и подобряване благосъстоянието на хората, от една страна и от друга страна

нарастването на образуването на отпадъци и свързаното с това вредно влияние върху здравето на хората и околната среда.

Оперативната цел е намаляване на количеството на образуваните отпадъци и на количествата на вредни вещества, съдържащи се в отпадъците и е количествено ориентирана, като е формулирана по следния начин: "Нормата на натрупване на битови отпадъци нараства със значително по-бавни темпове от нарастването на доходите". Като ежегоден индикатор е посочена стойността на показателя за съответната година на програмния период, а като целеви индикатор – нормата на натрупване на битови отпадъци през 2028 г. е не повече от 169,2 кг/ж.

IV.1.2. МЕРКИ ЗА ПРЕДОТВРАТЯВАНЕ ОБРАЗУВАНЕТО НА ОТПАДЪЦИ

Предвижда се целите да бъдат постигнати чрез конкретни мерки/дейности, които са представени в Плана за действие към настоящата програма. За всяка мярка са посочени срок за реализация, стойност и възможни източници на финансиране, очакван резултат от изпълнението на мярката, индикатори за проследяване на напредъка и изпълнението на мярката, отговорни институции.

Предоставяне на домакинствата на компостери за зелени и други биоотпадъци.

В общините в България, най-често прилаганата мярка за предотвратяване образуването на отпадъците е домашното компостиране.

Провеждане на зелени обществени поръчки.

Зелените обществени поръчки са регулаторен инструмент за предотвратяване на отпадъците. Те се дефинират като "процедура, чрез която публичните *органи се стремят да получат продукти, услуги и строителни работи с намалено въздействие върху околната среда през целия им жизнен цикъл, вместо продукти, услуги и строителни работи със същата основна функция, които иначе биха били предоставяни*" Европейската Комисия препоръчва определяне на общи критерии за "*зелените*" обществени поръчки, като по този начин се постигне прилагане на единен подход от страните членки, за да не се нарушава конкуренцията на пазара на Общността. Европейската комисия разработи и критерии за различни стоки и услуги, които тя счита за най-подходящи при възлагане на обществени поръчки за тези стоки и услуги.

Според българското и европейското законодателство за обществени поръчки при възлагането им офертите може да се или на база най-ниска цена, или на база "*икономически най-изгодна*" оферта, като при втория начин се вземат предвид и други критерии за възлагане, в допълнение на цената.

Тъй като критерият "*икономически най-изгодна оферта*" винаги се състои от два или повече подкритерия, те могат да включват екологични критерии.

Настоящата програма предвижда провеждане на обучение на служители от звената за обществени поръчки на общинска администрация относно "зелени обществени поръчки", включително разработване на детайлни методически указания и примерни тръжни документи. Целта на тази мярка е към 2028 г. поне 10% от проведените от община Оряхово обществени поръчки да са "зелени".

Да се въведат данъчни облекчения за дейности, които пряко водят до повторна употреба.

Общината използва икономически инструменти за стимулиране на дребния бизнес за по-активно включване в политиките за предотвратяване на отпадъците.

В съответствие с Националната програма за предотвратяване на образуването на отпадъци общината може да предложи и определяне на минимална ставка на патентния данък за

фирми, чиято дейност пряко води до повторна употреба на дадени продукти. Целта е да се стимулират собствениците на занаятчийски работилници и ателиета за поправка да разширяват и модернизират своята дейност, като предоставят по-качествени услуги на гражданите, като се въведат промени в Наредбата за определяне на местните данъци за намаляване на данъчната ставка на патентния данък за лица, чиято дейност пряко води до повторна употреба и до предотвратяване на отпадъците (например ателиета за поправки и др.).

Провеждане на разяснителни кампании и предоставяне на информация, насочена към широката общественост като цяло или към специфични групи потребители. Предотвратяването на образуване на отпадъци и свързаното с това намаляване на количеството генерирани отпадъци може да е успешно само при участие на широката общественост. За целта е необходимо повишаване на обществената информираност и съзнание за екологосъобразно отношение към ресурсите и необходимостта от предотвратяване на отпадъците. Най-често пречка за по-активно участие на населението в дейности, свързани с генериране и разделно събиране на отпадъците, се явяват липсата на ясна представа у жителите колко струва на общината управление на отпадъците и за какво и защо се изразходват средствата и на познания относно ползите от предотвратяването на отпадъци и техниките за прилагането му.

Популяризирането на различни практически действия, водещи до предотвратяване на отпадъците, може да се извършва чрез съответни кампании в средствата за масова информация, рекламни брошури, интернет сайтове и пр. Целта на тези кампании е потребителят да е в състояние да взема информирано решение при пазаруване или при извършване на ежедневните дейности в домакинството с оглед предотвратяване на отпадъците и намаляване на тяхното количество. Приоритет на кампаниите е предотвратяване на биоотпадъците и отпадъците от опаковки, включително:

- намаляване образуване на хранителни отпадъци;
- намаляване на използването на пластмасови и метални опаковки;
- намаляване на опаковките за течности;
- намаляване употребата на хартия и картон;
- насърчаване използването на съдове и прибори за многократна употреба от хотели, ресторанти, заведения за обществено хранене и кетъринг компании;
- насърчаване на повторната употреба/поправка.

Провежданите кампании са насочени, както към обществеността като цяло, така и към специфични целеви групи. Приоритет е включване на темата в класните и извънкласните дейности на училищата на територията на общината.

Ежегодно през *м. ноември, Европейската седмица на предотвратяване на отпадъци* общината ще провежда специални инициативи и масови прояви в училищата и сред други целеви групи, за повишаване на обществената информираност и съзнание за екологосъобразно отношение към ресурсите и необходимостта от предотвратяване на отпадъците.

IV.2. ПОДПРОГРАМА ЗА ПРЕДОТВРАТЯВАНЕ НА ОБРАЗУВАНЕТО НА ХРАНИТЕЛНИ ОТПАДЪЦИ

Към настоящия момент в националното законодателство са въведени изискванията на Директива 2018/851 от 2018 г. за изменение на Рамковата директива за отпадъците от 2008

г., чрез приетите през месец март 2021 г. промени в Закона за управление на отпадъците.

Предвид поставените цели на глобално ниво и значителното разхищение на храни в европейските страни, в Директива 2018/851 от 2018 г. за изменение на Рамковата директива за отпадъците от 2008 г., се призовава държавите от ЕС да намалят хранителните отпадъци на всеки етап от веригата на доставки на храни, да наблюдават нивата на хранителните отпадъци и да докладват за постигнатия напредък с цел постигане на целта за намаляване на хранителните отпадъци на територията на целия ЕС с 30% до 2025 г. и с 50% до 2030 г. Независимо, че посочените количествени цели не са задължителни, като се вземат предвид екологичните, социалните и икономическите ползи от предотвратяването на хранителните отпадъци, се изисква държавите членки да въведат в своите програми за предотвратяване на отпадъците конкретни мерки за предотвратяване на хранителните отпадъци, включително информационни и образователни кампании, които показват начините за предотвратяване на хранителните отпадъци. Освен това държавите членки трябва да измерват напредъка в намаляването на хранителните отпадъци. За предотвратяване на хранителните отпадъци държавите членки следва да предвидят стимули за събиране на непродадените хранителни продукти на всички етапи от веригата на доставка на храни, както и за тяхното безопасно преразпределяне, включително на благотворителни организации. С цел намаляване на хранителните отпадъци от особено значение е да се повиши информираността на потребителите относно значението на датата на трайност (“*годно до*” и “*най-добър до*”). Съгласно чл. 2 от Регламент (ЕО) № 178/2002 на Европейския парламент и на Съвета:

“По смисъла на настоящия регламент “храни” (или “хранителни продукти”) означава всяко вещество или продукт, независимо дали е преработен или не, частично преработен или непреработен, който е предназначен за или основателно се очаква да бъде приеман от хора. Понятието “храни” включва напитки, дъвки и всякакви вещества, включително вода, които са умишлено вложени в храните по време на тяхното производство, приготовление или обработка. То включва водата след точката на съответствие, съгласно определението в чл. 6 от Директива 98/83/ЕО и без да се засягат изискванията на Директиви 80/778/ЕИО и 98/83/ЕО. Понятието “храни” не включва:

а) фуражи;

б) живи животни, освен ако не са подготвени за пускане на пазара за консумация от човека;

в) растения преди прибиране на реколтата;

г) медицински продукти по смисъла на Директиви 65/65/ЕИО (21) и 92/73/ЕИО (22) на Съвета;

д) козметични средства по смисъла на Директива 76/768/ЕИО на Съвета (23);

е) тютюн и тютюневи изделия по смисъла на Директива 89/622/ЕИО на Съвета (24);

ж) наркотични или психотропни вещества по смисъла на Единната конвенция на Обединените нации за наркотичните вещества от 1961 г. и Конвенцията на Обединените нации за психотропните вещества от 1971 г.

з) остатъчни вещества и замърсители.”

По отношение количествата на хранителните отпадъци все още няма отделна статистика. За тях може да се направи извод от морфологичния състав на отпадъците в общината. Съгласно данните за процентното съдържание на отделните фракции, те представляват 13.81% от общото количество на образуваните смесени битови отпадъци. Настоящата Програма за предотвратяване образуването на хранителните отпадъци си поставя

стратегическа и оперативна цел, съвместими с целите на Програмата за предотвратяване на образуването на отпадъци 2021 - 2028 г. По-конкретно целите на настоящата програма са:

СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ

Прекъсване на връзката между икономическия растеж и подобряване благосъстоянието на хората, от една страна и от друга страна - нарастването на образуването на хранителните отпадъци и свързаното с това вредно влияние върху здравето на хората и околната среда.

ОПЕРАТИВНА ЦЕЛ

Намаляване на количеството на образуваните хранителни отпадъци.

МЕРКИ ЗА ПРЕДОТВРАТЯВАНЕ ОБРАЗУВАНЕТО НА ХРАНИТЕЛНИТЕ ОТПАДЪЦИ

Основните предизвикателства, с които община Оряхово трябва да се справи, за да осигури цялостна политика по предотвратяване образуването на хранителни отпадъци, могат да се идентифицират по следния начин:

- събиране на информация за количествата образувани хранителни отпадъци от бита;
- идентифициране на заинтересованите страни на всички етапи от хранителната верига;
- повишаване информираността на населението;
- осигуряване на необходимото финансиране за осъществяване на посочените мерки в плана за действие към програмата. Приложими мерки, които Общината може да приеме ***за предотвратяване и намаляване образуването на отпадъци, в т.ч. хранителните отпадъци*** на територията си, са:

- Насърчаване на населението към използването на опаковки - торбички, чашки и др., предназначени за многократна употреба;
- Стимулиране на търговски магазини, предлагащи торбички за многократна употреба, чрез намаляване на таксата за битови отпадъци;
- Насърчаване на домашното компостиране – Общината да предостави безплатно съдове за домашно компостиране за градински и хранителни отпадъци;
- Информационни кампании насочени към населението;
- Зелени обществени поръчки[4];
- Въвеждането на "електронна община", с цел намаляване използването на хартия;
- Въвеждането на екотакси и данъци за производители, с цел намаляване на количеството използвани ресурси;
- Изпълнение на демонстрационни проекти за предотвратяване на хранителните отпадъци;
- Изпълнение на проекти, прилагащи технологии, които водят до намаляване и предотвратяване образуването на хранителни отпадъци в хранително - вкусовата промишленост;

[4] "процедури, чрез които публичните органи се стремят да получат продукти, услуги и строителни работи с намалено въздействие върху околната среда през целия им жизнен цикъл, вместо продукти, услуги и строителни работи със същата основна функция, които иначе биха били предоставяни"

- Подобряване на качеството на информацията и проследяването по отношение на количествата образувани, повторно използвани, рециклирани и оползотворени хранителни отпадъци;
- Повишаване на осведомеността на обществото за проблема със загубата и разхищението на храни;
- Стимулиране на даряването на храни чрез преференции за тези предприятия в политиката за местните данъци и такси.

Таблица 4. План за действие - Програма за предотвратяване образуването на отпадъци

Стратегическа цел	***Прекъсване на връзката между икономическия растеж и подобряване благосъстоянието на хората, от една страна и от друга страна - нарастването на образуването на отпадъци и свързаното с това вредно влияние върху здравето на хората и околната среда***						
Мерки/Дейности	***Бюджет***	***Източници на финансиране***	***Срок за реализация***	***Очаквани резултати***	***Индикатори за изпълнение***		***Отговорност за изпълнение***
	(лв.)				***Текущи***	***Целеви***	
Мониторинг на изпълнение на включените в програмата мерки за предотвратяване образуването на отпадъци	0	общински бюджет	ежегодно		Ежегодно - % изпълнени/в процес на изпълнение мерки	Всички мерки за ПОО, включени в Програмата, са изпълнени до края на 2028 г.	Община Оряхово
Безвъзмездно предоставяне на домакинствата на допълнителни компостери за зелени и други биоотпадъци	15 000	Средства от отчисления по чл. 64 от ЗУО, безлихвен заем ПУДООС	2021-2026	Предотвратени зелени и други биоотпадъци	Брой предоставени компостери на домакинствата	Предотвратени отпадъци	Община Оряхово
Обучение относно "зелени обществени поръчки" на служители от общинската администрация с отговорности, свързани с възлагане на обществени поръчки – разработване на изисквания към изпълнителите.	10 000	общински бюджет	2021-2028		Ежегодно - брой проведени "зелени" обществени поръчки	Към края на 2028 г. 10% от обществените поръчки в общината са "зелени"	Община Оряхово

Провеждане на периодични информационни кампании за предотвратяване образуването на отпадъци	10 000	Средства от отчисления по чл. 64 от ЗУО спонсорство от партньори	2021-2028		Брой проведени мероприятия, брой участници	Проведени най-малко 4 информационни кампании	Община Оряхово
Провеждане на масови прояви в рамките на Европейска седмица за намаляване на отпадъците	2000	Средства от отчисления по чл. 64 от ЗУО	ежегодно м. ноември		Брой проведени прояви, брой участници	проведени най-малко 8 масови прояви	Община Оряхово
Въвеждане на добри практики от други общини и държави във връзка с предотвратяването и разделното събиране на отпадъци и стимулиране на населението да разделя отпадъците при тяхното изхвърляне	50 000	Общински бюджет, Програма за околна среда	2022-2026	Предотвратени отпадъци	Брой въведени мерки	Предотвратени отпадъци	Община Оряхово
Насърчаване на населението към използване на опаковки за многократна употреба чрез обвързване с ТБО и провеждане на информационни кампании	1 000	Общински бюджет	2021-2028	Предотвратени битови отпадъци	Брой информационни кампании	8	Община Оряхово
Стимулиране на търговски магазини, предлагащи торбички за многократна употреба, чрез намаляване на ТБО	0		2021-2028	Предотвратени битови отпадъци	Дял магазини предлагащи тези продукти	50 %	Община Оряхово

Намаляване на отпадъците от хартия и други офис консумативи, чрез изпълнение на мерки за „електронно управление“ в администрацията	0		2021-2028	Предотвратени отпадъци от офис хартия и съпътстващи консумативи	Изпълнени проекти за електронно управление	1	Община Оряхово
Изготвяне и прилагане на планове за ПО в общински социални, здравни, образователни и други общински звена и предприятия	0		2021-2028	Брой разработени планове/изпълнени мерки	Брой разработени планове/изпълнен и мерки	4	Община Оряхово
Определяне на патентния данък по ЗМДТ до допустимия минимум за тези данъчно задължени лица, чиято дейност пряко води до повторна употреба на дадени продукти, напр. Ремонт на обувки, мебели, дрехи, домакински уреди и пр./ и оттам и до ПО	0		2021-2028	ЗМДТ е променен за дейностите с патентен данък за предоставяне на услуги, свързани с ПО	Въведена промяна в наредба	1	Община Оряхово

Таблица 5. План за действие - Подпрограма за предотвратяване на образуването на хранителни отпадъци

Цел 1:	***Намаляване на вредното въздействие на отпадъците чрез предотвратяване образуването им и насърчаване на повторното им използване***						
Мерки/Дейности	*Бюджет (лв.)*	*Източници на финансиране*	*Срок за реализация*	*Очаквани резултати*	*Индикатори за изпълнение*		*Отговорно лице*
					Текущи	*Целеви*	
Мониторинг на изпълнение на включените в програмата мерки за предотвратяване образуването на хранителните отпадъци	0	Общински бюджет	ежегодно			Ежегодно - % изпълнени и в процес на изпълнение мерки	Всички мерки за ПОХО, включени в Програмата, са изпълнени до края на 2028 г.
Изпълнение на кампании за разясняване и предоставяне на информация за ПО на хранителни отпадъци в т.ч. относно значението на "Най-добър до" и "Годен до" на хранителните продукти	5 000	Средства от отчисления по чл. 64 от ЗУО дарения от партньори	2021-2028	Гражданите и бизнеса са запознати с ползите от ПО на хранителните отпадъци и възможните действия за ПО на хранителните отпадъци	Брой проведени мероприятия брой участници	Проведени най-малко 4 информационни кампании	Община Оряхово
Предприемане на мерки за предотвратяване на хранителните отпадъци	5 000	Бюджет на юридически лица, общински бюджет	2025-2028	Предотвратени хранителни отпадъци в резултат на изпълнението на мерките	Предотвратени хранителни отпадъци резултат на изпълнението на мерките	До 2028 г. са изпълнени всички мерки за ПО на хранителните отпадъци от общините	Община Оряхово

Подготовка и реализиране на проект за предотвратяване на хранителните отпадъци	20 000	"Програма за околна среда 2021-2027"	2026	Изпълнен проект за предотвратяване на хранителни отпадъци и реализирани разпространени добри практики	Брой изпълнени мерки	Предотвратени отпадъци	Община Оряхово
Подкрепа на дейността на организации които организират и осъществяват даряването на храни преди изтичането срока на годност	50 000	Програма за храни и/или основно материално подпомагане 2021-2027	2021-2028	Изпълнени проекти за предотвратяване на хранителни отпадъци от бита, ресторантьорството и туризма	Брой изпълнени проекти	2	Община Оряхово АСП

ЦЕЛ 2: УВЕЛИЧАВАНЕ НА КОЛИЧЕСТВАТА НА РЕЦИКЛИРАНИТЕ И ОПОЛЗОТВОРЕНИ ОТПАДЪЦИ

IV.3. ПРОГРАМА ЗА ДОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ ЗА ПОДГОТОВКА ЗА ПОВТОРНА УПОТРЕБА И ЗА РЕЦИКЛИРАНЕ НА БИТОВИТЕ ОТПАДЪЦИ

Рециклирането на битовите отпадъци е също ключова мярка в изпълнение на европейските и национални политики за т.нар. кръгова икономика и за ефективно използване на отпадъците като ресурси и в контекста на увеличаващите се цели за рециклиране на битовите отпадъци:

- до 1 януари 2020 - най-малко 50 на сто от общото им тегло;
- до 1 януари 2025 - най-малко 55 на сто от общото им тегло;
- до 1 януари 2030 - най-малко 60 на сто от общото им тегло;
- до 1 януари 2035 - най-малко 65 на сто от общото им тегло.

В тази връзка са поставени изисквания към общините за разширяване и подобряване на системите за рециклиране на отпадъците от хартия и картон, метали, пластмаса, текстил и стъкло.

През последните години община Оряхово е предприела действия за въвеждане, разширяване и подобряване на системите за разделно събиране, сепариране и предаване за рециклиране на рециклируеми битови отпадъци.

Мерките, предвидени в настоящата програма, отчитат вече предприетите от общината действия, и по-конкретно:

- В изпълнение е проект за изграждане на Инсталация за предварително третиране на смесено събран битов отпадък. Проектът е по оперативна програма «Околна среда» и е за безвъзмездна финансова помощ. Отсепарираните рециклируеми фракции от Инсталацията ще се предават за рециклиране.

- Анализът на морфологичния състав на битовите отпадъци в община Оряхово също има важно значение за прецизиране на количествата по потоци битови отпадъци, вземане на важни управленски решения и отчитане на изпълнението на целите за рециклиране и оползотворяване на битовите отпадъци.

Прегледът на данните на морфологичния състав на отпадъците за община Оряхово показва, че хартията, стъклото, пластмасата, текстила и металите представляват около 22 % от състава на смесените битови отпадъци. Анализите показват, че количествата на разделно събраните отпадъци, за които има отчетност в общината, все още не са достатъчни, за да постигне общината целите за рециклиране на битовите отпадъци до 2030 г.

Община Оряхово ще постигне посочените цели за рециклиране на отпадъците, като осъществи допълнителни мерки, с които ще надгради вече реализираните дейности. По-конкретно общината ще предприеме следните допълнителни мерки:

- Определяне на условия и ред, за организиране система за разделно събиране на битови отпадъци на територията на общината най-малко за следните отпадъчни материали: хартия и картон, метали, пластмаси и стъкло;

- Сключване на договори за организиране система за разделно събиране на битови отпадъци на територията на общината най-малко за следните отпадъчни материали: хартия и картон, метали, пластмаси и стъкло. В договорите е уредено разделното събиране на отпадъци от домакинствата, административните, социалните и обществените сгради, заведенията за обществено хранене, търговските обекти и обектите за отдих, забавления

и туризъм;

- Закупуване на допълнителни съдове за разделно събиране и компостиране на "зелени" биоотпадъци;
- Създаване, поддържане и актуализиране на общински регистър на обхванатите лица от системата за разделно събиране на зелените биоотпадъци:
  - общински площи;
  - юридически лица, пазари;
  - населени места, улици и квартали на обхванати домакинства;
- Осигуряване на площадки за предаване на разделно събрани битови отпадъци от домакинствата и други обекти.
- Издаване и публикуване на заповед на кмета на общината за детайлизиране на условията и реда за разделното събиране на битовите отпадъци;
- Публикуване на интернет страницата на общината и широко оповестяване на местонахождението на контейнерите за изхвърляне на разделно събраните отпадъци и осигурените площадките за предаване на разделно събрани отпадъци, какви отпадъци, при какви условия могат да се оставят на тези площадки и т.н.;
- Събиране, обработване и систематизиране на информация за събраните и предадените за рециклиране битови отпадъци;
- Регулярен планов контрол за предоставяне на информация от задължените лица за събраните и предадени за рециклиране отпадъци;
- Ежегодно организиране и провеждане от общината на най-малко 4 кампании за събиране и предаване от граждани и юридически лица на разделно събрани отпадъци.
- Прилагане на изисквания на ЗМДТ относно формиране на такса битови при новите бази за отделните услуги в рамките на план-сметките на общините;
- Извършване на актуален морфологичен анализ на образуваните отпадъци на територията на общината.

В тази подпрограма не са включени част от мерките, които имат пряка връзка с постигане на специфичните й цели, но са тематично отнесени в други хоризонтални подпрограми, тъй като имат принос за постигането едновременно на няколко стратегически и оперативни цели. Пряко отношение към постигане на специфичната цел на настоящата подпрограмата са мерките от другите подпрограми, свързани с:

- осъществяване на постоянни и широкообхватни информационните кампании сред населението и бизнеса на общината за ползите от разделното събиране на отпадъците и насърчаване на населението и юридическите лица да събират разделно отпадъците;
- определяне на ТБО на база количествата изхвърлени отпадъци, след въвеждане на нова методика и приемане на националните нормативни изисквания за определяне на ТБО по нов подход, както и след обсъждане със заинтересованите страни на възможности за облекчения за ТБО при включване в системите за разделно събиране;
- внедряване в общината на интегрирана информационна система за отпадъците, чрез която ще се събират данни за отпадъците и за проследяване и доказване на степента на постигане на целите за битовите отпадъци и вземане на съответните управленски решения;
- осигуряване на инспектори за контрол и обучителни мерки за поддържане и подобряване на капацитета на администрацията и контролиращите инспектори на

общината.

Реализацията на мерките от настоящата подпрограма и релевантните мерки от други програми на ПУО до 2028 г. на община Оряхово ще доведат до подобряване на услугите на населението по управление на битовите отпадъци, ефективно използване на отпадъците като ресурс и намаляване на финансовата тежест за общината от заплащането на нарастващите в годините отчисления за депониране. В резултат от изпълнението на мерките от програмата и последващите такива, определени в следващата програма до 2030 г., минимум 60% от общото тегло на битовите отпадъци ще бъдат подготвени за повторна употреба и рециклиране.

Таблица 6. План за действие - Програма за достигане на целите за подготовка за повторна употреба и за рециклиране на битовите отпадъци

Мерки/Дейности	*Бюджет (лв.)*	*Източници на финансиране*	*Срок за реализация*	*Очаквани резултати*	*Индикатори за изпълнение*		*Отговорно лице*
					Текущи	*Целеви*	
Определяне на условия и ред за организиране система за разделно събиране на битови отпадъци на територията на общината най-малко за следните отпадъчни материали: хартия и картон, метали, пластмаси и стъкло.	0	Общински бюджет	2022	Общината разполага с определени условия и ред за организиране система за разделно събиране на битови отпадъци за отпадъчни материали: хартия и картон, метали, пластмаси и стъкло.	Разработен проект условия и ред, за организиране система за разделно събиране на битови отпадъци за отпадъчни материали: хартия и картон, метали, пластмаси и стъкло.	Приети от общинския съвет съответните разпоредби за условия и ред за сключване на договори	Кмет Общински съвет
Сключване на договори за организиране система за разделно събиране на битови отпадъци на територията на общината най-малко за следните отпадъчни материали: хартия и картон, метали, пластмаси и стъкло. В договорите е уредено разделното събиране на отпадъци от	0	Общински бюджет	2022	Увеличени количества рециклирани битови отпадъци от отпадъчни материали от: хартия и картон, метали, пластмаси и стъкло	Брой разположени контейнери за разделно изхвърляне на битовите отпадъци от хартия и картон, метал, пластмаса и стъкло	За всички населени места са осигурени възможности за разделно събиране на битови отпадъци за отпадъчни материали от: хартия и картон, метали, пластмаси	Община Оряхово

домакинствата, административните, социалните и обществените сгради, заведенията за обществено хранене, търговските обекти и обектите за отдих, забавления и туризъм.						и стъкло	
Създаване, поддържане и актуализиране на общински регистър на обхванатите лица от системата за разделно събиране на зелените биоотпадъци: общински площи; юридически лица, пазари; населени места, улици и квартали на обхванати домакинства	0	Общински бюджет	2022	Идентифицирани са обектите, включени в системата за разделно събиране на зелените отпадъци	Етапи на подготовката на регистъра	Регистърът е функциониращ с определен отговорник за актуализацията и поддръжката	Община Оряхово
Осигуряване на площадки за предаване на разделно събрани битови отпадъци от домакинствата	50 000	Общински бюджет, ДБ, частни инвестиции, Програма за околна среда 2021-2027 г.	2022	Увеличени количества разделно събрани битови отпадъци предадени за повторна употреба и рециклиране	Брой осигурени площадки за предаване на разделно събрани отпадъци	Осигурени площадки за предаване на разделно събрани битови отпадъци за цялото население на общината	Община Оряхово
Създаване на центрове за подготовка за повторна употреба и поправка и/или друг начин за	50 000	Програма за околна среда 2021-2027	2023	Създадени центрове за подготовка за повторна	Брой създадени центрове за подготовка за повторна	1	Община Оряхово

предотвратяване на отпадъците				употреба и поправка	употреба и поправка		
Изготвяне на морфологичен анализ на отпадъците в община Оряхово	10 000	ПУДООС	2024	Актуален анализ на отпадъците	Изготвен морфологичен анализ на отпадъците	1	Община Оряхово
Издаване и публикуване на заповед на кмета на общината за детайлизиране на условията и реда за разделното събиране на битовите отпадъци	0	Общински бюджет	2021	Определени са подробни изисквания към задължените лица за разделно събиране на отпадъците	Етапи на подготовка на заповедта	Издадена и публикувана заповед от кмета на общината	Община Оряхово
Публикуване на интернет страницата на общината и широко оповестяване на местонахождението на контейнерите за изхвърляне на разделно събраните отпадъци и осигурените площадките за предаване на разделно събрани отпадъци, какви отпадъци, при какви условия могат да се оставят на тези площадки и т.н.	0	Общински бюджет	2021	Публикувана актуална информация относно услугите, предоставяни от община Камено относно отпадъците на населението и фирмите, както и за всички права, задължения и възможности за участие и др.	Брой разположени контейнери площадки, за които общината е публикувала информация за местонахождението на площадките за разделно събрани отпадъци и вида и количествата на събираните отпадъци	За осигурените възможности за разделно събиране на битови отпадъци общината е публикувала актуална информация	Община Оряхово
Събиране, обработване и систематизиране на информация за събраните и предадените за	0			Общината разполага с информация за доказване	Дял на ОО/фирми и юридически лица, които	Всички задължени ОО/фирми и юридически лица са представили	Община Оряхово

рециклиране битови отпадъци		Общински бюджет	постоянен 2021-2028	изпълнение на целите за рециклиране	са представили навременна и пълна информация	навременна и пълна информация	
Регулярен планов контрол за предоставяне на информация от задължените лица за събраните и предадени за рециклиране отпадъци	0	Общински бюджет	2021-2028	Всички задължени лица предоставят информация на общината	Разработени и одобрени годишни планове за контрол	Одобрени отчети за осъществения контрол	Община Оряхово
Ежегодно организиране и провеждане от общината на най-малко 4 кампании за събиране и предаване от граждани и юридически лица на разделно събрани отпадъци	60 000	Общински бюджет, отчисления по чл. 64 от ЗУО	2021-2028	Допълнителни количества разделно събрани отпадъци	Брой организирани кампании от общината. Количество разделно събрани отпадъци по време на кампаниите	Най-малко 4 пъти в годината са организирани кампании	Община Оряхово
Ежегодно планиране и осъществяване на тематични проверки за изпълнение на изискванията за разделно събиране и предаване на отпадъците от търговски обекти, административни, стопански, образователни и др. подобни обекти	0	Общински бюджет	Ежегодно до 2028	Изпълнение на задълженията от всички лица съгласно изискванията на общинската наредба за управление на отпадъците	Брой осъществени тематични проверки	Всички обекти и договори са обхванати от системата за контрол	Община Оряхово

IV.4. ПРОГРАМА ЗА ДОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ ЗА РЕЦИКЛИРАНЕ И ОПОЛЗОТВОРЯВАНЕ НА СТРОИТЕЛНИ ОТПАДЪЦИ И ОТПАДЪЦИ ОТ РАЗРУШАВАНЕ НА СГРАДИ

Строителните отпадъци и отпадъците от разрушаване на сгради се характеризират с висок потенциал за рециклиране и повторна употреба, като някои от техните компоненти имат висока ресурсна стойност.

В националното законодателство заложената крайна цел за рециклиране и друго оползотворяване на материали от неопасни отпадъци от строителство и разрушаване до 1 януари 2020 г. от най-малко 70 на сто от общото тегло на отпадъците също не е променяна и се запазва и за периода на ПУО 2021-2028 г.

Възложителите на строителни работи *(включително общините, когато са възложители на строителни дейности), с изкл*ючение на текущи ремонти, и възложителите на премахване на строежи, изготвят план за управление на строителни отпадъци в обхват и съдържание, определени с Наредбата за управление на строителните отпадъци и за влагане на строителни рециклирани материали. Изискването не се прилага за:

- премахване на сгради с разгъната застроена площ (РЗП), по-малка от 300 m^2;
- премахване на сгради с паянтова конструкция;
- реконструкция и основен ремонт на строежи с РЗП, по-малка от 700 m^2;
- промяна на предназначението на строежи с РЗП, по-малка от 700 m^2;
- строеж на сгради с РЗП, по-малка от 700 m^2;
- изграждане, реконструкция, основен ремонт и премахване на подземни и надземни линейни мрежи в областта на водоснабдяването и канализацията, електроснабдяването, топлоснабдяването, газоснабдяването, електронните съобщения, хидромелиорациите, третирането на отпадъците и геозащитната дейност с дължина до 1 500 m в урбанизирани територии;
- изграждане, реконструкция и основен ремонт на подземни и надземни линейни мрежи в областта на водоснабдяването и канализацията, електроснабдяването, топлоснабдяването, газоснабдяването, електронните съобщения, хидромелиорациите, третирането на отпадъците и геозащитната дейност с дължина до 5 000 m извън урбанизирани територии;
- премахване на подземни и надземни линейни мрежи в областта на водоснабдяването и канализацията, електроснабдяването, топлоснабдяването, газоснабдяването, електронните съобщения, хидромелиорациите, третирането на отпадъците и геозащитната дейност с дължина до 1 000 m извън урбанизирани територии;
- изграждане, рехабилитация, основен ремонт, реконструкция и премахване на пътища с дължина до 500 m;
- премахване на негодни за ползване или застрашаващи безопасността строежи, когато е наредено по спешност от компетентен орган, с РЗП, по-малка от 300 m^2;
- изграждане и премахване на строежи от шеста категория.

Изпълнението на плана за управление на строителни отпадъци се установява:

- за строежите, за които се упражнява строителен надзор - с окончателния доклад по чл. 168 от ЗУТ на лицето, упражняващо строителен надзор, в който се описва изпълнението на целите за оползотворяване и рециклиране на строителни отпадъци и целите за влагане на рециклирани строителни материали при изпълнението на проекта;

- за строежите, за които не се упражнява строителен надзор - с отчет до кмета на общината по образец съгласно изискванията на Наредбата за управление на строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали.

Докладите и отчетите се представят за одобрение от органа, одобрил инвестиционния проект.

Съгласно националната нормативна уредба възложителите на СМР на проекти, финансирани с публични средства, имат задължението за влагането в строежите на рециклирани строителни материали или на третирани строителни отпадъци за материално оползотворяване в обратни насипи съгласно Приложение № 8 към Наредбата за управление на строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали.

Мерките в настоящата Подпрограма за строителнте отпадъци се отнасят основно до:

- Усъвършенстване на създадената система за събирането, оползотворяването и обезвреждането на строителни отпадъци от ремонтна дейност, образувани от домакинствата на територията на общината;

- Включване в тръжните документи за строителство на изискването за оползотворяване на строителни отпадъци в обратни насипи;

- Включване в тръжните документи за строителство на сгради на изискването за влагане в строежите на рециклирани строителни материали;

- Проучване на възможностите за финансиране на проекти и изпълнение на проекти за системи, съоръжения и инсталации за селективно разрушаване, подготовка, рециклиране и оползотворяване на строителни отпадъци и за производство на рециклирани строителни материали.

В настоящата подпрограма не са включени част от мерките, които имат пряка връзка с постигане на нейните цели, тъй като са включени в други подпрограми, например:

- програми за обучение и повишаване капацитета на служителите за целите на изпълнение на изискванията за строителните отпадъци;

- осъществяване на информационни кампании за насърчаване на населението и бизнеса да събира разделно отпадъците, в т.ч. строителните отпадъци;

- внедряване на интегрирана информационна система за управление на отпадъците, вкл. модул за строителните отпадъци и от разрушаване на сгради;

- подобряване на контролната дейност, в т.ч. относно спазване на изискванията за строителните отпадъци.

Таблица 7. План за действие - Програмата за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на строителни отпадъци и отпадъци от разрушаване на сгради

Мерки/Дейности	*Бюджет (лв.)*	*Източници на финансиране*	*Срок за реализация*	*Очаквани резултати*	*Индикатори за изпълнение*		*Отговорно лице*
					Текущи	*Целеви*	
Усъвършенстване на системата за събирането, оползотворяването и обезвреждането на строителни отпадъци от ремонтна дейност, образувани от домакинствата на територията на общината чрез закупуване на допълнителна техника и съдове.	120 000	Общински бюджет, отчисления по чл. 64 от ЗУО и ОПОС	2021-2023	Организирана система за разделно събиране на строителни отпадъци от ремонтна дейност, образувани от домакинствата	Количество оползотворени отпадъци	Ежегодно оползотворени отпадъци	
Включване в тръжните документи за строителство на изискването за оползотворяване на строителни отпадъци в обратни насипи	0	Общински бюджет	2021-2028	Строителни отпадъци се оползотворяват в обратни насипи	2021-2022 – 8% 2023-2024 – 9% 2025 – 10% 2026-2028 – 11%	2028 – 12%	Кмет
Включване в тръжните документи за строителство на сгради на изискването за влагане в строежите на рециклирани строителни материали	0	Общински бюджет	2021-2028	В строителството на сгради се влагат рециклирани строителни материали	2021-2023 – 2% 2024-2028 – 2,5%	2028 – 2,5%	Кмет

IV.5. ПРОГРАМА ЗА ДОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ ЗА РЕЦИКЛИРАНЕ И ОПОЛЗОТВОРЯВАНЕ НА МАСОВО РАЗПРОСТРАНЕНИ ОТПАДЪЦИ

Съгласно ЗУО *"Масово разпространени отпадъци"* (МРО) са отпадъци, които се образуват след употреба на продукти от многобройни източници на територията на цялата страна и поради своите характеристики изискват специално управление. Съгласно националното законодателство са поставени годишни количествени цели за рециклиране и оползотворяване на шест групи МРО: Отпадъци от опаковки; ИУМПС; ИУЕЕО; Отпадъчни масла и нефтопродукти; Отпадъци от гуми; Отпадъци от батерии и акумулатори.

Целите за рециклиране и оползотворяване на отпадъците от опаковки, ИУМПС, ИУЕЕО и от батерии и акумулатори са заложени на общоевропейско ниво, а в България са поставени и се изпълняват национални количествени цели и за отпадъци от гуми и за отпадъчни масла и нефтопродукти. Целите за оползотворяване и рециклиране на шестте групи МРО на територията на цялата страна се изпълняват успешно чрез въведените схеми за разширена отговорност на производителя. Поставени са изисквания за ясно определяне на ролите на отделните заинтересовани страни, ефективността на разходите, определянето на вноските, които производителите заплащат, изисквания за прозрачност, както и системи за отчитане и ефективен контрол на дейността на схемите.

В тази връзка общината ще предприеме следните мерки:

- Съдействие на организациите за оползотворяване на масово разпространени отпадъци, проявили интерес за определянето на места за разполагане на необходимите елементи на системите за разделно събиране и местата за предаване на масово разпространени отпадъци;
- Изпълнение на информационни кампании за обществеността от ОО на МРО от одобрените им програми;
- Публикуване на интернет страницата на общината и широко оповестяване на местонахождението на търговски обекти, които извършват продажба на ЕЕО, и в които гражданите, които притежават ИУЕЕО могат да: върнат безплатно ИУЕЕО, при покупката на ново ЕЕО от сходен вид и изпълняващо същите функции или върнат безплатно без да закупуват ЕЕО от подобен вид много малко по размер ИУЕЕО;
- Публикуване на интернет страницата на общината и широко оповестяване на местоположението на търговски обекти, в които гражданите, които притежават негодни за употреба портативни и/или автомобилни батерии и акумулатори, могат да върнат НУБА на територията на търговския обект, в който се предлагат батерии и акумулатори от същия вид, без да е необходимо да закупуват нови;
- Публикуване на интернет страницата на общината и широко оповестяване на възможностите и начина за обратно безплатно приемане на ИУГ от гражданите в търговски обекти, места за смяна на ИУГ на територията на общината.

В Плана за действие към настоящата програма не са включени специфични мерки и дейности за подобряване на системите относно рециклиране и оползотворяване на отпадъците от опаковки, тъй като те са включени в Плана за действие към Подпрограмата за управление на опаковките и отпадъците от опаковки

Таблица 8. План за действие - Програма за достигане на целите за рециклиране и оползотворяване на МРО

Мерки/Дейности	*Бюджет (лв.)*	*Източници на финансиране*	*Срок за реализация*	*Очаквани резултати*	*Индикатори за изпълнение*		*Отговорно лице*
					Текущи	*Целеви*	
Съдействие на организациите за оползотворяване на масово разпространени отпадъци, проявили интерес за определянето на места за разполагане на необходимите елементи на системите за разделно събиране и местата за предаване на масово разпространени отпадъци	0	Общински бюджет	Ежегодно до 2028	Осигурени места за разполагане на необходимите елементи на системите за разделно събиране и местата за предаване на масово разпространени отпадъци	Идентифицирани всички задължени лица в схемата за МРО	Повишаване на количествата на разделно събраните МРО	Кмет
Изпълнение на информационни кампании за обществеността от ОО на МРО от одобрените им програми	0	Общински бюджет		ОО изпълняват одобрените им програми, вкл. в частта за информиране на обществеността	Брой проведени информацион ни кампании от ОО на МРО	Повишена информираност на обществеността по въпросите на управлението на МРО, отчетена при проучвания на общественото мнение	Организаци и по оползотворя ване
Публикуване на интернет страницата на общината и широко оповестяване на местонахождението на търговски обекти, които извършват продажба на ЕЕО, и в които	0	Средства на задължените лица в схемата на РОП	2021	Осигурени места за предаване на ЕЕО	Идентифициране на всички задължени лица в схемата за РОП	Повишаване на количествата на разделно събраните ЕЕО	Кмет

гражданите, които притежават ИУЕЕО могат да: върнат безплатно ИУЕЕО, при покупката на ново ЕЕО от сходен вид и изпълняващо същите функции или върнат безплатно без да закупуват ЕЕО от подобен вид много малко по размер ИУЕЕО							
Публикуване на интернет страницата на общината и широко оповестяване на местоположението на търговски обекти, в които гражданите, които притежават негодни за употреба портативни и/или автомобилни батерии и акумулатори, могат да върнат НУБА на територията на търговския обект, в който се предлагат батерии и акумулатори от същия вид, без да е необходимо да закупуват нови.	0	Средства на задължените лица в схемата на РОП	2021	Осигурени места за предаване на НУБА	Идентифицир ане ва всички задължени лица в схемата за РОП	Повишаване на количествата наразделно събраните негодни за употреба портативни и/или автомобилни батерии и акумулатори и акумулатори	Кмет
Публикуване на интернет страницата на общината и широко оповестяване на възможностите и начина за обратно безплатно приемане на ИУГ от гражданите в	0	Средства на задължените лица в схемата на РОП	2021	Осигурени места за предаване на ИУГ	Идентифицир ане ва всички задължени лица в схемата за РОП	Повишаване на количествата на разделно събраните ИУГ	Община Оряхово

търговски обекти, места за смяна на ИУГ на територията на общината.							
Сключване на договори с организации по оползотворяване заразделно събиране на НУБА, ИУЕЕО, ИУМПС, ИУГ, отработени масла.			2022	Увеличаване количество на разделно събрани МРО		Постигане на нормативно заложените цели	Община Оряхово

IV.6. ПОДПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОПАКОВКИТЕ И ОТПАДЪЦИТЕ ОТ ОПАКОВКИ

За разлика от останалите МРО, в управлението на отпадъците от опаковки общините имат значително по-активно участие и задължения като една от основните заинтересовани страни, което изисква много по-добра координация между всички участници в процеса на управление на отпадъците от опаковки. В случай че нямат сключен договор с организация за оползотворяване на отпадъци от опаковки, общините са длъжни да разработват и изпълняват сами програми за разделно събиране на отпадъци от опаковки и да предоставят ежегодно информация на МОСВ в тази връзка.

Всички МРО, с изключение на отпадъците от опаковки, се образуват в резултат на употребата на самия продукт, пуснат на пазара, който след употребата се превръща в отпадък. Отпадъците от опаковки са резултатът от употребата на продукти, които са опаковани и именно опаковките, а не самите продукти са предмет на изискванията за рециклиране и оползотворяване.

Съгласно новото определение за битови отпадъци, са смесени отпадъци или разделно събирани отпадъци от домакинства, включително хартия и картон, стъкло, метали, пластмаса, биологични отпадъци, дървесина, текстил, опаковки, отпадъци от електрическо и електронно оборудване, отпадъци от батерии и акумулатори, както и обемни отпадъци, включително дюшеци и мебели. Поради тази причина системите за разделно събиране на рециклируемите битови отпадъчни материали от хартия и картон, стъкло, метали и пластмаса се съвместяват със системите за разделно събиране на отпадъците от опаковки. Отпадъците от опаковки имат ключово отношение при изпълнение на целите за рециклиране на битовите отпадъци. В допълнение към тези цели наскоро приетото европейско законодателство от пакета "Кръгова икономика" поставя по-специални изисквания към едни от най-широко разпространените пластмасови опаковки, а именно пластмасовите бутилки за напитки за еднократна употреба.

Като се вземат предвид последните тенденции по отношение на опаковките и отпадъците от опаковки, европейските политики относно кръговата икономика и ефективното използване на ресурсите, както и новоприетото европейско законодателство в разглежданата област е целесъобразно достиженията на създадената система за разделно събиране на отпадъците от опаковки, не само да се запазят, но и да се надграждат и развиват в следващите години. В тази връзка, е необходимо община Оряхово да предприеме действия по разширяване на вече съществуващата система за разделно събиране на отпадъците от опаковки, с цел увеличаване на количествата на разделно събраните и предадени за рециклиране отпадъци и обхващане всички населени места на общината.

Община Оряхово следва да фокусира вниманието си върху прилагащите и контролните механизми за спазване на изискванията от търговски обекти, производствени, стопански и административни сгради да събират разделно отпадъците си от опаковки и да ги предават на оторизирани за целта лица за последващо рециклиране и оползотворяване. Това ще доведе не само до екологични ползи (увеличени количества разделно събрани отпадъци от опаковки), но и до намаляване на разходите на общината за събиране и третиране на битовите отпадъци, поради намалени количества смесени битови отпадъци, извозването и третирането, на които общината трябва да финансира.

Таблица 9. План за действие - Подпрограма за управление на опаковките и отпадъците от опаковки

Мерки/Дейности	*Бюджет (лв.)*	*Източници на финансиране*	*Срок за реализация*	*Очаквани резултати*	*Индикатори за изпълнение*		*Отговорно лице*
					Текущи	*Целеви*	
Разширяване на системите за разделно събиране на отпадъците от опаковки с оглед новите цели за рециклиране и оползотворяване на отпадъците от опаковки	0	Средства на Организациите по оползотворяване	2022-2028	Осигурена техническа инфраструктура за разширяване на системите за разделно събиране на отпадъците от опаковки и постигане на целите	Осъществен анализ за необходимата допълнителна техническа инфраструктура	Реализирани мерки за разширяване на техническата инфраструктура за разделно събиране на отпадъците от опаковки	Кмет
Поставяне на нови по-високи количествени цели в договора с организацията за оползотворяване на отпадъци от опаковки	0	Средства на Организациите по оползотворяване	2021	Общината разполага с допълнителни количества разделно събирани и рециклирани	Етапи на проучване и допълване на договора	Допълнен договор с организация по оползотворяване на отпадъци от опаковки	Кмет
Изпълнение на информационни кампании за обществеността от ОО за опаковки	60 000	Средства на Организациите по оползотворяване	Ежегодно до 2028	ОО изпълняват одобрените им програми, вкл. в частта за информиране на обществеността	Брой проведени информационни кампании от ОО за опаковки	Повишена информираността на обществеността по въпросите на управлението на отпадъците от опаковки, отчетена при проучвания на общественото мнение	Кмет

Съдействие на организациите за оползотворяване на опаковки, в т.ч. определя местата за разполагане на необходимите елементи на системите за разделно събиране и местата за предаване на масово разпространени отпадъци	0	Общински бюджет	Ежегодно до 2028	Осигурени места за разполагане на необходимите елементи на системите за разделно събиране и местата за предаване на отпадъци от опаковки	Идентифицирани всички задължени лица в схемата за разделно събиране на отпадъци от опаковки	Повишаване на количествата на разделно събраните отпадъци от опаковки	Кмет

ЦЕЛ 3: НАМАЛЯВАНЕ НА КОЛИЧЕСТВАТА И НА РИСКА ОТ ДЕПОНИРАНИ БИТОВИ ОТПАДЪЦИ

IV.7. ПРОГРАМА ЗА НАМАЛЯВАНЕ НА КОЛИЧЕСТВАТА И НА РИСКА ОТ ДЕПОНИРАНИТЕ БИТОВИ ОТПАДЪЦИ

Предотвратяването и намаляването на риска от депонираните отпадъци може да се постигне чрез мерки, целящи ползване на депа, отговарящи на нормативните изисквания, чрез предотвратяване на отпадъците, чрез увеличаване на количествата, рециклирани и оползотворени отпадъци, както и чрез закриване на старите депа за отпадъци и депониране на остатъчни отпадъци (във възможно най-малки количества), на депа, които отговарят на всички екологични изисквания, както и рекултивация и последващи грижи и мониторинг на закритите депа и оползотворяване на сметищния газ от тях.

Част от мерките, свързани с подобряване на йерархията на управление на битовите отпадъци (рециклиране и оползотворяване и др.), са включени в предходните подпрограми, и имат съществен принос и за предотвратяването и намаляването на депонираните отпадъци.

Общината е предприела действия, като е рекултивирала общинското депо за отпадъци през 2016 г. и 1-ва клетка на РДНО. В рамките на настоящата програма ще се осъществи и биологичната рекултивация на 1-ва клетка на РДНО. Предмет на настоящата програма са осигуряване на необходимите условия общината да разполага с достатъчно капацитет за депониране на остатъчни битови отпадъци, в съответствие с най-високите екологични стандарти.

Другите мерки са свързани със следексплоатационни грижи за закритиото общинско депо за отпадъци и 1-ва клетка на РДНО. Това са дейностите по поддръжка на площадката на депото след неговото закриване, осъществяване на контрол и наблюдение на параметрите на околната среда (мониторинг) и отстраняване на евентуални отрицателни последици от въздействието на депото върху околната среда и човешкото здраве за определения от компетентните органи следексплоатационен период на депото. Определена е и отговорността за осъществяване на последващия контрол и наблюдение на параметрите на околната среда на закритите и на действащата клетка на депото - операторът на регионалното депо. В програмата се предвиждат и дейности за създаването на общинска система за разделно събиране на опасните отпадъци от домакинствата и своевременно почистване, в случай на установени нерегламентирани сметища в периода до 2028 г.

В тази връзка общината ще предприеме следните мерки:

- Своевременно почистване и саниране на новообразувани нерегламентирани сметища;
- Изпълнение на биологична рекултивация на първа клетка на регионалното депо;
- Изпълнение на следексплоатационни грижи на закритото общинско депо;
- Осигуряване на предварително третиране на отпадъците преди депониране;
- Създаване на общинска система за разделно събиране на опасните отпадъци от бита.

Таблица 10. Програма за намаляване на количествата и на риска от депонираните битови отпадъци

Мерки/Дейности	*Бюджет (лв.)*	*Източници на финансиране*	*Срок за реализация*	*Очаквани резултати*	*Индикатори за изпълнение*		*Отговорно лице*
					Текущи	*Целеви*	
Своевременно почистване и саниране на новообразувани нерегламентирани сметища	100 000	Общински бюджет и отчисления по чл. 64 от ЗУО и ПУДООС	Ежегодно 2021- 2028	Предотвратен е риска за околната среда от сметища	Етапи на възлагане и изпълнение на почистващите дейности	Акт за приключени ейности за закриване и саниране на нерегламентирани сметища	Община Оряхово
Изпълнение на биологична рекултивация на първа клетка на регионалното депо в Оряхово	40 000	Отчисления по чл. 60 от ЗУО общински бюджет	2021-2026	Изпълнени екологични изисквания за рекултивация на сметището	Етапи на осъществяванена проекта	Акт за приключване на обекта	Община Оряхово
Създаване на общинска система за разделно събиране на опасните отпадъци от бита	10 000	Общински бюджет и Организациите по оползотворяване	2022	Намален риск за околната среда от депонирани опасни отпадъци	Брой системи за разделно събиране на опасни отпадъци от бита	Създадени са системи за разделно събиране на всички опасни отпадъци от бита	Община Оряхово

V. КООРДИНАЦИЯ С ДРУГИ ПЛАНОВЕ И ПРОГРАМИ

Програмата за управление на отпадъците до 2028 г. на община Оряхово е в пълен синхрон с националните цели, приоритети и мерки в областта на управление на отпадъците. При разработване на Програмата са взети предвид основните постановки на националните програмни документи, които трасират националната политика в сектор отпадъци, в т.ч.:

- Национален план за управление на отпадъците 2021–2028 г. и Национална програма за предотвратяване на отпадъците, като част от него;
- България 2030: Национална програма за развитие (НПР 2030);
- Трети национален план за действие по изменение на климата период 2013 - 2020 г., одобрен с Решение № 439 от 1 юни 2012 г. на Министерски съвет;
- Национален план за действие за управление на устойчивите органични замърсители в България 2020-2030 г.

Програмата за управление на отпадъците до 2028 г. на община Оряхово осигурява приемственост на действията и целите във времето на политиката на общината в областта на управление на отпадъците и опазване на околната среда, отразена в предходните общински програмни документи, в които на се поставя началото на целенасочено и последователно планиране на дейностите по отпадъците. Като елемент от цялостната система за планиране в община Оряхово, Програмата е синхронизирана с ключови общински програмни документи и по-специално с:

Програма за опазване на околната среда на община Оряхово 2015–2020 г.

Програмата за опазване на околна среда на община Оряхово е основен документ при прилагане на политиките по околна среда на общинско ниво. В нея са посочени конкретните мерки, срокове и източници на финансиране с оглед създаване и подпомагане осигуряването на оптимална екологична среда на територията на общината.

Общински план за развитие 2014-2020 г.

Общинският план за развитие е основен документ за формирането на цялостна, средносрочно ориентирана и ресурсно обезпечена политика за управление на базата на местните приоритети и интереси на гражданите. С оглед оценените нужди и желания на местната общност и в съответствие с наличният потенциал, ресурси и специфични особености и тенденции в развитието на общината, стратегическата рамка на настоящият стратегически документ се фокусира в четири основни тематични области, на чиято основа следва да се реализира дефинираната по-горе Визия за развитие през следващият програмен период:

- Социално – икономическото развитие и повишаване на конкурентоспособността не местната икономика и общината като цяло;
- Състоянието на жизнената среда – природа, урбанизирана среда, инфраструктури и разумно използване на териториалните, природни и човешки ресурси;
- Специфичните характеристики на общината, нейните страни с потенциал за развитие – историческо, културно наследство, образователен център и туристически потенциал;
- Доброто управление за развитие и пълноценно използване на потенциала и създаването на устойчиви сътрудничества.

VI. СИСТЕМА ЗА ОТЧЕТ И КОНТРОЛ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПУО 2021 - 2028 Г.

Системата за отчет и контрол представлява процес на наблюдение (мониторинг) и събиране и анализиране на информация, свързана с изпълнението на мерките от дадена програма. От съществено значение е да се гарантира, че информацията е събрана по един организиран и планиран начин и през редовни интервали. Осъществяването на контрол за изпълнение на програмните мерки и достигане целите на програмата означава да има определени органи, пред които се отчита това изпълнение и които имат компетенциите да одобрят коригиращи действия при необходимост от актуализация на програмата. Системата за оценка на резултатите от изпълнението на дадена програма, включва действия, които да осигурят, необходимата информация за изготвянето на междинни оценки, както и за окончателната оценка на степента на изпълнение на целите на дадена програма. Тези оценки следва да съдържат анализ на причините за проблеми при изпълнението им.

Системата за отчет и контрол на изпълнението на ПУО представлява система на текущо наблюдение (мониторинг) чрез събиране на информация за изпълнението на отделните мерки, заложени в програмите на ПУО 2021-2028 г. и отчет за степента на тяхното изпълнение.

Текущото наблюдение ще се извършва чрез събиране на информация, свързана с изпълнението на мерките от Програмата, и анализиране и оценка на степента на изпълнение на целите, както и на проблемите при изпълнението и причините за тях. От съществено значение е да се гарантира, че информацията се събира по един организиран и планиран начин и през редовни интервали. За целта кметът на общината ще определи отговорностите на съответно звено от общинска администрация Камено, което ще изготви процедурни правила за наблюдение и оценка, утвърдени със заповед на кмета, и ще събира и систематизира информация от всички общински звена и външни лица, които имат задължение да докладват на общината данни за отпадъците. Звеното, което ще осъществява текущото наблюдение по изпълнение на ПУО, ще анализира и оценява напредъка в изпълнение на мерките, причините за неизпълнение или за изоставане в изпълнението и всяка година до края на месец февруари ще изготвя годишен доклад за напредъка по изпълнение на мерките и програмните цели.

Контролът върху изпълнението на Програмата за управление на отпадъците ще се осъществява от Общинския съвет. За целта ежегодно в срок до 31 март кметът на общината ще представя Годишен доклад за изпълнение на Програмата за управление на отпадъците на община Оряхово за предходната календарна година пред Общинския съвет. Годишните доклади за изпълнение на ПУО ще се публикуват на интернет страницата на общината, с цел информиране на обществеността и ще се изпращат на Областния управител.

VII. СИСТЕМА ЗА ОЦЕНКА НА РЕЗУЛТАТИТЕ И ЗА АКТУАЛИЗАЦИЯ НА ПЛАНА

Оценката на резултатите от изпълнението на ПУО ще бъде фокусирана към събирането, съпоставянето и анализирането на информация през определен период от време за постигането на целите на ПУО чрез текущите и целевите количествени или качествени индикатори, определени за програмните цели.

Необходимост от актуализацията на ПУО може да възникне основно поради три причини:

- в резултат от въздействието на "външни" фактори, като например промени в

изискванията на европейското и българското законодателство, които налагат промяна в заложените стратегически и програмни цели на ПУО и в съответните програмни мерки;

- поради неизпълнение или значително изоставане в изпълнението на програмните мерки;
- при констатации за отклонение в набелязаните тенденции на целевите индикатори, въпреки изпълнението на основните пакети от приоритетни мерки, което налага прилагането на допълнителни мерки към вече приетите или вместо някои от приетите мерки, които не дават очаквания предварително резултат.

Процедурата в случай на актуализацията ще включва изготвяне на актуализиран вариант на Програмата, провеждане на обществени консултации, прилагане на законодателството за екологична оценка на планове и програми, внасяне на актуализираната програма за одобрение и приемане от Общински съвет Оряхово. Наблюдението и оценката на изпълнението на Програмата за управление на отпадъците на община Оряхово са важни с оглед проследяване на напредъка по постигане на предварително поставените цели, срокове и ресурси и навременно предприемане на действия за преодоляване на възникващи проблеми при реализацията на мерките и постигане на програмните цели, а при необходимост - предприемане на действия за актуализация на Програмата.

Системата за наблюдение на прилагането на ПУО ще бъде регламентирана със заповед на кмета на общината и ще обхваща следните дейности и аспекти:

- Определяне на показатели за наблюдение, източниците на информация и периодичността на събиране на информацията;
- Създаване на система за събиране и обработване на достоверна информация (финансова, статистическа, техническа и т.н.) за напредъка по изпълнение на показателите за наблюдение;
- Създаване и функциониране на система от специализирани звена, които извършват мониторинга, в т.ч. определяне на отговорностите и правилата за осъществяване на дейностите по мониторинга;
- Дефиниране на начина на докладване на резултатите от наблюдението на изпълнението чрез изготвяне на доклади;
- Дейности за осигуряване на публичност и прозрачност на действията на общината, свързани с изпълнението на ПУО.

В Плана за действие на всяка подпрограма в ПУО са посочени специфични показатели, проследяващи изпълнението на конкретните мерки, включени в подпрограмата, на базата на които ще бъде изготвена системата от показатели.

ПРИЛОЖЕНИЯ

I. АНАЛИЗ И ОЦЕНКА НА ДЕЙСТВАЩОТО ЗАКОНОДАТЕЛСТВО И ПРОГРАМНИ ДОКУМЕНТИ

Като страна член на ЕС, България е задължена да спазва и прилага общата политика на ЕС свързана с околната среда, която включва и отпадъците като фактор, влияещ върху състоянието ѝ. Европейските стратегически документи от последните години променят философията и подхода към отпадъците - от целенасочено управление на отпадъците като фактор, увреждащ околната среда, към политика на предотвратяване на тяхното образуване и ефективното им използване като ресурси. В тази връзка и законодателството на Съюза в

сектора търпи бурно развитие, като от по-общи разпоредби през 70-те години, целящи намаляване на вредното въздействие на отпадъците върху околната среда, днешният законодателен пакет съдържа конкретни изисквания и количествени цели за намаляване депонирането на отпадъци, за рециклиране и оползотворяване на специфични отпадъчни потоци и за предотвратяване образуването на отпадъци.

Обсъждат се и има голяма вероятност за промени в европейското законодателство в сектор отпадъци, целящи още по-висока степен на защита на околната среда и човешкото здраве, както и преход от управление на отпадъците към устойчиво управление и по-ефективно използване на ресурсите и по-конкретно се очаква да бъдат приети:

- допълнителни ограничения относно депонирането на отпадъци;
- специални разпоредби за намаляване на употребата и предотвратяване на отпадъци от полиетиленовите торби за еднократна употреба;
- ограничения за изгаряне на отпадъци, които могат да бъдат рециклирани;
- въвеждане на по-високи цели за рециклиране на битовите отпадъци и особено на пластмасовите отпадъци;
- въвеждане на количествени цели за предотвратяване на образуването на отпадъци, особено за пластмасови, битови/хранителни и опасни отпадъци;
- по-високи цели за подготовка за повторна употреба и рециклиране на отпадъци от опаковки, ИУМПС.

Основният нормативен документ в сектор "Отпадъци" е ***Директива 2008/98/ЕО*** на Европейския парламент и на Съвета от 19 ноември 2008 г. относно отпадъците и за отмяна на определени директиви, известен също като Рамковата директива за отпадъците или РДО.

Преработената Рамкова директива за отпадъците се прилага от 12 Декември 2010 г. и въвежда нови разпоредби с цел стимулиране на предотвратяването на образуване на отпадъци и рециклирането като част от йерархията на отпадъците, изясняването на ключови понятия, като дефинициите за отпадък, оползотворяване и обезвреждане, както и установяване на подходящи процедури, приложими за странични продукти и край на отпадъка.

Задача на държавите-членки е да приложат европейското право в областта на околната среда като отчитат спецификите на съответната държава, свързани със законодателството, административни структури, регионални или местни условия или някаква друга причина.

Редица други директиви регулират специфичните потоци от отпадъци - например, отпадъци от титаниев диоксид, опаковки и отпадъци от опаковки, полихлорирани бифенили (ПХБ) и полихлорирани терфенили (ПХТ), отпадъчни батерии и акумулатори, канализационен шлам, излезли от употреба превозни средства (ИУПС), отпадъци от електрическо и електронно оборудване (ОЕЕО) и ТОЗ (трайни органични замърсители).

Една последна група от директиви регулира операциите по третиране на отпадъците: изгаряне, съвместно изгаряне на отпадъци и депониране на отпадъци чрез заравяне. Регламент (ЕО) № 1013/2006 покрива трансграничните превози на отпадъци.

Задължението на държавите членки за създаване на план за управление на отпадъците е указано в Директива 2008/98/ЕО от 19 ноември 2008 г. за отпадъците, която отмени предходните определени Директиви.

Директивата е приложима спрямо всяко вещество или предмет, които са изхвърлени от своя притежател, или които техният притежател възнамерява или се изисква да изхвърли. Тя не е приложима, обаче спрямо газообразните и течни отпадъци или спрямо определени категории

отпадъци (например, радиоактивни отпадъци) и други групи отпадъци (отпадъци от миннодобивни индустрии, животински трупове и селскостопански отпадъци, отпадни води).

Съгласно член 13 държавите членки трябва да предприемат необходимите мерки за да гарантират, че управлението на отпадъците се изпълнява без да застрашава човешкото здраве, без да уврежда околната среда и по-специално без риск за водите, въздуха, почвите, растенията или животните, без да причинява смущения от шум или миризми и без да засяга по неблагоприятен начин околната извънградска местност или местоположения, представляващи специален интерес.

Други ключови цели на Директивата за управление на отпадъците са изложени в чл. 4 (йерархия на отпадъците) с последващи разпоредби за превенция на отпадъците (член 9) и за повторната употреба, оползотворяване и рециклиране (членове 10 и 11), и изискванията за депониране на отпадъци (член 12).

Йерархията на отпадъците представя общ приоритетен ред на най-добрите цялостни становища за околната среда в законодателството и политиката по отпадъците. Най-висок приоритет се дава на превенцията на отпадъците, следвана от подготовката за повторна употреба, рециклиране или друг вид оползотворяване, напр. оползотворяване за енергийни цели. Оптималното окончателно депониране е в дъното на тази йерархия. Целта на въвеждането на йерархията за отпадъците е да отдели икономическия растеж от негативните въздействия върху околната среда вследствие на използването на природните ресурси и превръщането на ЕС в едно „рециклиращо“ общество.

При планирането на дейностите по управление на отпадъците се прилагат като критерии за съобразност на предлаганите решения следните принципи:

- **“Предотвратяване”** - образуването на отпадъци трябва да бъде намалено и избегнато, където това е възможно;
- **“Разширена отговорност на производителя” и “замърсителят плаща”** – лицата, които образуват или допринасят за образуването на отпадъци или замърсяват околната среда или сегашните притежатели на отпадъците трябва да покрият пълните разходи за третиране на отпадъците и да ги управляват по начин, който гарантира висока степен на защита на околната среда и човешкото здраве;
- **“Превантивност”** – потенциалните проблеми с отпадъците трябва да бъдат предвиждани и избягвани на възможно най-ранен етап;
- **“Близост” и “самодостатъчност”** – отпадъците трябва да бъдат обезвреждани възможно най-близко до мястото на тяхното образуване, като отпадъците, генерирани в ЕС, трябва да бъдат третирани в рамките на Съюза;
- **“Участие на обществеността”** – съответните заинтересовани страни и органи, както и широката общественост имат възможност да участват в разработването на плановете за управление на отпадъците и на програмите за предотвратяване на отпадъците и имат достъп до тях след разработването им.

Рамковата директива за отпадъците определя различни форми на третиране, относими към управлението на отпадъците. Тя прави разграничение между **оползотворяване** (определено като “всяка операция, главният резултат от която е, че отпадъците служат за полезна цел, заменяйки други материали, които иначе биха били използвани, за да изпълняват определена функция, или подготовката на отпадъците за изпълняване на подобна функция, в съоръжението, или в по-широки граници на икономиката”, от рода на рециклиране и изгаряне с оползотворяване на енергия) и **депониране** (форми на депониране на отпадъци, при които

ресурсите на отпадъците не се оползотворяват, от рода на изгаряне без оползотворяване на енергия и депониране).

Превенцията на отпадъците, като ключов стратегически елемент от европейската политика по отпадъците, става все по-важна. Ясно е, че генерираното количество отпадъци нараства всяка година. Тъй като една от основните цели на ЕС е да гарантира икономическия растеж и просперитет, наложително е икономическият растеж да не се ограничава от генерирането на отпадъци. Инициативите за превенция на отпадъците са насочени не само към промишления сектор чрез насърчаване на ползването на по-чиста технология, но и към училищата и частните домакинства чрез кампании за повишаване на осведомеността.

Оползотворяването на отпадъците допринася както за усвояване на ресурсите, съдържащи се в отпадъците, така и за спестяване на непокътнатите природни суровини.

Рамковата директива за отпадъците, както и някои директиви на Европейския съюз за специфичните потоци от отпадъци включват конкретни цели за оползотворяване, рециклиране и повторна употреба.

Като част от пакет от мерки в областта на кръговата икономика Директива (ЕС) 2018/851 изменя Директива 2008/98/ЕО.

С нея се определят минимални оперативни изисквания за схемите за разширена отговорност на производителите. Те могат също така да включват организационна отговорност и отговорност за принос за предотвратяване на отпадъците, както и за повторната употреба и рециклируемост на продуктите.

Директивата засилва правилата за предотвратяване на отпадъците. По отношение на генерирането на отпадъци държавите от ЕС трябва да предприемат мерки за:

- подпомагане на устойчиви модели на производство и потребление;
- насърчаване на проектирането, производството и използването на продукти, които са ефективни по отношение на ресурсите, трайни, ремонтируеми, могат да се използват повторно и да бъдат модернизирани;
- целеви продукти, съдържащи суровини от изключителна важност, за да се предотврати превръщането им в отпадъци;
- насърчаване на наличието на резервни части, ръководства с инструкции, техническа информация или други средства, позволяващи ремонта и повторната употреба на продуктите, без да се нарушава качеството и безопасността им;
- намаляване на генерирането на хранителни отпадъци като принос към целта за устойчиво развитие на ООН за намаляване с 50% на глобалните хранителни отпадъци на глава от населението на ниво търговия на дребно и потребители, както и намаляване на загубите на храни по веригите на производство и доставки до 2030 г.;
- насърчаване на намаляването на съдържанието на опасни вещества в материалите и продуктите;
- прекратяване на генерирането на морски отпадъци.

С директивата се определят и нови цели за рециклиране на битови отпадъци: до 2025 г. ще трябва да се рециклират най-малко 55% от теглото на битовите отпадъци. Тази цел ще се увеличи на 60% до 2030г. и 65% до 2035 г.

Държавите от ЕС трябва:

- до 1 януари 2025 г. да установят разделно събиране на текстил и опасни отпадъци, генерирани от домакинствата;
- да гарантират, че до 31 декември 2023 г. биологичните отпадъци се събират отделно или се рециклират при източника (напр. чрез компостиране).

Директивата също така подчертава примери за стимули за прилагане на йерархията на отпадъците, напр. такси за депа и изгаряне и схеми за плащане при хвърляне.

Директива (ЕС) 2018/851 за изменение трябваше да се въведе в законодателството на държавите от ЕС до 05 юли 2020 г.

Като цяло целите на ЕС до 2030 г. са отпадъците да се управляват като ресурси и количеството, което е генерирано от населението, да е в състояние на абсолютен спад, депонирането на отпадъци да бъде сведено само до остатъчни отпадъци, за да се предотврати вредата върху околната среда и здравето на човека.

Преглед на общите и конкретни цели и съответните години, през които последните следва да бъдат постигнати, е представен в следващата таблица.

Таблица 11. Цели в законодателството на ЕС за отпадъците

Вид отпадък	**Година**	**Минимално оползотворяване**	**Минимално рециклиране**	**Степен на събиране**
Опаковки	2008	60%	55%	
Автомобили	2015	95%	85%	100%
Електроника	2006	70%	50%	Мин. 4 кг./ жител/годишно
Батерии	2011		50% до 70% (ефикасност)	
	2012			25%
Гуми	2016			45%
	2006	0 депа за гуми		
Биологични отпадъци	2006	Намаляване до 75% спрямо нивото от 1995 г.		
	2009	Намаляване до 50% спрямо нивото от 1995 г.		
	2016	Намаляване до 35% спрямо нивото от 1995 г.		
	2023	до 31 декември 2023 г. биологичните отпадъци да се събират отделно или се рециклират при източника (напр. чрез компостиране).		

Битови отпадъци	2015	Разделно събиране: като минимум: хартия/метал/пластмаса/стъкло
	2020	50% рециклиране на комунално-битовите отпадъци
	2025	да се рециклират най-малко 55% от теглото на битовите отпадъци
	2030	да се рециклират най-малко 60% от теглото на битовите отпадъци.
	2035	да се рециклират най-малко 65% от теглото на битовите отпадъци
Отпадъци от строителство или разрушаване	2020	70% рециклиране/ оползотворяване на материалите от отпадъците от строителство или разрушаване
Текстил и опасни отпадъци	2025	до 1 януари 2025 г. да се установи разделно събиране на текстил и опасни отпадъци, генерирани от домакинствата.

Източник: Регламенти и Директиви на ЕС

Най-сериозният проблем на България е лошото управление на отпадъците, по който показател страната ни е на едно от последните места сред всички европейски страни.

Над 90% от генерираните отпадъци се депонират, вместо да се оползотворяват. В сравнение с други страни, които прилагат все по-модерните технологии на оползотворяване и рециклиране на отпадъците, в България този процес едва сега стартира. За отбелязване е също, че докато в останалите европейски страни е преодоляна пряката зависимост между растеж на БВП и ръст на отпадъците от опаковки, това съвсем не е така в България. Повишаването на жизнения стандарт в страната все още е свързано с нарастване на количествата отпадъци от опаковки, поради все още твърде слабото им оползотворяване.

До приемането през септември 1997 г. на Закон за ограничаване на вредното въздействие на отпадъците върху околната среда в България липсва специална правна уредба в тази област. Законът за първи път урежда обществените отношения в сектор "Управление на отпадъците" и въвежда редица основополагащи изисквания на рамкова Директива за отпадъците 75/442/ЕЕС, в т.ч. задължения на лицата, извършващи дейности по отпадъци, информация за дейностите с отпадъци, програмиране чрез национална, общински и фирмени програми за управление на отпадъците, разрешаване и контрол на дейностите с отпадъци; внос, износ и транзитен превоз, глоби и санкции за неизпълнение. За първи път се дефинират понятията "отпадък", "причинител" и "притежател" на отпадъци.

Създадената с приетия през 2003 г. Закон за управление на отпадъците (Обн. ДВ. бр. 86 от 30 септември 2003 г. и неколкократно изменян и допълван частично и непълно) правна рамка относно управление на отпадъците в страната, следваше да се преосмисли и осъвремени в контекста на изискванията на новата директива. Анализът на естеството и обхватът на необходимите промени показа, че тяхното въвеждане налага изготвянето на изцяло нов закон и не може да бъде осигурено чрез изменение и допълнение на съществуващия Закон за управление на отпадъците. Новият закон беше приет и обнародван в ДВ. бр. 53 от 13 юли 2012 г. и влезе в сила от 13.07.2012 г. Той цели:

- хармонизиране на изискванията на националното законодателство с изискванията на ЕС в областта;
- разширяване обхвата на съществуващите системи за разделно събиране на отпадъци от хартия и картон, пластмаса, стъкло и метали, в т.ч. отпадъци от опаковки;
- създаване на механизми за финансиране;
- засилване на партньорството между общините при изграждане на система от регионални съоръжения;
- ограничаване на рисковете за околната среда при транспортиране и третиране.

Законът съдържа основно промени, насочени към формулиране на ясни задължения за кметовете на общини за управление на битовите отпадъци.

Прилага се нова 5-степенна йерархия при управление на отпадъците:

1. Предотвратяване на образуването на отпадъци
2. Повторна употреба
3. Рециклиране
4. Оползотворяване за получаване на енергия
5. Обезвреждане чрез депониране

Тя определя предотвратяването на образуването на отпадъци като първи приоритет и изисква повторната употреба и рециклирането на материалите да бъдат предпочетени пред оползотворяване на отпадъците за получаване на енергия. Отклонения от тази йерархия се допускат за специфични потоци от отпадъци, когато това е оправдано по причини, като техническа пригодност, икономическа перспективност и опазване на околната среда. В тази връзка се изисква разработване на програма за предотвратяване на отпадъците за общината.

Действащият Закон за управление на отпадъците прецизира задълженията на кметовете на общини за управление на отпадъците, като въведе изисквания за постигане на цели за рециклиране и оползотворяване на битови отпадъци. Кметовете на общините се задължават да осигурят площадки за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци от домакинствата, в т.ч. едрогабаритни отпадъци, опасни отпадъци, строителни отпадъци, отпадъци от черни и цветни метали и други, във всички населени места с население, по-голямо от 10 000 жители, на територията на общината. Законът запази съществуващите изисквания за създаване на сдружения на общини с цел изграждане и експлоатация на обща инфраструктура за третиране на битови отпадъци и бяха приети разпоредби, детайлизиращи този процес. Запазиха се съществуващите отчисления за битови и строителни отпадъци, обезвреждани на регионални и общински депа, като се предоставиха по-големи възможности на общините за разходване на събраните средства. Законът предвиди стимули за общините за достигане на по-високи нива за рециклиране на отпадъците чрез намаляване на отчисленията.

Въвеждат се задължителни за постигане цели, свързани с:

- **подготовката за повторна употреба и рециклиране на отпадъчни материали**, включващи хартия и картон, метал, пластмаса, и ограничаване на количеството депонирани биоразградими битови отпадъци до 35% от общото количество на същите отпадъци, образувани в България през 1995 г.;
- **системите за разделно събиране на битовите отпадъци от домакинствата** трябва да обхващат най-малко 6 000 000 жители на територията на страната, като задължително

включват всички населени места с население, по-голямо от 5000 жители, и всички курортни селища;

- **рециклиране и оползотворяване на материали от неопасни строителни отпадъци** в количество най-малко 70% от общото им тегло.

Облекчени са процедурите по издаване на разрешения за дейности с отпадъци с цел намаляване на административното натоварване на бизнеса. Създадени са ясни правила за кандидатстване и получаване на разрешение.

Законът запази съществуващите изисквания към дейностите и площадките за черни и цветни метали, приети с последното изменение на отменения Закон за управление на отпадъците през 2011 г., в т.ч. разполагане на площадките единствено в индустриалните зони на населените места и въведе допълнителни ограничения към предаването на отпадъци от черни

и цветни метали срещу заплащане от физически лица и забрана за разплащане в брой по сделки с такива отпадъци.

Законът цели подобряване на контрола върху дейностите с отпадъци от черни и цветни метали и ограничаване на възможностите за предаване на отпадъци с неясен произход от физически лица.

Законът определи дейностите с отпадъци, за които се изисква разрешение, условията за кандидатстване и неговото издаване, отказване, изменение и отнемане. Разшири се обхватът от дейностите, за които не се изисква разрешение чрез замяната му с регистрационен режим, като тази промяна засяга основно дейностите по оползотворяване на неопасни отпадъци в случаите, определени с Директива 2008/98/ЕС. Прецизираха се условията за регистрация и прекратяване на регистрацията и се въведе принципът на мълчаливо съгласие за всички регистрационни режими. Запази се съществуващият разрешителен режим за всички дейности с опасни отпадъци.

Предвиди се разработването и приемането на основните стратегически документи

- **Национален план за управление на отпадъците и на Програма за предотвратяване образуването на отпадъци.**

Законът за управление на отпадъците освен изискванията на РДО въведе и изискванията на редица директиви, които са изчерпателно изброени в §1а от Допълнителните разпоредби.

I.1. НОРМАТИВНИ И ПРОГРАМНИ ДОКУМЕНТИ В КОНТЕКСТА НА ПРАВАТА И ЗАДЪЛЖЕНИЯТА НА ОБЩИНА ОРЯХОВО ПО УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ

Анализът и оценката на нормативните и програмните документи на община Оряхово в областта на управление на отпадъците е направен в контекста на правата и задълженията на местните власти, произтичащи от националната нормативна уредба и националните програмни документи. За да е фокусиран, анализът се концентрира върху три основни въпроса:

Първо, Кои са основните ангажименти на община Оряхово, произтичащи от нормативната уредба за отпадъци?

Второ, Приета ли е нормативна уредба на местно ниво, която да съответства на изискванията на Закона за управление на отпадъците и да регламентира правата и задълженията на общинската администрация, на гражданите и юридическите лица по отношение на управление на отпадъците?

Трето, Разработена ли е общинска програма за управление на отпадъците в съответствие с изискванията на Закона за управление на отпадъците, Националния план за управление на отпадъците 2021-2028 г. и Методическите указания на МОСВ от 2021 г. за разработване на общински програми за управление на отпадъците, както и други национални програмни документи в разглежданата област?

В резултат на проучването, настоящият раздел от анализите завършва с основни изводи и препоръки за мерки, които общината трябва да предприеме, за да е в пълно съответствие с националните изисквания.

В *Приложение* към анализа са представени ключови разпоредби на националната нормативна уредба и ключови въпроси от националните програмни документи в областта на управление на отпадъците, които имат пряко отношение към компетенциите на местните власти.

За извършване на настоящия анализ и осигуряване на необходимата информация са събрани, проучени и анализирани следните *информационни източници*:

- Национални нормативни, стратегически и програмни документи, свързани с управлението на отпадъците;
- Нормативни и програмни документи на община Оряхово, относно управление на отпадъците.

I.2.ОСНОВНИ АНГАЖИМЕНТИ ПО УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ НА ОБЩИНА ОРЯХОВО

ЗУО и наредбите към него регламентират детайлно редица ангажименти на общините, свързани с управлението на отпадъците. Националната нормативна рамка и програмни документи в сектор отпадъци следват европейската йерархия на управление на отпадъците и са разработени на основата на общовалидни на международно и европейско ниво принципи. Йерархията на отпадъците определя приоритетния ред на това какво представлява най-добрата възможност за околната среда в законодателството и в политиката относно отпадъците. Спазването на йерархията за управление на отпадъците осигурява ефективно използване на ресурсите, поради което следва да се насърчава по всякакъв начин.

Основните ангажименти на общините, произтичащи от нормативната уредба за отпадъци, също са подчинени на тази йерархия и принципи.

Съгласно нормативната уредба, кметът на общината отговаря за:

- осигуряването на съдове за събиране на битовите отпадъци - контейнери, кофи и други;
- събирането на битовите отпадъци и транспортирането им до депата или други инсталации и съоръжения за оползотворяването и/или обезвреждането им. Следва да се подчертае, че кметът на общината е длъжен да осигури условия, при които всеки притежател на битови отпадъци да се обслужва от лицата/фирмите, на които общината е възложила тези дейности, като тези лица трябва да притежават съответните разрешителни или регистрационни документи, изисквани от ЗУО;
- почистването на уличните платна, площадите, алеите, парковите и другите територии в населените места, предназначени за обществено ползване;
- избор на площадки, изграждане, експлоатация, закриване и мониторинг на депата за

битови отпадъци или на други инсталации или съоръжения за оползотворяването и/или обезвреждане на битови отпадъци. Изискванията към площадките, съоръженията и инсталациите за битови отпадъци са регламентирани в Наредбата за изискванията, на които трябва да отговарят площадките за разполагане на съоръжения за третиране на отпадъци и Наредбата за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и други съоръжения и инсталации за третиране на отпадъци;

- организирането на събирането, оползотворяването и обезвреждането на строителни отпадъци от ремонтна дейност, образувани от домакинствата на територията на съответната община. Следва да се подчертае, че за разлика от отменения ЗУО в новия закон **отпада задължението на общините за осигуряване на депа за депониране на строителни отпадъци и от разрушаване на сгради, извън отпадъците от ремонтна дейност на жилищата на домакинствата**;
- разделното събиране на битови отпадъци на територията на общината най-малко за следните отпадъчни материали: хартия и картон, метали, пластмаси и стъкло и за поетапното постигане на целите на общината за повторна употреба и рециклиране на тези отпадъци;
- организирането на дейностите по разделно събиране на масово разпространени отпадъци и/или оказва съдействие на организациите за оползотворяване на масово разпространени отпадъци, в т.ч. определянето на местата за разполагане на необходимите елементи на системите за разделно събиране и местата за предаване на масово разпространени отпадъци (отпадъци от опаковки, излезли от употреба моторни превозни средства и електронно и електрическо оборудване, негодни за употреба батерии и акумулатори, отработени масла, излезли от употреба гуми);
- изпълнението на решенията на Общото събрание на Регионалното сдружение, в което участва дадена община, в т.ч. относно инвестиционната програма на сдружението, провеждане на обществените поръчки и др.;
- организирането на разделно събиране на опасните битови отпадъци от бита и предаването им за оползотворяване и/или обезвреждане, като напр. опаковки от
- негодни препарати за растителна защита, използвани за гра дините на домакинствата, опаковки от химикали и препарати и стари такива и др.;
- разделното събиране и съхраняването на битови биоразградими отпадъци и зелени отпадъци, (в т.ч. за определянето на местата за разполагане на необходимите елементи на системата за разделно събиране на тези отпадъци и предаването им за компостиране или анаеробно разграждане), както и за постигане за целите за намаляване на депонираните биоразградими и зелени отпадъци на общинските депа и постигане на целите за оползотворяването им;
- осигуряването до средата на 2014 г. на площадки за предаване на разделно събрани отпадъци от домакинствата, в т.ч. едрогабаритни отпадъци, опасни отпадъци от бита и от ремонтна дейност на домакинствата, зелени отпадъци и други във всички населени места над 10 000 жители на територията на общината, и при необходимост в други населени места. **Това изискване не е задължително за община Оряхово**;
- почистването от отпадъци на общинските пътища, вкл. техните сервитути, което е също нов ангажимент за всички собственици на пътища;
- поддържането на регистър на пунктовете за предаване на отпадъци от пластмаси, стъкло, хартия и картон на територията на съответната община и на площадките,

осигурени от общините за безвъзмездно предаване на битови отпадъци, което е също нов ангажимент за кметовете на общини;

- предотвратяването на изхвърлянето на отпадъци на неразрешени за това места и/или създаването на незаконни сметища, организиране на почистването им;
- съдействие за създаване на центрове за повторна употреба, поправка и подготовка за повторна употреба;
- осигуряване на информация на обществеността по всички ангажименти на общината чрез интернет-страницата на общината, както и по друг подходящ начин и провеждане на информационни кампании за населението и бизнеса, свързани с разделното събиране на отпадъците;
- организира събирането на данни и предоставя информация на НСИ, ИАОС, съгласно изискванията на Наредбата за реда и образците, по които се предоставя информация за дейностите по отпадъците, както и реда за водене на публични регистри;
- разработване на общинска наредба за управление на отпадъците и общинска програма за управление на отпадъците;
- организиране и внасянето на отчисленията за следексплоатационни грижи за депата за битови отпадъци и за депониране на отпадъци в необходимия размер и срок;
- контрол на изпълнението на общинската наредба за управление на отпадъците;
- предлагане за одобряване от Общинския съвет на такси за заплащане на услугите, предоставяни от общината, свързани с отпадъци;
- определя изискванията към площадките за пунктовете за предаване на отпадъци от хартия и картон, пластмаси и стъкло, в т.ч. условията за регистрация на площадките (отнася се до пунктовете за предаване на посочените отпадъци в рамките на населените места, известни сред населението и като пунктове за вторични суровини);

Кметът на общината съвместно с другите кметове на общините от Регионалното сдружението за управление на отпадъците, предприема действия по възлагане и извършване на **прединвестиционни проучвания за осигуряване на ново съоръжение за третиране на битовите отпадъци най-малко три години преди изчерпване обема на депото** за битови отпадъци или изтичането на експлоатационния срок на инсталацията, за което уведомява съответната РИОСВ.

ЗУО регламентира и обхвата на контролните правомощия на общините: Кметът на общината или оправомощено от него длъжностно лице контролира:

- дейностите, свързани с образуване, събиране, включително разделното, съхраняване, транспортиране, третиране на битови и строителни отпадъци;
- дейностите по депониране на производствени и опасни отпадъци на общински и/или регионални депа;
- площадките за дейностите с отпадъци от черни и цветни метали (ОЧЦМ);
- спазването на други изисквания, определени с наредбата по чл. 22.

Кметът на общината организира и контролира закриването, рекултивацията на терените и последващия мониторинг на депата за битови и строителни отпадъци на територията на съответната община.

Съгласно чл.118 от ЗУО кметът на общината **по местонахождение на площадката за дейности с отпадъци от черни и цветни метали упражнява контрол** за спазване на условията и реда за извършване на тези дейности, съобразно своите компетенции. За констатираните нарушения при проверките за спазване на условията и реда за извършване на тези дейности кметът на общината уведомява в 14-дневен срок директора на съответната РИОСВ, като му изпраща всички документи.

ЗУО определя и размера на глобите, които кметовете или оправомощени от тях лица могат да налагат на основание на ЗУО.

ЗУО и Наредбата за управление на строителните отпадъци и за влагане на строителни рециклирани материали въведе и специални изисквания към оползотворяване на строителните отпадъци и отпадъците от разрушаване на сгради.

Съгласно ЗУО общините са отговорни и за организиране на събирането, включително разделното, оползотворяването и обезвреждането на строителни отпадъци от ремонтна дейност, образувани от домакинствата. **В новия ЗУО отпада ангажиментът на общините да осигуряват депа и други съоръжения за всички строителни отпадъци на територията на общината.** Общините имат ангажименти по отношение на строителните отпадъци и в случаите, когато общината е възложител на строителни дейности или на дейности по разрушаване на сгради, включително принудително премахване на строежи, както и в случаите, когато местната администрация е компетентна да одобрява и разрешава инвестиционните проекти, и по-конкретно – одобрението на плановете за управление на отпадъците като неразделна част от инвестиционните проекти.

РАЗДЕЛНО СЪБИРАНЕ НА БИТОВИ ОТПАДЪЦИ

Битови отпадъци от хартия и картон , метали, пластмаси и стъкло

За тази група битови отпадъци ЗУО определя изискване поетапно до 2020 г. във всеки регион за управление на отпадъците да се достигне подготовка за повторна употреба и рециклиране на отпадъчни материали, включващи хартия и картон, метал, пластмаса и стъкло от домакинствата и подобни отпадъци от други източници на не по-малко от 50 на сто от общото тегло на тези отпадъци. Целите се постигат поетапно съгласно сроковете, определени в § 15 от преходните и заключителните разпоредби на Закона.

- 25% от 1 януари 2016 г.
- 40% от 1 ануари 2018 г.
- 50% от 1 януари 2020 г.

В приетия през м. март 2021 г. ЗИД на ЗУО са въведени нови цели, а именно:

- минимум 55% до 2025 г.;
- минимум 60% до 2030 г.;
- минимум 65% до 2035 г.

Общините могат да изпълняват задълженията си **за участие в системите за разделно събиране на битови отпадъци от хартия и картон, метали, пластмаси и стъкло, като сключват договори** при условия и ред, определен с решение на общинския съвет, с:

- организации по оползотворяване на масово разпространени отпадъци и/или
- други лица, притежаващи разрешение или регистрационен документ, издаден по реда ЗУО за извършване на дейности по събиране, транспортиране, рециклиране и/или

оползотворяване на отпадъци на територията на съответната община, и/или комплексно разрешително, издадено по реда на ЗООС.

С договорите трябва да се определят най-малко следните условия:

- изискванията към системата за разделно събиране на отпадъците от хартия, метал, пластмаса и стъкло от домакинствата, в т.ч. обслужвано население, вид, брой и разположение на съдовете и площадките за разделно събиране на отпадъците, честота на обслужване;
- количествени цели за разделно събиране, рециклиране и оползотворяване на отпадъците от домакинствата и подобни отпадъци, както и условията и редът за отчитане на тяхното изпълнение;
- задълженията за контрол по спазване на изискванията за разделно събиране на територията на съответната община;
- задълженията за предоставяне на информация на гражданите на съответната община по прилагане на системата за разделно събиране, провеждане на образователни и информационни кампании и работа с обществеността.

Съгласно ЗУО **системите за разделно събиране на отпадъците от хартия, метал, пластмаса и стъкло**, включително отпадъците от опаковки от хартия, метал, пластмаса и стъкло, **трябва да обхванат задължително всички населени места с население, по-голямо от 5000 жители,** и курортните населени места. За тези населени места законът изисква отпадъците от хартия и картон, стъкло, пластмаси и метал, образувани от търговски обекти, производствени, стопански и административни сгради да се събират разделно по реда и условията, регламентирани в общинска наредба за управление на отпадъците. Целесъобразно е системата за разделно събиране на отпадъци от хартия и картон, пластмаса, метал и стъкло да бъде съвместена със системата за разделно събиране на отпадъци от опаковки от същите материали, организирана съобразно принципа за разширена отговорност на производителя, като по подходящ начин се включат и пунктовете за изкупуване на отпадъци от хартия, метал, пластмаса и стъкло и общинските площадки.

Битови биоразградими и биоотпадъци

ЗУО изисква кметът на общината да организира разделното събиране и съхраняването на битови биоразградими отпадъци и зелени отпадъци, (в т.ч. определянето на местата за разполагане на необходимите елементи на системата за разделно събиране на тези отпадъци и предаването им за компостиране или друг вид третиране), както и за постигане за целите за намаляване на депонираните биоразградими и зелени отпадъци и постигане на целите за оползотворяването им.

ЗУО предвижда до 2035 г. количеството на депонираните битови отпадъци да се намали до 10% или по-малко от общото количество образувани БО. За някои страни-членки, между които и България, е предоставена възможност целта да се постигне до 2040 г. и страната възнамерява да се възползва от изключението.

Опасни отпадъци от бита

Голямо е разнообразието на опасни отпадъци от бита – кутии от бои и лакове от ремонтната дейност и остатъци в тях, препарати за растителна защита, използвани в къщите и т.н. Те могат да се събират, както чрез мобилни пунктове (специално оборудвани автомобили) и предварително оповестяване на графиците за населението, така и да се предават на площадките за предаване на разделно събрани отпадъци.

Масово разпространени отпадъци

Общината трябва да организира дейностите за разделно събиране на масово разпространени отпадъци (МРО) в съответствие с принципа "разширена отговорност на производителя" като сключи договори с организации по оползотворяване на отпадъци от опаковки, излязло от употреба електрическо и електронно оборудване (ИУЕЕО), негодни за употреба батерии и акумулатори (НУБА), излезли от употреба моторни превозни средства (ИУМПС), излезли от употреба гуми (ИУГ), отработени масла. За целта кметът на общината определя местата за разполагане на необходимите елементи на системата за разделно събиране на МРО и местата за предаване на такива отпадъци. Мерките, които определят носенето на разширена отговорност от производителите, в т.ч. лицата, пускащи продукти на пазара в Република България, след чиято употреба се образуват масово разпространени отпадъци (МРО), се определят с шест отделни наредби:

Наредба за батерии и акумулатори и за негодни за употреба батерии и акумулатори (Приета с ПМС № 351 от 27.12.2012 г., обн., ДВ, бр. 2 от 8.01.2013 г. посл. изм. и доп. ДВ. бр.2 от 08.01.2021 г.);

Наредба за опаковките и отпадъците от опаковки (обн., ДВ, бр. 85/06.11.2012 г., посл. изм. и доп. ДВ. бр.2 от 08.01.2021 г.);

Наредба за излезлите от употреба моторни превозни средства (Приета с ПМС № 11 от 15.01.2013 г., обн., ДВ, бр. 7 от 25.01.2013 г., в сила от 25.01.2013 г., посл. изм. и доп. ДВ. бр.2 от 08.01.2021 г.);

Наредба за отработените масла и отпадъчните нефтопродукти (приета с ПМС № 352 от 27.12.2012 г., обн. ДВ.бр.2 от 08.01.2013 г., посл. изм. и доп. ДВ.бр.2 от 08.01.2021 г.);

Наредба за излязлото от употреба електрическо и електронно оборудване (приета с ПМС № 256 от 13.11.2013 г., обн. ДВ, бр. 100 от 19.11.2013 г., в сила от 01.01.2014 г., посл. изм. и доп. ДВ. бр.2 от 08.01.2021г.);

Наредба за изискванията за третиране на излезли от употреба гуми (Приета с ПМС № 221 от 14.09.2012 г., обн. ДВ. бр.73 от 25.09.2012 г., посл. изм. и доп. ДВ. бр.2 от 08.01.2021 г.).

С цел насърчаване на повторната употреба, предотвратяването, рециклирането и друго оползотворяване на МРО, с Наредбите са поставени изисквания към продуктите, след чиято употреба се образуват МРО, редът и начините за тяхното разделно събиране, повторна употреба, рециклиране и/или оползотворяване, включително целите за разделно събиране, повторна употреба, рециклиране и/или оползотворяване.

В наредбите са посочени и известни ангажименти на кмета на общината, с оглед организирането на дейностите по разделно събиране на масово разпространени отпадъци и/или оказване съдействие на организациите за оползотворяване на масово разпространени отпадъци като:

- **сключва договори** с организации по оползотворяване на масово разпространени отпадъци и/или с други лица, притежаващи разрешително по ЗУО за изграждане на системите за разделно събиране на отпадъците;
- **определя местата** за разполагане на необходимите елементи на системите за разделно събиране и местата за предаване на масово разпространени отпадъци;
- **осигурява местата за поставяне на съдовете за разделно събиране** на отпадъците от опаковки. В Наредбата са посочени минималният общ обем на съдовете и изискванията за разполагането на съответните съдове;

- **осигурява и организира подходящи мерки** за недопускане на посегателства и кражби от контейнерите за разделно събиране на отпадъците от опаковки;
- **съдейства** при подготовката и провеждането на разяснителните кампании на организациите по оползотворяване;
- **определя местата за събиране на излезли от употреба гуми**, когато се разполагат върху общински терен и информира обществеността за местоположението им и условията за приемането на гумите;
- **съдейства за събирането и съхраняването на излезлите от употреба гуми** и предаването и за оползотворяване и обезвреждането им, съгласно условията на договор с организация за оползотворяване на гуми или с лица, индивидуално изпълняващи задълженията си, ако общината е сключила такъв договор;
- **определя местата на територията на общината за предаване на ИУМПС** в съответствие с програмата по чл. 52, ал. 1 ЗУО и наредбата по чл. 22 ЗУО;
- **организира дейностите по събирането на ИУМПС** по чл. 143, ал. 7 и 8 Закона за движение по пътищата и предаването им в центрове за разкомплектоване;
- **извършва дейностите по предходните две точки, като сключва договор с. организации по оползотворяване на ИУМПС** и с лица, които изпълняват задълженията си индивидуално. Кметовете на общини с районно деление могат да сключват договори за всеки район поотделно;
- **организира дейностите по разделно събиране на портативни и автомобилни НУБА**;
- организира контрола за изпълнението на договори с организации по оползотворяване или с други лица притежаващи разрешения по ЗУО, свързани със системите за разделно събиране на масово разпространените отпадъци.

Осигуряване на площадки за предаване на разделно събрани битови отпадъци от домакинствата

До 13 юли на 2014 г. общините следваше да определят площадки в населените места над 10000 ж. на територията на общината, на които жителите да предават разделно събрани отпадъци от домакинствата. На тези площадки могат да се приемат широк диапазон разделно събрани отпадъци, като напр. обемисти домакински отпадъци (шкафове, гардероби, легла, дивани, фотьойли, матраци и други), строителни отпадъци от ремонтна дейност, образувани от домакинствата в малки количества, биоразградими, вкл. зелени отпадъци, батерии, електрически уреди, опасни отпадъци от домакинствата в малки количества и др.

ОБЩИНСКА НАРЕДБА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ

Член 22 от ЗУО изисква всяка община да приеме Наредба за управление на отпадъците на нейна територия. От съществено значение за постигане на целите на екологосъобразното управление на битовите отпадъци е в наредбата детайлно да бъдат регламентирани задълженията на физическите и юридическите лица за разделно събиране, рециклиране и оползотворяване на отпадъци, както и ангажимента на общинските структури и звена в разглежданата област.

ЗУО определя минималните изисквания за съдържание на общинските наредби за управление на отпадъците, които трябва като минимум да уреждат:

- условията и реда за изхвърлянето, събирането, включително разделното, транспортирането, претоварването, оползотворяването и обезвреждането на битови, включително биоразградими (в т.ч. и биоотпадъци) и опасни битови отпадъци;
- условията и реда за създаването и функционирането на системите за разделно събиране на отпадъците от хартия и картон, стъкло, пластмаси и метали, включително образувани такива отпадъци от търговски обекти, производствени, стопански и административни сгради и населените места, за които се въвеждат тези системи;
- условията и реда за изхвърлянето, събирането, включително разделното, транспортирането, претоварването, оползотворяването и обезвреждането на строителни отпадъци и от разрушаване на сгради, в т.ч от ремонтната дейност на домакинствата;
- условията и реда за изхвърлянето, събирането, транспортирането, претоварването, оползотворяването и обезвреждането на масово разпространени отпадъци (отпадъци от опаковки; излезли от употреба моторни превозни средства, излязло от употреба електронно и електрическо оборудване; негодни за употреба батерии и акумулатори; отработени масла; излезли от употреба гуми);
- изискванията към площадките за предаване на отпадъци от хартия и картон, пластмаси и стъкло, в т.ч. условията за регистрация на площадките /отнася се до пунктовете за предаване на посочените отпадъци в рамките на населените места, известни сред населението и като пунктове за вторични суровини/, изискването за поддържане на публичен регистър от общината с точното местоположение и какви отпадъци приемат, работно време и т.н. Това са изисквания, например, свързани с местоположението на тези пунктове – в определени зони, обозначенията на тези пунктове и други технически изисквания, работно време, какви отпадъци се приемат и др.;
- условията за предаване на отпадъци на площадките за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци от домакинствата, в т.ч. едрогабаритни отпадъци, опасни отпадъци и други в населените места над 10 000 жители, както и населените места, за които общините доброволно осигуряват такива площадки, ако са под 10 000 жители;
- заплащането за предоставяне на съответните услуги по реда на ЗМДТ;
- реда и начина за организиране на събирането, включително разделното, оползотворяването и обезвреждането на строителни отпадъци от ремонтна дейност, образувани от домакинствата.

Освен посочените по-горе минимални изисквания за съдържание на общинските наредби по чл. 22 от ЗУО, общините могат да включат детайлизирането и уреждането на широк кръг въпроси от компетенции на общините, свързани с отпадъците и чистотата, произтичащи от ЗУО и други закони.

ОБЩИНСКА ПРОГРАМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ

Във връзка с процеса на програмиране от общините на процесите на управление на отпадъците, ЗУО съдържа няколко ключови изисквания:

Първо: Общинската програма да се разработи в съответствие със структурата, целите и предвижданията на Националния план за управление на отпадъците.

Второ: Общинската програма се разработва и приема за период, който следва да съвпада с периода на действие на НПУО. Периодът, за който МОСВ разработва Националния план, е 2021-2028 г.

Трето: Общинската програма трябва да включва необходимите мерки за изпълнение на задълженията на кмета на общината, регламентирани в Глава втора, Раздел III на ЗУО.

Четвърто: Общинската програма за управление на отпадъците се разработва като се вземат предвид и Методическите указания на МОСВ за разработване на общински програми за управление на отпадъците, одобрени със Заповед на министъра на околната среда от 2021 г.

Пето: Да се осигури обществен достъп до програмата на общината за управление на отпадъците.

Общинската програма за управление на отпадъците трябва да съответства на структурата, целите и предвижданията на НПУО.

НПУО трябва да съдържа анализ на текущото състояние на управлението на отпадъците, мерките, които трябва да се предприемат за подобряване на съобразената с околната среда подготовка за повторна употреба, рециклиране, оползотворяване и обезвреждане на отпадъци, както и оценка на начина, по който планът ще подпомогне изпълнението на целите и прилагането на разпоредбите на закона. НПУО трябва да включва и мерки за създаване на интегрирана и адекватна мрежа от съоръжения и инсталации за обезвреждане на отпадъците, както и на инсталации за оползотворяване на битови отпадъци (1) чрез прилагане на най-добрите налични техники; (2) в най-близките съоръжения/инсталации, намиращи се до източника на образуване на отпадъците, като се ползват най-подходящите методи и технологии, осигуряващи висока степен на защита на човешкото здраве и околната среда. Планът трябва да предвижда и мерки за прилагане на системи за разделно събиране най-малко на следните отпадъци: хартия и картон, метали, пластмаси и стъкло, и мерки за изпълнение на целите за повторна употреба, рециклиране и оползотворяване на отпадъчни материали по чл. 31 и 32 от ЗУО.

Одобрение и отчитане на общинската програма

Съгласно ЗУО ангажиментът за разработване на програмата е на кмета на общината, а за нейното одобрение – на Общинския съвет. Кметът на общината е длъжен ежегодно до края на месец март да информира Общинския съвет за изпълнението на мерките от програмата през предходната година. Целесъобразно е ежегодният отчет за изпълнение на общинската програма да се публикува на интернет страницата на общината с цел информиране на гражданите и бизнеса.

Процедура на екологична оценка на общинската програма за управление на отпадъците
Общинската програма за управление на отпадъците **преди внасянето ѝ за разглеждане от Общинския съвет подлежи на процедура "Преценка на необходимостта от извършване на екологична оценка"**, в изпълнение на чл.2, ал.2, т.1 от *Наредбата за условията и реда за извършване на екологична оценка на планове и програми*, издадена на основание на ЗООС. Тази процедура включва подготовка от страна на общината на **"Искане за издаване на решение по преценка необходимостта от извършване на екологична оценка", което се внася за разглеждане в РИОСВ.** В общия случай, без утежняващи обстоятелства, процедурата **отнема 1 месец**, което следва да се има предвид в процеса на разработка и одобрение на общинската програма.

ФИНАНСОВИ ИНСТРУМЕНТИ С ЦЕЛ ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ЗАДЪЛЖЕНИЯТА

В съответствие с европейските практики и политика, ЗУО въведе финансови инструменти за

общините в областта на управление на отпадъците.

При изпълнение на целите за отпадъците от хартия, метал, пластмаса и стъкло, общините се освобождават от заплащане на 50% от финансовите отчисления за депониране на отпадъци, което цели общините да увеличават рециклираните и оползотворени битови отпадъци;

При изпълнение на целите за биоразградими отпадъци, общините се освобождават от заплащане на 50% от финансовите отчисления за депониране на отпадъци, целящи увеличаване на оползотворени битови биоразградими отпадъци и намаляване на дела на депонираните такива.

Освобождаването от заплащане на отчисления по горните две точки е независимо едно от друго. Ако общините изпълнят двата вида цели, те се освобождават на 100% от заплащане на отчисленията за депониране.

При неизпълнение на изискванията за осигуряване на площадки за предаване на разделно събрани отпадъци за населени места с над 10 000 ж. до средата на 2014 г., общината заплаща такси за депониране увеличени с 15%.

Освобождаването от отчисленията за депониране представлява много съществен стимул за достигане на целите от общините, като се има предвид нормативно регламентирания от МС нарастващ в годините размер на отчисленията, както следва:

2014 г.- 22 лв./т
2015 г.- 28 лв./т
2016 г. – 36 лв./т
2017 г. – 40 лв./т
2018 г. – 45 лв./т
2019 г. – 57 лв./т
2020 г. – 69 лв./т
2021 г. – 82 лв./т
2022 г. – 95 лв./т

I.3. НОРМАТИВНИ И ПРОГРАМНИ ДОКУМЕНТИ ПО УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ НА ОБЩИНА ОРЯХОВО

Важна предпоставка за решаване на въпросите от местно значение, в това число и управлението на отпадъците, е създаването на законосъобразна и целесъобразна нормативна уредба от органите на местното самоуправление.

НАРЕДБИ

Община Оряхово е приела следните наредби, които имат отношение към управление на отпадъците на територията на общината.

Наредба за управление на отпадъците на територията на община Оряхово, приета с Решение на Общински съвет – Оряхово.

Основният действащ нормативен акт, регламентиращ обществените отношения свързани с управлението на отпадъците на територията на община Оряхово, е Наредбата за управление на отпадъците на територията на община Оряхово, приета с цел отразяване на изискванията на чл.22, ал.1 от Закона за управление на отпадъците. Наредбата отговаря на съществените изисквания, произтичащи от ЗУО и подзаконовите нормативни актове към него.

С тази Наредба се уреждат:

- Екологосъобразното управление на отпадъците на територията на Община Оряхово като съвкупност от права и задължения, решения действия и дейности на

физическите и юридическите и едноличните търговци, свързани с образуването и третирането на отпадъците, както и контрола върху тези дейности;

- Контролът, глобите и санкциите за нарушаване на разпоредбите на настоящата наредба;
- Наредбата има за цел предотвратяване или намаляване на вредното въздействие върху човешкото здраве и околната среда, като изпълнението й се осъществява в съответствие с изискванията на действащите нормативни актове;
- Наредбата регламентира извършването на дейностите по изхвърлянето, събирането, включително разделното, транспортирането, претоварването, оползотворяването и обезвреждането на следните видови отпадъци на територията на община Оряхово:

- битови отпадъци, включително биоотпадъци;
- строителните отпадъци;
- опасни битови отпадъци – негодни за употреба батерии и акумулатори (НУБА), газоразрядни лампи и електронно – лъчеви тръби, както и други опасни отпадъци, образувани от физически лица;
- масово разпространени отпадъци – опаковки, излезли от употреба моторни превозни средства (ИУМПС), отработени моторни масла и отпадъчни нефтопродукти, излезли от употреба гуми (ИУГ), излязло от употреба електрическо и електронно оборудване (ИУЕЕО) и др.
- отпадъци от черни и цветни метали (ОЧЦМ).

Наредба №6 за определяне и администриране на местни данъци, такси и цени на услуги на територията на Община Оряхово

Наредбата е приета с решение № 117 от протокол № 10/25.06.2020 г. на общински съвет Оряхово.

Таксата за битови отпадъци е за услугите по събирането, извозването и обезвреждането в депа и други съоръжения за битовите отпадъци, както и за поддържането на чистотата на териториите за обществено ползване в населените места. Размерът на таксата се определя за всяка услуга поотделно - сметосъбиране и сметоизвозване; обезвреждане на битовите отпадъци в депа или други съоръжения; поддържане на чистота на териториите за обществено ползване в населените места.

Таксата се определя в годишен размер с решение на общинския съвет въз основа на одобрена план - сметка за всяка дейност, включваща необходимите разходи за:

- осигуряване на съдове за съхраняване на битовите отпадъци - контейнери, кофи и други;
- събиране, включително разделно на битовите отпадъци и транспортирането им до депата или други инсталации и съоръжения за третирането им;
- проучване, проектиране, изграждане, поддържане, експлоатация, закриване и мониторинг на депата за битови отпадъци или други инсталации или съоръжения за обезвреждане, рециклиране и оползотворяване на битови отпадъци включително отчисленията по чл.60 и 64 от Закона за управление на отпадъците;
- почистване на уличните платна, площадите, алеите, парковите и другите територии от населените места, предназначени за обществено ползване.

Поради невъзможност да се установи количеството на битовите отпадъци, размерът на таксата се определя, както следва:

- За нежилищни имоти на юридически лица - в левове, върху по - високата между отчетната им стойност и данъчна оценка в размери определени от Общинския съвет;
- За жилищни имоти на юридически лица и за нежилищни и жилищни имоти на физически лица - в левове, върху данъчната оценка в размери определени от Общинския съвет.

ПРОГРАМНИ ДОКУМЕНТИ

Програма за управление на отпадъците на територията на община Оряхово, която е неразделна част от Програмата за опазване на околната среда с период на действие 2015- 2020 година. Програмата е приета на заседание на Общински съвет гр. Оряхово. Тя цели устойчивото развитие на община Оряхово, опазване и укрепване здравето на нейните жители, опазване и подобряване качеството на околната среда в населените места на Общината. Съгласно чл. 52, ал. 9 от *Закона за управление на отпадъците*, Кметът на общината ежегодно внася в Общински съвет отчет за изпълнението на Програма за управление на отпадъците на територията на община Оряхово и го изпраща на Регионалната инспекция по околната среда и водите – гр. Враца. Отчетът обхваща съвкупността от застъпените в Общината дейности, свързани със събирането и третирането на отпадъците. Той описва организацията по събирането, транспортирането и третирането на твърди битови отпадъци.

Основните задачи за изпълнение на целите на Програмата се свеждат до:

- намаляване на количествата на генерираните отпадъци чрез повишаване на културата на населението и чрез въвеждане на съвременни технологии на производство, позволяващи оползотворяване и рециклиране на част от отпадъците;
- осъвременяване на организацията по сметосъбиране чрез поетапно въвеждане на система за разделно събиране на отпадъците;
- контролирано обезвреждане на твърди битови отпадъци чрез депониране на Регионалното депо Оряхово.

С цел проследване напредъка по програмата, общината изготвя ежегоден отчет за изпълнение на програмата за управление на отпадъците на територията на община Оряхово.

I.4. ОСНОВНИ ИЗВОДИ И ПРЕПОРЪКИ

Управлението на отпадъците на община Оряхово се извършва въз основа на приети от ОбС Оряхово планови и програмни документи.

Нормативната уредба на община Оряхово отговаря на минималните изисквания на чл. 22 от ЗУО.

Във връзка с въвеждането на изискванията на Пакета „Кръгова икономика“ в националното законодателство, община Оряхово следва да предприеме действия по актуализиране на общинската наредба по чл. 22 от ЗУО.

II. АНАЛИЗ НА ОТПАДЪЦИТЕ

Съгласно Методическите указания на МОСВ за разработване на общински програми за управление на отпадъците, анализът на отпадъците трябва да включва:

- Битови отпадъци;
- Строителни отпадъци;
- Производствени и опасни отпадъци;
- Специфични потоци отпадъци, които включват:

- Масово разпространени отпадъци
  - отпадъци от опаковки;
  - негодни за употреба батерии и акумулатори (НУБА);
  - излязло от употреба електрическо и електронно оборудване (ИУЕЕО);
  - излезли от употреба моторни превозни средства (ИУМПС);
  - отпадъчни масла и нефтопродукти, излезли от употреба гуми);
- Утайки от ГПСОВ;
- Медицински и биологични отпадъци.

II.1. БИТОВИ ОТПАДЪЦИ

Информацията за количествата и състава на отпадъците е от много голяма важност за вземане на правилни решения за управлението им и оразмеряването на системите, инсталациите и съоръженията за третиране. Непрекъснато нарастващото количество отпадъци, образувани от жизнената дейност на хората, производството и търговията, налага предприемането на мерки за намаляване на общото им количество, повторната им употреба и увеличаване рециклирането и оползотворяването им. Същевременно с развитието на технологиите за третиране на отпадъци, все повече се разширяват възможностите за използването на отпадъците като алтернативен суровинен и енергиен източник и намаляване на количеството, предназначено за депониране. Разгледани са количествата на битовите отпадъци – образувани, събрани, рециклирани, оползотворени и обезвредени.

Анализът на битовите отпадъци е ключов анализ за разработването на общинската програма и дава отговор на следните въпроси:

- ✓ Какви са количествата образувани отпадъци в общината и каква е нормата на натрупване?
- ✓ Какви са количествата и тенденциите на различните потоци отпадъци за анализирания период?
- ✓ Какъв е морфологичният състав на образуваните битови отпадъци в общината?
- ✓ Какви са количествата повторно използвани, рециклирани, оползотворени и обезвредени битови отпадъци за разглеждания период и какви са тенденциите в третирането им?
- ✓ Каква е степента на изпълнение на целите, които са поставени пред общината в съответствие с националното и европейското законодателство?

Жителите на дадена административна единица образуват различно количество отпадъци с

различен състав. Тези показатели зависят от социалния статус, битовите особености на средата, изградената култура на потребление и други фактори. Община Оряхово е една от сравнително малките общини в България, но се сблъсква с почти пълната гама проблеми, свързани с управлението на отпадъците.

Определение за битови отпадъци:

Съгласно Директива (ЕС) 2018/851 на Европейския парламент и на Съвета от 30 май 2018 година за изменение на Директива 2008/98/ЕО относно отпадъците битови отпадъци са:

а) смесени отпадъци или разделно събирани отпадъци от домакинства, включително хартия и картон, стъкло, метали, пластмаса, биологични отпадъци, дървесина, текстил, опаковки, отпадъци от електрическо и електронно оборудване, отпадъци от батерии и акумулатори, както и обемни отпадъци, включително дюшеци и мебели;

б) смесени отпадъци или разделно събирани отпадъци от други източници, когато тези отпадъци са сходни по естество и състав с отпадъците от домакинства; Битовите отпадъци не включват отпадъците от производството, селското стопанство, горското стопанство, рибарството, септичните ями и канализационната система и от третирането на отпадъчните води, включително утайки от пречистване на отпадъчни води, излезли от употреба моторни превозни средства или отпадъци от строителство и разрушаване. "Битовите отпадъци" се формират от жизнената дейност на хората. Трябва да бъде направена разлика и не трябва да се приема количеството генерирани битови отпадъци, като идентично на количеството събрани и извозени битови отпадъци, тъй като това е грешно като подход. Под внимание трябва да се вземат и да се отчитат, като генерирани, всички потоци битови отпадъци, независимо дали събирането им е организирано или възложено от общината или не е от общината. Дори и да липсва достоверна и статистически отчетена информация е необходимо под внимание да се вземат всички потоци битови отпадъци, генерирани на територията на общината-организациите по оползотворяване на отпадъците, площадките за вторични суровини, производствени и търговски обекти, генериращи отпадъци, които предават на организации по оползотворяване или директно на преработвателни предприятия, производствени и търговски обекти, свързани с изискванията за разширена отговорност на производителя. Видът и генерираните количества зависят от няколко фактора, като разположение на населените места, инфраструктура, плътност на застрояване, брой на населението в тях, дейността на населението като източник на образуването, икономическото положение, промишленост, благосъстояние и др.

По смисъла на ЗУО битовите отпадъци са "отпадъци от домакинствата и подобни на отпадъците от домакинствата". Определението вкл ючва всички отпадъци образувани от домакинствата и от фирми и други организации, които по характер и състав са сравними с тези от домакинствата. Изключват се производствените отпадъци и тези, образувани от селското и горското стопанство.

Биоразградимите отпадъци са всички отпадъци, които имат способността да се разграждат анаеробно или аеробно, като например хранителни и растителни отпадъци, хартия, картон и други.

Биоотпадъците от своя страна са биоразградимите отпадъци от парковете и градините, хранителни и кухненски отпадъци от домакинствата, ресторантите, заведенията за обществено хранене и търговските обекти, както и подобни отпадъци от предприятията на хранително-вкусовата промишленост.

Всички населени места от община Оряхово са обхванати от системата за сметосъбиране и сметоизвозване.

Информацията за образуваните отпадъци на територията на общината се събира чрез месечни данни от регионалното депо и чрез фирмените годишни отчети, съгласно Наредба № 1 /04.06.2014 г. за реда и образците, по които се предоставя информация за дейностите по отпадъците, както и реда за водене на публични регистри. Количеството на генерираните отпадъци може да се разглежда като показател за това, колко ефективно е обществото, специално по отношение на използването на природните ресурси, и за избора на най-подходящи методи за третиране на отпадъците.

Данните за количествата на общо образуваните битови отпадъци са представени в следващата таблица.

Таблица 12. Събрани смесени битови отпадъци и норма на натрупване в община Оряхово

Показател	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.	2020 г.
Количество събрани смесени битови отпадъци (в т.) в община Оряхово	1419,37	1770,60	1218,05	1139,075	1555,86
Количество разделно събрани битови отпадъци (в т.) в община Оряхово	5,49	2,74	4,75	9,725	5,99
Общо количество генерирани битови отпадъци (в т.) в община Оряхово	1424,860	1773,340	1222,80	1392,600	1561,850
Средногодишно население (в ч.) в община Оряхово	10065	9852	9598	9336	9141
Норма на натрупване (в кг./ч./год.) в община Оряхово	142	180	127	150	171
Норма на натрупване (в кг./ч./год.) в България	406	436	408		

Източник: Община Оряхово, НСИ

За периода 2016–2020 г. общото количество на образуваните битови отпадъци в община Оряхово се запазва относително постоянно. Единствено през 2019 г. са предадени биоразградими отпадъци с общо количество 243,800 т.

II.1.1. НОРМА НА НАТРУПВАНЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ

Важен показател за управление на отпадъците е нормата на натрупване на отпадъците, представена като количеството на образуваните битови отпадъци за година на човек от населението. През периода 2016-2020г. образуваните битови отпадъци на човек от населението в община Оряхово са в границите от 127 до 180 кг/жител/година, което е относително постоянно.

В сравнителен план с България, община Оряхово е под средното ниво на образуване на битови отпадъци на жител на година за 2018 г. - 408 кг/жител за България. Съгласно типичните данни на натрупване на отпадъци за населени места от 3 000 до 25 000 жители , средногодишната норма за човек от населението е 295,5 кг., следователно нормата за община Оряхово за 2018 г. е по-ниска.

II.1.2. ПОВТОРНА УПОТРЕБА, РЕЦИКЛИРАНЕ, ОПОЛЗОТВОРЯВАНЕ И ОБЕЗВРЕЖДАНЕ НА БИТОВИТЕ ОТПАДЪЦИ

В община Оряхово през последните години количеството на депонирани отпадъци се запазват отоносително постоянни. Депонирането е и основен метод за третиране на отпадъците на територията на общината.

Таблица 13. Депонирани битови отпадъци в община Оряхово (2016-2019 г.) в тона

Година	2016	2017	2018	2019
Количество депонирани отпадъци в тона	1419,37	1770,60	1218,05	1139,075

Източник: Община Оряхово

ПОСТИГНАТИ РЕЗУЛТАТИ И СТИМУЛИ ПРИ ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ЦЕЛИТЕ ПО ЧЛ. 31, АЛ. 1 ЗУО ПО ОТНОШЕНИЕ НА БИТОВИТЕ ОТПАДЪЦИ

В следващата таблица са представени постигнатите резулати за изпълнение на целите по чл. 31, ал. 1, т. 1 от Закона за управление на отпадъците за община Оряхово.

Таблица 14. Постигнати цели по чл. 31, ал. 1, т. 1

Година	2016 г.	2017 г.	2018 г.
Община Оряхово	4 %	5 %	11 %

Източник: ИАОС

При изпълнение на целите за по чл. 31, ал. 1, т. 1 ЗУО, общините се освобождават от заплащане на 50% от отчисления за депониране на отпадъци - чл. 64 ЗУО, което цели увеличаване на количествата битови отпадъци за рециклираните и оползотворяване. При изпълнение на целите за ограничаване на количеството депонирани биоразградими битови отпадъци чл. 31, ал. 1, т. 2 ЗУО, общините се освобождават от заплащане на 50% от отчисления за депониране на отпадъци.

Ако общините изпълнят двата вида цели, те се освобождават на 100% от заплащане на отчисленията за депониране.

Следва да се обърне внимание, че съгласно Наредбата за разделно събиране на биоотпадъци и третиране на биоразградимите отпадъци, Общините могат да се освободят авансово от заплащане на отчисленията за депониране, ако отговарят на определи условия, регламентирани с Наредбата.

При неизпълнение на изискванията за осигуряване от общините на площадки за предаване на разделно събрани отпадъци до средата на 2014 г. отчисленията по чл. 64 ЗУО се увеличават с 15 на сто за периода до отстраняване на неизпълнението Освобождаването от отчисленията за депониране представлява много съществен стимул за достигане на целите от общините, като се има предвид нормативно регламентирания размер на отчисленията.

В периода 2016 -2018 г. община Оряхово не е постигнала целите по чл. 31, ал. 1, т. 1 от ЗУО за подготовка за повторна употреба и рециклиране на отпадъчни материали, вкл. хартия и картон, метал, пластмаса и стъкло от домакинствата – най-малко 50 на сто от общото им тегло, но през 2018 г. е постигнала целите по чл. 31, ал. 1, т. 2 от ЗУО за ограничаване на количеството депонирани биоразградими отпадъци до 35 на сто от общото количество на същите отпадъци образувани в България през 1995 г.

Съгласно Заповед № 185/22.07.2020 г. на Изпълнителния директор на Изпълнителна агенция по околна среда, община Оряхово за 2018 г. е постигнала степен 90%.

Към момента биоразградимите отпадъци от смесените битови отпадъци и генерираните от поддръжката на зелените обществени площи се депонират на регионалното депо.

Тъй като Община Оряхово, както и по-голямата част от всички общини в страната, все още не изпълнява мерки за разделно събиране и рециклиране на биоотпадъци, може да се заключи, че общината не изпълнява целите относно рециклирането на битовите отпадъци.

МОРФОЛОГИЧЕН СЪСТАВ НА БИТОВИТЕ ОТПАДЪЦИ

Друг важен аспект на анализа е определянето на морфологичния състав на битовите отпадъци. Данните за морфологичния състав на отпадъците на община Оряхово се представени в таблицата по-долу.

Таблица 15. Морфологичен състав на битовите отпадъци

Вид отпадък	Количество смесен отпадък на година, т/година	Разделно събран отпадък на година т/година	Общ отпадък на година т/година	Общ отпадък на година %
Хранителни	318,09	0,00	318,09	13,81
Хартия	36,44	7,72	44,17	1,92
Картон	67,98	1,96	69,94	3,04
Пластмаса	249,79	9,53	259,32	11,26
Текстил	78,10	0,00	78,10	3,39
Гума	2,89	0,00	2,89	0,13
Кожа	14,87	0,00	14,87	0,65
Градински	339,37	365,70	705,07	30,62
Дървесни	9,77	0,00	9,77	0,42
Стъкло	86,54	4,32	90,86	3,95
Метали	25,39	21,20	46,60	2,02
Инертни по-	32,44	0,00	32,44	1,41

големи от 4 см				
Опасни	23,37	0,00	23,37	1,01
Други	56,57	0,00	56,57	2,46
Ситна фракция по-малка от 4 см	550,62	0,00	550,627	23,91
Общо	1892,22	410,44	2302,66	100

Източник: Обобщен финален доклад от 2019 г. по проект «Определяне на морфологичния състав на битовите отпадъци в България», с изпълнител «Еко-Морфология» ДЗЗД с възложител ПУДООС

Показателят морфологичен състав характеризира количеството на отделните компоненти спрямо общото количество на отпадъците (хартия, хранителни отпадъци, пластмаси, текстил, стъкло, метали, опасни отпадъци и др.). Данните за морфологичния състав са необходими при избор на системи за разделно събиране на отпадъци или при оптимизация на въведените такива. Има важно значение при определяне на метода за предварително третиране и обезвреждане на отпадъците, включително вида и капацитета на съоръженията.

С показателя **фракционен състав** се изразява процентното съдържание на масата на отделните компоненти в отпадъците по отношение на техните размери спрямо общата маса на отпадъците.

Данните за фракционния състав са необходими при определяне на конструктивните параметри на някои съоръжения за третирането на отпадъците (сита, дробилки).

Обемното тегло (маса) изразява отношението на масата (теглото) на отпадъците към техния обем. Този показател е необходим при определянето на броя на съдовете за събиране на отпадъците, броя на машините за извозването им и технологичното оразмеряване на съоръженията за обезвреждането им.

Като основни изводи могат да се направят:

- От направения анализ на морфологичен състав на битовите отпадъци, изготвен на базата на морфорогичен анализ, като основни изводи може да се обобщят, че най-голяма част от отпадъците заемат градинските, пластмасата, хранителните, текстил, стъкло и инертните отпадъци (в т. число ситната фракция) - 86,94 % от вички отпадъци, делът на отпадъците, които могат да се рециклират и ползват повторно (хартия, картон, стъкло, метали, пластмаса, текстил) е 25,58 %, а системата за разделно събиране на градински и дървесни отпадъци може да обхване 31,04 %. Биоразградимите отпадъци (хранителните, хартиените, картонените, градинските, дървесните отпадъци, 20 % от текстилните отпадъци, 25 % от отпадъците от кожи и 25 % други неидентифицирани отпадъци съгласно Националния стратегически план за поетапно намаляване на количествата на биоразградимите отпадъци, предназначени за депониране) е 51,28 %.

- Препоръчва се да се развие система за разделно събиране на текстил с оглед на новите изменения в ЗУО, като отпадъците от него са 3,39 %.

- Поради използването на твърдо гориво за отопление, община Оряхово е необходимо да изгради система за изхвърляне на пепелта от печките.

- Община Оряхово трябва да обърне внимание на големия обем на ситната фракция попадаща в контейнерите за битови отпадъци и да предприеме действия в посока на намаляването и.

Разделно събиране на отпадъците.

Количества повторно използвани, рециклирани, оползотворени и обезвредени битови отпадъци за разглеждания период

Разделното събиране на отпадъци от опаковки в община Оряхово, се осъществява от организация "ЕКОПАК БЪЛГАРИЯ" АД – гр. София на основание сключен Договор в разположени на територията на общината жълти, сини и зелени контейнери. Общите количества разделно събрани отпадъци от хартия и картон, пластмаса и стъкло съответно за периода 2014-2020 г. са: 26,541 т.; 26,435 т.; 13,650 т.

Като основен извод може да се направи, че въпреки въведената система за разделно събиране на отпадъци от опаковки е необходимо да се предприемат действия по информиране и насърчаване на разделното събиране от населението, тъй като в момента малка част от възможните отпадъци се събират разделно.

II.1.3. ОСНОВНИ ИЗВОДИ

Наличната информация и тенденциите дават основание да се направят следните основни изводи относно битовите отпадъци:

Количеството на отчитаните битови отпадъци и нормата на натрупване през периода 2016 - 2020 г. варират около 170 кг/ж/година поради, която се явява ниско ниво на генерирани отпадъци на 1 жител спрямо общоприетата норма на натрупване за страната.

- Битовите отпадъци се депонират на регионално депо за неопасни отпадъци за регион Оряхово - „Оряхово", разположено в землището на гр. Оряхово.
- Количествата на разделно събраните отпадъци от опаковки са относително постоянни през последните години. Действащата система за разделно събиране на отпадъци от хартия, стъкло, пластмаса и метали не е достатъчно ефективна.
- На територията на Община Оряхово няма фирми извършващи дейности по събиране и съхраняване на отпадъци и в тази връзка не могат да се направят изводи за тенденциите на образуване, събиране и третиране.
- На територията на община Оряхово няма създадена организация за събиране и съхраняване на МРО - ИУМПС, ИУГ, НУБА, ИУЕЕО, отработени масла и в тази връзка не могат да се направят изводи за тенденциите на образуване, събиране и третиране.
- Няма налична информация, в т.ч. не се отчитат данни за едрогабаритни отпадъци, хранителни и зелени отпадъци, както и от поддържането на зелените площи на общината, поради липса на функциониращи системи за събиране на тези видове отпадъци.
- Делът на населението, обхванато от системите за организирано сметосъбиране и транспортиране на битовите отпадъци достига 100 %.

II.2. СТРОИТЕЛНИ ОТПАДЪЦИ

Определение:

"Строителни отпадъци" (СО) са отпадъците от строителство и разрушаване, съответстващи на кодовете отпадъци, посочени в глава 17 от Индекс към Решение 2000/532/ЕО на Комисията от 3 май 2000 г. за замяна на Решение 94/3/ЕО за установяване на списък на отпадъците в съответствие с член 1, буква "а" от Директива 75/442/ЕИО на Съвета относно отпадъците и Решение 94/904/ЕО на Съвета за установяване на списък на опасните отпадъци в съответствие с член 1, параграф 4 от Директива 91/689/ЕИО на Съвета относно опасните отпадъци и следващите му изменения. (§ 1, т. 39 от Допълнителните разпоредби на ЗУО, Обн., ДВ, бр. 53 от 13.07.2012 г.).

С Наредбата за управление на строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали, Обн. ДВ. бр.98 от 8 Декември 2017 г. се цели да се предотврати и ограничи замърсяването на въздуха, водите и почвите, както и да се ограничи рискът за човешкото здраве и околната среда в резултат на събирането, третирането и транспортирането на СО и да се насърчи рециклирането и оползотворяването на СО за постигане на целите по чл. 32 от Закона за управление на отпадъците (ЗУО).

Чл. 6 от Наредбата забранява нерегламентираното изхвърляне, изгаряне, както и всяка друга форма на нерегламентирано третиране на СО, в т. ч. изхвърлянето им в контейнерите за събиране на битови отпадъци или разделно събиране на отпадъци от опаковки.

От гледна точка на морфологията на отпадъците от строителство и разрушаване (ОСР), средно за страната над 60% от образуваните отпадъци са земни маси и скални материали и бетон/стоманобетон, следвани от керамиката – 14%.

Фигура 3. Обобщени данни за страната за морфологията на строителните отпадъци през 2009 г.

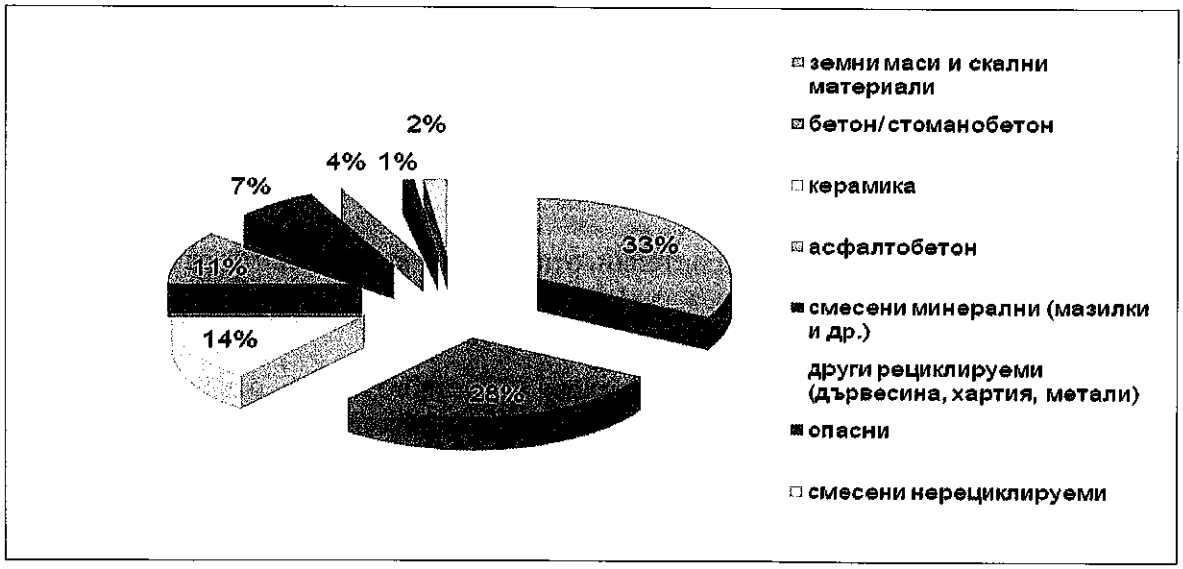

Източник: Национален стратегически план за управление на строителни отпадъци за периода 2011- 2020 г.

Преобладаващата част от строителните отпадъци имат висок потенциал за рециклиране и оползотворяване, има достъпни технологии за рециклиране, но няма достатъчен капацитет в страната за рециклиране на строителни отпадъци.

Строителните отпадъци са получени вследствие на строително-монтажни работи, отпадъци от разрушаване или реконструкция на сгради и съоръжения. Състоят се главно от бетон, тухли, земни маси и керамика, изолации, дървени материали и пластмаси, хидроизолации, керемиди и др., със съответния код по наредбата за класификация на отпадъците.

Възложителите на СМР и/или на премахването на строежи отговарят за изготвянето на план за управление на строителните отпадъци (ПУСО). Контролът по изпълнение на ПУСО се осъществява от кмета на общината, на чиято територия се извършват СМР / премахването на строеж, или от оправомощено от него длъжностно лице. За строежи, чийто възложител е кметът на общината, контролът по изпълнение на ПУСО се осъществява от директора на РИОСВ, на чиято територия е строежът. Кметът на общината изпраща информацията до директора на РИОСВ, на чиято територия ще се извършват СМР или премахване на строежи, за издадените през предходния месец разрешения за строеж или заповеди за премахване на строеж. Кметът на общината отговаря за предаването на отделените строителни отпадъци по време на принудителното премахване на строежи, за оползотворяване на материалите и за влагане на рециклирани строителни материали, включително за покриването на разходите за извършване на дейностите по транспортиране и третиране. Разходите за извършване на дейностите по транспортиране и третиране на строителни отпадъци, получени в резултат на принудително премахване на строеж, са за сметка на извършителя на незаконния строеж или на собственика на сградата или съоръжението. Въз основа на влязла в сила заповед за премахване на строежа и протокол за извършените разходи за дейностите по транспортиране и оползотворяване на отпадъците кметът на общината подава заявление за издаване на заповед за незабавно изпълнение на събиране на вземането от задължените лица по реда на чл.417, т.2 от Гражданския процесуален кодекс. Когато кметът на общината е възложител на строителни и монтажни работи, с изключение на текущи ремонти, и възложител на премахване на строежи, следва да изготви план за управление на строителните отпадъци. Съдържанието и изискванията към плана се определят в Наредбата за управление на строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали.

Основните проблеми, свързани със строителните отпадъци са неконтролираното им изхвърляне от гражданите и фирмите, което води до образуването на нерегламентирани сметища.

Друг проблем е изхвърлянето на строителни отпадъци в контейнерите за твърди битови отпадъци, което води до тяхното повреждане, а от тежината им се повреждат и повдигащите механизми на сметосъбиращите специализирани автомобили.

Правилното регулиране на дейностите, свързани със строителните отпадъци и контрола върху тях са регламентирани със Закона за управление на отпадъците, Наредбата за управление на строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали, съответно с общинската Наредба за управление на отпадъците на територията на община Оряхово. В бъдеще общината ще може да получава надеждни данни в случаите, когато извършва процедурите за одобрение на плановете за управление на строителните отпадъци и инвестиционните проекти, както и при проверката на документите, с които възложителите на строителството доказват изпълнението на целите за рециклиране на строителни отпадъци.

Строителните отпадъци от територията на община Оряхово се транспортират за обезвреждане на РДНО-Оряхово. По преценка на общината част от строителните отпадъци се използват за изравняване на общински терени.

Община Оряхово предвижда при наличие на финансиране проектиране, изграждане и доставка на оборудване и техника на площадка за строителни отпадъци за раздробяване и

подготовка за повторна употреба на строителните отпадъци, разположена на общински терен в РДНО-Оряхово.

II.2.1. ОСНОВНИ ИЗВОДИ

- На територията на община Оряхово няма депа и инсталации за строителни отпадъци.
- Не е създадена организация от страна на общината за събиране и транспортиране на строителните отпадъци от текущи ремонти от населението. Строителните отпадъци се извозват до РДНО-Оряхово от собствениците им.
- Строителните отпадъци от територията на община Оряхово се обезвреждат основно на РДНО-Оряхово.

За да отговаря на законодателните изисквания, община Оряхово е препоръчително да предприеме следните действия:

- Да въведе система за разделно събиране от домакинствата на строителните отпадъци от малки ремонтни дейности с цел намаляване на количествата изхвърлени такива отпадъци в контейнерите за смесени битови отпадъци, депониране на депото и съответно – заплащане на отчисления за депониране. Гражданите биха могли да се задължат да оставят тези отпадъци в добре завързани чували до контейнерите, които да се извозват от общината до депо или да се въведе възможност при предварителна заявка и до определени количества общината да извозва от домакинствата такива отпадъци без те да заплащат за това. Възможно е също така общината да определи площадка, на която гражданите сами да предават без да заплащат за услугата строителни отпадъци от ремонтни дейности до определени количества. При селективно разрушаване на сгради общината може да предостави възможност за безплатно приемане на определена площадка на разделно събрани отпадъци при разрушаване, които могат да се ползват ползотворно, като например тухли, керемиди и др. и които да се предоставят безплатно на нуждаещи се социално слаби граждани.
- Да проучи възможностите за оползотворяване на строителни отпадъци чрез запълване и рекултивация на стари кариери и други подобни.
- Заедно с други съседни общини и строителния бизнес да се обсъдят възможности за оползотворяване и рециклиране на строителните отпадъци.

II.3. ПРОИЗВОДСТВЕНИ И ОПАСНИ ОТПАДЪЦИ

Определения:

Производствени отпадъци са отпадъците, образувани в резултат на производствената дейност на физическите и юридическите лица (§1, т. 32 от Допълнителните разпоредби на ЗУО, Обн., ДВ, бр. 53 от 13.07.2012 г.). Това са количества вещества (продукти, остатъци, суровини и материали), несъдържащи вредни замърсители, създаващи риск за здравето на хората и околната среда, които не могат да се използват в производството (поради липса на технологии или пазар), не могат да бъдат продадени и от които притежателят желае или е длъжен да се освободи. Управлението на производствените отпадъци е задължение на лицата, които ги образуват.

"Опасни отпадъци" са отпадъците, които притежават едно или повече опасни свойства, посочени в Приложение № 3 на ЗУО (§ 1, т. 12 от Допълнителните разпоредби на ЗУО, Обн., ДВ, бр. 53 от 13.07.2012 г.).

Предаването и приемането на производствените и опасните отпадъци се извършват само въз основа на писмен договор с лица, притежаващи разрешение, комплексно разрешително или

регистрационен документ по чл. 35 за съответната дейност и площадка за отпадъци със съответния код съгласно наредбата за класификация на отпадъците. Притежателите на производствени и опасни отпадъци са длъжни да изпълняват разпоредбите на ЗУО.

В процеса на събиране, транспортиране и временно съхраняване опасните отпадъци се опаковат и етикетират в съответствие с действащите стандарти на Европейския съюз, както и в съответствие с международните правни актове за превоз на опасни товари, ратифицирани от Република България със закон. Производството, събирането и транспортирането на опасни отпадъци, както и тяхното съхранение и третиране се извършват при условия, осигуряващи защита за околната среда и човешкото здраве, включително чрез мерките за контрол на отпадъците и осигуряване на възможност за тяхното проследяване от образуването до окончателното им третиране, при спазване на изискванията на глава четвърта, раздел I от ЗУО. При превоз на опасни отпадъци на територията на Република България те се придружават от идентификационен документ по образец. Документът може да е и в електронен формат и съдържа данните, определени в приложение ІБ към Регламент (ЕО) № 1013/2006.

Генератори на производствени и опасни отпадъци на територията на общината са: «Бургозоне» ЕООД, «Астра-ф» ЕООД, «Олива» АД, «Косаня» ЕАД, «Фериботен комплекс», «Джоди» ООД, «Хидком» АД, «Текон Инвест» АД, ЕТ «Ориент-92-Ивко Руняшки», ЕТ «Томи-91-3», ЕТ «Нови-Петя Новева», ЕТ «Истър-99-Румяна Георгиева». Производствени неопасни отпадъци от тези фирми се депонират за обезвреждане на РДНО-Оряхово. Няма информация относно вида на депонираните производствени отпадъци.

Няма информация за опасните отпадъци – опаковки от препарати за растителна защита които се генерират от дейността на ЗП, занимаващи се със земеделие.

Количествата на образуваните опасни отпадъци по групи, съгласно класификацията на отпадъците се водят на отчет в ИАОС, чрез Националната информационна система за отпадъците (НИСО). След измененията на секторната нормативна уредба и по-специално, разпоредбите на Наредба № 1 от 04 юни 2014 г. за реда и образците, по които се предоставя информация за дейностите по отпадъците, както и реда за водене на публични регистри, до общините не достига информация и данни за количествата образувани опасни отпадъци на тяхна територия, нито за количествата образувани производствени такива.

Най-голям дял в общото количество на опасните отпадъци заемат отработени моторни масла и нефтопродукти, негодни за употреба батерии и акумулатори, както и излезли от употреба флуоресцентни тръби и други отпадъци, съдържащи живак. Дейностите по третиране на опасните отпадъци, образувани от дейността на предприятията се извършват в съответствие с разпоредбите на ЗООС и ЗУО, съгласно разрешителните им документи за дейности с отпадъци. Третирането на опасни отпадъци от задължените лица в общината се осъществява без използването на общинска инфраструктура.

В резултат на направеният анализ могат да се изведат следните изводи:

- В община Оряхово количествата на образуваните опасни отпадъци по кодове, съгласно класификацията на отпадъците се водят на отчет от генераторите им (в случай, че това са промишлени предприятия) или от фирмите, извършващи събиране на такива опасни отпадъци (в случай, че са от домакинствата);

- По експертна оценка най-голям дял в общото количество на опасните отпадъци имат отработените моторни и смазочни масла и нефтопродукти, негодни за употреба батерии и акумулатори (НУБА), както и излезли от употреба флуоресцентни тръби и други отпадъци, съдържащи живак;

- Без да се ползва общинска инфраструктура, дейностите по третиране на опасните отпадъци образувани от дейността на предприятията се извършват в съответствие с документите за дейности с такъв вид отпадъци;
- В община Оряхово все още няма функционираща система за разделно събиране на опасни отпадъци от домакинствата, съответно липсват данни за този вид отпадъци.

II.3.1. ОСНОВНИ ИЗВОДИ

- Схемата за отговорност на причинителя и притежателя за образуваните отпадъци при производството на стоки и услуги се прилага за производствените отпадъци, вкл. производствени опасни отпадъци.
- Липсва информация за общо генерираните производствени и опасни отпадъци на територията на общината, поради което не може да се направи констатация за общото ниво на образуване до окончателното им третиране.
- Без да се ползва общинска инфраструктура, дейностите по третиране на опасните отпадъци образувани от дейността на предприятията се извършват в съответствие с документите за дейности с такъв вид отпадъци.
- На територията на община Оряхово няма площадки за разделно събиране на отпадъците, което затруднява изпълнението на целите за рециклиране.

II.4. СПЕЦИФИЧНИ ПОТОЦИ ОТПАДЪЦИ

II.4.1. МРО

II.4.1.1. ОТПАДЪЦИ ОТ ОПАКОВКИ

С приемането на Наредбата за опаковките и отпадъците от опаковки през 2012 г. в националното законодателство се регламентират:

- изискванията за предотвратяване вредното въздействие на отпадъците от опаковки върху околната среда;
- прилагането на мерки от лицата, които пускат на пазара опаковани стоки, за събирането, оползотворяването и/или обезвреждането на образуваните в резултат на тяхната употреба отпадъци от опаковки без риск за човешкото здраве и околната среда и за постигане на целите за оползотворяване;
- изискванията към пусканите на пазара опаковки;
- изискванията за маркиране на опаковките;
- мерките за намаляване на отпадъците от опаковки, предназначени за крайно обезвреждане, при спазване на следната последователност:

а) предотвратяване образуването на отпадъци от опаковки;

б) подготовка за повторна употреба на отпадъци от опаковки;

в) рециклиране на отпадъци от опаковки;

г) друго оползотворяване на отпадъци от опаковки, например оползотворяване за получаване на енергия, и

д) обезвреждане;

- условията за носене на отговорност от първоначалния причинител на отпадъци от опаковки по цялата верига от тяхното събиране до третирането им, както и за споделяне и прехвърляне на отговорността между лицата, участващи във веригата за събиране и третиране;

- мерките, които определят носенето на разширена отговорност от производителите, с цел насърчаване на повторната употреба, предотвратяването, рециклирането и друго оползотворяване на отпадъците от опаковки;

- създаването на системи за разделно събиране, рециклиране и оползотворяване на отпадъците от опаковки;

- информирането на крайните потребители за ролята им в разделното събиране на отпадъци от опаковки, значението на маркировките върху съществуващите опаковки на пазара и наличните системи за събиране, оползотворяване и обезвреждане.

Лицата, които пускат на пазара опаковани стоки, са отговорни за поетапно постигане на цели за рециклиране и оползотворяване на отпадъци от опаковки.

Системите за разделно събиране на отпадъци от опаковки обхващат не по-малко от 6 000 000 жители на територията на страната и задължително включват всички населени места с население, по-голямо от 5 000 жители, и курортните населени места.

Отпадъците от хартия и картон, стъкло, пластмаси и метали, образувани от търговски обекти, производствени, стопански и административни сгради, се събират разделно, с изключение на изискването за населени места, където няма изградена система за разделно събиране на същите отпадъци от домакинствата.

Лицата, които пускат на пазара опаковани стоки, отговарят за разделното събиране на образуваните от тях отпадъци от опаковки, включително организиране на системите за разделно събиране, рециклиране и оползотворяване на отпадъците от опаковки.

В изпълнение на чл. 19, ал. 3, т. 6 от *Закона за управление на отпадъци*, община Оряхово е сключила договор с "Екопак България" АД – организация по оползотворяване на отпадъци от опаковки. Организацията притежава Разрешение №ООп-00-3-00/16.01.2013 г. и Разрешение №ООп-00-3-01/01.02.2013 г., издадено на основание чл. 87, ал. 1 във връзка с чл. 81, ал. 2 от *Закона за управление на отпадъците*. През 2017 г. на организацията е издадено Решение № ООп-ОО-3-03 на Министерството на околната среда и водите за продължаване срока на действие на издаденото Разрешително за извършване на дейност по оползотворяване на отпадъци от опаковки. За извършване на дейността на територията на Община Оряхово, организацията е разположила жълти контейнери за събиране на пластмаса и метал, сини контейнери за събиране на хартия и картон и зелени контейнери за събиране на стъклени отпадъци. Контейнерите са разположени на места в община Оряхово, съгласно списък предложен от кмета на община Оряхово и одобрен от ОбС - Оряхово. Системата за разделно събиране обслужва домакинствата, административните, социалните и обществените сгради, заведенията за обществено хранене и търговските обекти.

За постигане на още по-добри резултати от сътрудничеството на общината с ОпОрганизация за разделното събиране на отпадъците от опаковки, е препоръчително:

- По-широко и по-отговорно участие от страна на гражданите и фирмите, които събират отпадъците си разделно, което ще доведе до по-големи количества и с по-добро качество за рециклиране разделно събрани отпадъци от четирите потока. Това може да се постигне най-вече чрез постоянни информационни кампании и засилен контрол и налагане на глоби.

II.4.1.2. ДРУГИ МРО

Община Оряхово няма сключени договори с организации извършващи дейности по оползотворяване на масово разпространени отпадъци ИУМПС, ИУГ, ИУЕЕО, НУБА и отработени масла.

II.4.2. УТАЙКИ ОТ ГПСОВ

На територията на община Оряхово няма изградени ПСОВ. От 2021 г. се изпълнява проект за изграждане на ПСОВ в гр. Оряхово и довеждащ колектор. Обектът се финансира от ПУДООС. В проекта се предвижда силоз с по-голям обем за съхраняванена излишната утайка и шнекова филтърпреса за нейното обезводняване. За резервно и по-продължително съхранение на обезводнената утайка /кек/ще се обособи покрита с навес площадка, като кекът ще се съхранявав контейнери. Предвижда се утайката след изсушаване да се извозва на РДНО-Оряхово за обезвреждане. Не е предвидено оползотворяване на утайките.

След правилното и екологосъобразно третиране, утайките от ПСОВ могат да бъдат от полза за околната среда. В средносрочен и дългосрочен аспект генерираните количества биха могли да се оползотворят в земеделието или за рекултивация на нарушени терени. Депонирането им е допустимо единствено в краткосрочен период, тъй като то не отговаря на съвременните изисквания на ЕС за ограничаване на размера на площите за депониране на отпадъци. Поради това се препоръчва само като временна или аварийна мярка, когато поради някаква причина липсва друга алтернатива.

Също така е възможно да се търси регионален подход за последващото оползотворяване на утайките от ПСОВ заедно с утайките от други ПСОВ в региона, тъй като регионалният подход се препоръчва и в Националния стратегически план за управление на утайките от ПСОВ до 2020 г.

II.4.3. МЕДИЦИНСКИ И БИОЛОГИЧНИ ОТПАДЪЦИ

Медицинските отпадъци имат някои по специфични характеристики и изискват специално третиране. Болничния отпадък може да носи зарази, поради което следва да бъде отделен от другите смесени отпадъци за се избегне заплахата за общественото здраве. В този отпадък се включват превръзки, остатъци от лекарства и опаковки, лабораторни проби, използвани инструменти и системи, хирургически отпадъци и др. Управлението на отпадъците от лечебни и здравни заведения е уредено основно чрез Закона за управление на отпадъците и Наредба № 1 от 09.02.2015 г. за изискванията към дейностите по събиране и третиране на отпадъците на територията на лечебните и здравните заведения.

Съгласно действащата нормативна уредба, във всяко лечебно заведение, отпадъците се разделят на мястото на тяхното образуване на опасни и такива, които не притежават опасни свойства (неопасни). Отговорността за управлението на болничните отпадъци е на медицинските заведения, в които се образуват. Към момента не функционира система за получаване на данни за болничните отпадъци в общината.

В съответствие със ЗУО и Наредба № 1 за изискванията към дейностите по събиране и третиране на отпадъците на територията на лечебните и здравните заведения дейностите по събиране и третиране на медицинските отпадъци отпадъци са задължение на лицата които ги образуват и по конкретно:

- лечебните заведения по чл. 8, 9 и 10 от Закона за лечебните заведения;

- здравните заведения по чл. 21 от Закона за здравето.

Директорът на РЗИ и директорът на РИОСВ или оправомощени от тях длъжностни лица упражняват контрол на дейностите по третиране на опасни отпадъци в лечебните и здравните заведения.

Опасните отпадъци, които се генерират на територията на общината от хуманното здравеопазване са: 6 бр. ОПЛ, 5 бр. специализирани кабинети, филиал към ЦСМП Враца и 4 бр. стоматологични кабинети. Всеки от тях е сключил индивидуални договори със специализирани фирми за медицински отпадъци.

Поради липса на собствено съоръжение за обезвреждане на опасните болнични отпадъци на територията, на болничните заведения и на територията на общината, опасните отпадъци се предават на лица, притежаващи разрешително за дейности с опасни отпадъци, съгласно действащото законодателство. За ефективно прилагане на контрол на местно ниво е необходимо да се създаде система за събиране и обработка на данни за количествата образувани отпадъци. Необходимо е да се контролират медицинските кабинети в учебните заведения и детските градини за екологосъобразното третиране на медицинските отпадъци.

II.5. ОСНОВНИ ИЗВОДИ

От събраната и информация могат да се направят следните изводи и препоръки:

- Организираната система за разделно събиране на отпадъците от опаковки не обхваща всички населените места от община Оряхово;
- Няма създадена организация за събиране на останалите МРО;
- На територията на община Оряхово няма изградена ГПСОВ;
- Липсва информация за общо генерираните медицински и биологични отпадъци на територията на общината, поради което не може да се направи констатация за общото ниво на генериране и третиране на територията на общината. Не се контролират медицинските кабинети в учебните заведения и детските градини за екологосъобразното третиране на медицинските отпадъци;
- Количествата на смесените битови отпадъци, които постъпват за третиране от територията на община Оряхово, могат допълнително да се намалят, чрез отделяне на количествата рециклируемите компоненти от смесения отпадъчен поток;
- Да се проведе широка информационна кампания за разделното събиране и изхвърляне на отпадъците от опаковки в населените места, в които такова се организира.

III. АНАЛИЗ НА ИНФРАСТРУКТУРАТА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИ

Анализът на инфраструктурата за управление на отпадъците се стреми да даде отговор на следните въпроси:

1. Какви са тенденциите и настоящата ситуация по отношение на осигуряване от общината на инфраструктура за отпадъци, чието управление е от компетенциите на местните власти, включително спрямо тенденциите в страната като цяло?

2. Осигурената, изградената и в процес на изграждане инфраструктура достатъчна ли е за третиране на отпадъците на територията на общината и за постигане на целите за рециклиране и оползотворяване на отпадъците, поставени пред местните власти?

3. Необходима ли е допълнителна инфраструктура за подобряване на услугите и постигане на целите за рециклиране и оползотворяване на отпадъците?

4. Какви са основните изводи и препоръки от анализа?

Предмет на настоящия анализ е инфраструктурата за управление на битовите отпадъци, тъй като управлението на тези потоци отпадъци са от компетенциите на общините. Направен е анализ и на инфраструктурата за третиране на отпадъци от строителство и разрушаване (ОСР), тъй като управлението макар и на малка част от този поток отпадъци е също от компетенциите на местните власти.

За целите на анализа е ползвана информация от програми, доклади и отчети на община Оряхово по управление на отпадъците, Програмата за опазване на околната среда до 2020 г., информация от интернет страниците на община Оряхово, МОСВ, ИАОС и ОПОС и др. В края на анализа са направени основни изводи и препоръки, с цел идентифициране на необходимите мерки по отношение на инфраструктурата за отпадъците.

III.1. ИНФРАСТРУКТУРА ЗА БИТОВИТЕ ОТПАДЪЦИ

Анализът на инфраструктурата за управление на битовите отпадъци е направен относно двата компонента на инфраструктурата:

1. Съоръжения и инсталации за третиране на битовите отпадъци.

2. Съдове и техника за събиране и транспортиране на битовите отпадъци – където се разглеждат съдовете за събиране на битови отпадъци и транспортна техника за сметоизвозване, които са част от системата за управление на отпадъците.

III.1.1. ОСНОВНИ ХАРАКТЕРИСТИКИ НА СЪОРЪЖЕНИЯТА И ИНСТАЛАЦИИТЕ ЗА ТРЕТИРАНЕ НА БИТОВИТЕ ОТПАДЪЦИ

На територията на Общината няма изградена инсталация за предварително третиране на отпадъците, поради което всички генерирани битови и производствени отпадъци се обезвреждат чрез депониране на Регионалното депо за неопасни отпадъци, м. "Марков баир" в землището на гр. Оряхово. За функционирането на депото е издадено КР № 249-Н0/2008 г., което е актуализирано с Решение № 249-Н0-И0-А1/2012 г. и последна актуализация с решение №249-Н0-И0-А282017 г.

Площта на цялото депо е 104,368 дка. Депото е въведено в експлоатация през 2005 г. и се експлоатира от община Оряхово като оператор. Депото обслужва освен община Оряхово и общините Бяла Слатина, Козлодуй, Кнежа, Мизия, Бороване и Хайредин, които влизат в състава на регионално сдружение за управление на отпадъците – регион Оряхово, създадено през 2010 г.

В Регионалното депо има предвидени три клетки: клетка №1, на която е приключена техническата рекултивация, №2 – в експлоатация, № 3 – предстои да се изгражда. На депото се приемат неопасни битови отпадъци и производствени неопасни отпадъци. Общият капацитет на депото е 506 370 т., разпределен по отделните клетки, както следва:

- Клетка №1 – 169 060 т.;
- Клетка №2 – 167 485 т.;
- Клетка №3 – 169 825 т.

Експлоатацията на клетка №1 за неопасни битови отпадъци е започнала през м. август 2005 г.

Тя е рекултивирана през 2020 г. За техническата рекултивация на клетка 1 са изразходени през 2019 г. и 2020 г. 440 516 лв. от набраните отчисления по чл. 60 от ЗУО. Предстои извършване на биологична рекултивация, която ще се финансира от капиталовите разходи на местния бюджет. В момента се експлоатира клетка №2 – начало на експлоатация 01.05.2019 г. Тя е изградена с безвъзмездно финансиране от ПУДОС и частично финансиране от набраните отчисления по чл. 64 от ЗУО от членовете на РСУО-Оряхово. Във връзка с темповете на запълване, капацитетът на клетка №2 много бързо може да бъде изчерпан. В тази връзка е необходимо регионалното сдружение – регион Оряхово да бъде финансирано с 50 000 лв за работен проект и 6 000 000 лв. за изграждане на клетка №3 и довеждащата инфраструктура на РДНО.

Общината трябва да предприеме мерки за осигуряване на предварително третиране на отпадъците и постигане на целите на националното законодателство по отношение на рециклиране на битови отпадъци (чл.31, ал.1, т.1 от ЗУО) и намаляване на биоразградимите отпадъци (чл.31, ал.1, т.2 от ЗУО). Като част от един не малък Регион за управление на отпадъците – регион Оряхово, Община Оряхово е насочила своите усилия към изпълнение на проект по Оперативна програма "Околна среда" 2014 – 2020 г. с наименование "Изграждане на инсталация за предварително третиране на смесено събран битов отпадък и компостираща инсталация за разделно събран зелен отпадък в ПИ с идинтификатор 54020.72.435, местност "Марков баир" в землището на град Оряхово, чрез който да се осигури инфраструктура, гарантираща постигане на националните цели за битовите и биоразградимите отпадъци. Предвижда се до края на 2023 г. да се извърши доставка на Инсталация за предварително третиране на хранителни отпадъци и да се изгради довеждащата инфраструктура на площадката. За тази инсталация има осигурен общински терен. Необходимата инвестиция възлиза на 8 500 000 лв.

Инсталация за предварително третиране (Инсталацията)

Инсталацията ще третира всички генерирани отпадъци от територията на РСУО-Оряхово с изключение на разделно събраните отпадъци в цветните контейнери за МРО. Определеният капацитет на инсталацията е 15 300 т/годишно – 20 т/час при работни 250 дни/годишно и едносменен режим на работа от 8 часа. Технологичният процес е следният:

Смесено събраните битови отпадъци от общините на Регионалното сдружение се транспортират до площадката за предварително третиране със специализирани автомобили собственост на общините. Претеглянето на входящата суровина (отпадъците) от специализираните автомобили се извършва на автомобилна везна, разположена на входа на площадката.

След претеглянето, автомобилите влизат в халето за предварително третиране на смесено събраните отпадъци и зареждат с отпадъци основната буферна зона за входящ отпадък. На връщане празните автомобили измиват и дезинфекцират гумите си и отново се претеглят на кантара, след което напускат обекта.

Максималната производителност на заложената инсталация е 20 тона/час, но тя зависи от състава на отпадъците, организацията на работа, сръчността на работниците и т.н.

От приемната зона за входящ отпадък, материала се разтоварва в Зоната за разтоварване на отпадъка. Оттам с помощта на челен товарач отпадъците се подават към хоризонталната част на Верижно – лентов транспортьор, който е с права и наклонена част и приемен бункер от стоманена ламарина. В тази зона се извършва първично ръчно сортиране на отпадъците включващо отделяне на едрогабаритни отпадъци (вкл. отделяне на кожа, гума и текстил).

Чрез гумено - транспортната лента отпадъците се отвеждат в машина за отваряне на торбички. В тази машина се разкъсват всички торбичките и съдържащия се в тях отпадък се изсипва и

разбухва върху Гумено - лентов транспортьор, което улеснява работата на вибрационното сито.

Гумено - лентовият транспортьор е наклонен и транспортната лента придвижва отпадъците след механизма за разкъсване на торбички до вибрационното сито. Тук отпадъка се разделя по зърнометричен състав с размер на изходящата фракция под ситото 50 мм х 50 мм.

Изходящата фракция под ситото, чрез извеждащ лентов транспортьор с гумена лента се извежда към метален преместваем контейнер, откъдето отива за стабилизиране на подситовата фракция.

Над лентовия транспортьор се предвижда магнитен сепаратор, който служи за отделяне на металните отпадъци. Уловените магнитни отпадъци са отнасяни настрани (към преместваем контейнер) с помощта на лентата, която се върти около магнита.

Фракцията > 50 мм след разделянето в ситото, посредством Транспортна лента се транспортира към лента за сортиране.

Лентата за сортиране минава по цялата дължина на сортировъчната кабина и на нея отпадъците се разстилат и ръчно се извършва тяхното сепариране. Предвидени са 8 работни поста за ръчно разделяне. Тук се сортират следните отпадъци:

- Стъкло
- Цветните метални отпадъци
- LDPE безцветно
- LDPE цветно
- Хартиени отпадъци: велпапе, картон, хартия и др.;
- PET бутилки по цветове
- HDPE
- Твърда пластмаса

Цветните металните отпадъци (алуминий, мед, бронз, цинк, олово, хром никел) се сортират според вида на метала, от който са изработени. За феритните материали е предвиден лентов магнитен сепаратор, разположен напречно над сортиращата лента. От 8-те работни места, които са разположени двустранно, сепарираните материали се отделят ръчно и пускат в специални отвори - клапи в пода на сортираща кабина. Сортиращата кабина с метални стълби и метални улеи в отворите на пода - 8 бр., представлява работна кабина с термопанели, снабдени с климатизация и вентилационна система за рециркулация, локално осветление и авариен бутон на всяко работно място за автоматично спиране на лентите.

Отпадъците, които не подлежат на сепариране за следващо рециклиране и не подлежащи на стабилизиране, остават на сортиращата лента и в края й се подават чрез лентов транспортьор за остатъчна фракция с гумена лента към "изход несепариран отпадък" и се събират в метални контейнери. След събирането на определено количество несепариран отпадък същия се транспортира до Регионалното депо за неопасни отпадъци на гр. Оряхово.

Сортираният отпадък в големи количества през метални улеи с клапи ще се пуска директно на пода в отделни клетки. Последните ще подлежат на балиране. Стъклото и цветните метални отпадъци ще се събират в подвижни контейнери.

Задачите на отделните работници, зависят от състава на отпадъка и от добрата организация на работа.

Събраните, сепарирани по видове отпадъци в клетките под сепариращата кабина, при достигане на определено количество, се избутват с челен товарач върху Верижно - лентов транспортьор. Чрез него се захранва балираща хидравлична преса. Размерът на балите може да варира, в зависимост от вида на балирания материал.

Готовите бали се транспортират и подреждат по видове в товарно разтоварна зона за сепариран, балиран отпадък. От тук, чрез автомобилен транспорт се извозват до определената фирма за рециклиране.

Прогнозното количество балиран отпадък за 1 месец е около 600 т/месец.

Прогнозното количество балиран отпадък за година е около 4 040 т/годишно.

Инсталация за компостиране (Инсталацията)

В Инсталацията ще се третират разделно събрани зелени отпадъци от поддържането на обществените площи, паркове и градини, градинските и дървесни отпадъци от частни имоти от общинити от РСУО-регион Оряхово. Полученият компост ще се използва в обществените градини и паркове, но може да бъде предлаган на частни и търговски клиенти. Технологичната срема на Инсталацията за компостиране е следната:

Избраната технология на компостиране на зелените отпадъци е компостиране в покрити купове с принудителна аерация. Технологичната схема на третиране включва следните процеси:

> Доставка и складиране на зелената маса;

> Раздробяване на дървесния материал с размери над 10 мм;

> Размесване;

> Разстилане върху площадката за компостиране;

> Компостиране, което е разделено на три фази: Интензивна, Стабилизация и Зреене.

> Пресяване на готовия компост;

> Складиране на готовия компост;

На площадката на инсталацията за зелени отпадъци се предвиждат следните съоръжения:

- Секция за трева и шума - открита площадка за складиране
- Навес за дървен материал - покрита площ за складиране
- Площадка за шредиране - открита площ
- Площадка за размесване - открита площ
- Площадка за компостиране - Открита площ за разполагане на компостните купове (за ФАЗА 1 и ФАЗА 2 - покрити купове с принудителна аерация, а за Фаза 3 са само открити купове).
- Система за принудителна аерация и дренаж
- Система за покриване на компостни купове
- Система за отвеждане на инфилтрат
- Площадка за пресяване - открита площ
- Навес за готов компост - покрита площ за складиране.

Суровият материал (трева, листа, клони, градински отпадъци) постъпва на площадката на инсталацията за компостиране на зелени отпадъци след измерване на материала. Тревата и листата се разтоварват на площадката за трева и шума.

При доставяне на дървесни материали те се разтоварват под навес за дървения материал. Поради по-големите си размери дървеният материал се раздробява с шредер, разположен на площадката за раздробяване. Дървеният материал, с размери на фракцията не по-големи от 10 мм, се смесва с помощта на челен товарач с листна маса, трева и градински отпадъци в подходящо съотношение на площадката за размесване.

Размесеният суров материал се разстила на площадката за компостиране с челен товарач. Оформят се купове с трапецовидна форма с широчина на долната основа 8 м, височина 3 м и широчина на горната основа 3 м и се покриват с покривало за компост. Оформянето на 1 куп отнема 12 дни.

Веднага след поставянето на материала на площадката за компостиране стартира процеса на компостиране, който протича в три фази:

- ФАЗА 1 - интензивна фаза,

- ФАЗА 2 - фаза на стабилизация,

- ФАЗА 3 - фаза на зреене.

Първоначалната фаза на компостиране (интензивна фаза на компостиране) трае приблизително 4 седмици (28 денонощия) и се разделя на няколко под – фази, а именно:

> Старт

> Стерилизация

> Интензивна фаза

Фаза "Старт" започва след формирането на купа и е съпроводена с включването на вентилаторите за аериране на материала. Аерацията на куповете се извършва с цел охлаждане и доставка на кислород. В тази фаза започва повишаване на температурата на компоста и изчерпване на кислорода. Процесът продължава до достигане на температурата на компоста до 50°C (около 2 дни в зависимост от външната температура).

До достигане на тази температура се използва времеви контрол на аерирането. В цикли с обща продължителност 30 мин, вентилаторът работи за около 12 мин. Записването на данни за температурата става през 4 часа, а проверката на данни за съдържанието на кислород се извършва през 12 часа.

При достигане на температура 50°C започва фазата "Стерилизация". През фазата на стерилизация се поддържа температура в купа средно 57,5°C за период от три дни, за да се унищожат всички бактерии и вируси. При повишаване на температурата до 60°C вентилаторите се включват и се изключват при 55°C. Проверката на данни за кислорода се извършва през 8 часа.

След три дни при средна температура 57,5°C започва под фазата на интензивно компостиране. През фазата на интензивно компостиране (интензивна фаза) компостните купове се аерират спрямо зададена температура и контрол на съдържанието на кислород. През тази фаза в купа следва да се поддържа температура между 50 и 55°C (включване на вентилаторите при достигане на 55°C и изключване при достигане на 50°C) за неопределено време, средно около 25 денонощия. По време на интензивната фаза вентилаторите не бива да са спрени от работа за повече от 30 мин, освен ако кислородът в купа не е достатъчен. Съдържанието на кислород

трябва да е над 12%. Завършването на активната фаза се индикира от понижаване на температурата в компоста до около 40-45° С.

По време на Фаза 1 се отделя известно количество инфилтрат в зависимост от влажността на суровия материал. Отделеното количество инфилтрат се събира чрез система за дренаж и се отвежда към резервоар за инфилтрат. През тази фаза се очакват ферментационни загуби 20 % от теглото на компостираната маса.

Когато приключи първата фаза на интензивно компостиране, куповете се откриват и материалът се премества за втора фаза - стабилизация, а след нея и трета фаза – зреене на компоста. Стабилизацията на компоста се осъществява в рамките на 2 седмици, през които се извършва допълнително разграждане на органичната фракция. ФАЗА 2 протича при условията на покриване на компостните купове с полупропусклива покривало за компост и принудителна аерация.

През тази фаза в купа следва да се поддържа температура между 40 и 45°С. Съдържанието на кислород трябва да е над 7%. По време на ФАЗА 2 се отделя известно количество инфилтрат. Отделеното количество инфилтрат се събира чрез система за дренаж и се отвежда към резервоар за инфилтрат. През тази фаза се очакват ферментационни загуби 15% от теглото на компостираната маса.

Завършването на фаза на стабилизация се индикира от понижаване на температурата в компоста в порядъка 35-38°С. След завършването на ФАЗА 2 се осъществява преместване на куповете в неаерирана зона, където протича фазата на зреене, продължаваща около 2 седмици. По време на този етап, компостните купове са открити. През фазата на зреене се образува хумусна маса. Куповете не се аерират принудително. Крайният продукт е стабилизиран подобен на пръст висококачествен компост.

Готовият компост се пресява през сито, разположено на площадката за пресяване. Пресетият материал с едрина до 20 мм се складира под навес - склад за готов компост, а задържаната фракция се смесва със суровия материал и отново преминава процеса на компостиране.

III.1.2. ИНФРАСТРУКТУРА ЗА СЪБИРАНЕ И ТРАНСПОРТИРАНЕ НА БИТОВИТЕ ОТПАДЪЦИ, СЪДОВЕ

В системата за организирано сметосъбиране и сметоизвозване се използват метални подцинковани съдове - контейнери тип "Бобър" с полезен обем 1.1 куб.м. и кофи тип "Мева" с полезен обем 0.11 куб.м. Общият брой на съдовете за смет е 3089 броя, от които 2545 броя кофи "Мева" и 544 броя контейнери "Бобър".

Таблица 16. Разпределение на съдовете за събиране на битови отпадъци на територията на общината

№	Населено място	Контейнер "Бобър", броя	Кофи "Мева", броя
1.	гр. Оряхово	330	580
2.	с. Селановци	116	1363
3.	с. Остров	45	198

4.	с. Лесковец	29	166
5.	с. Галово	15	40
6.	с. Горни Вадин	4	110
7.	с. Долни Ваден	5	88
	ОБЩО	**544**	**2545**

Услугата по събиране и извозване на отпадъците се възлага по ЗОП. От 2015 г. до 2018 г. и от 2018 г. до 2021 г. изпълнител на услугата е "Астон сервиз" ООД, а от септември 2021 г. има нов сключен договор с "Комунал сервиз" ООД.

III.1.3. ИЗВОДИ И ПРЕПОРЪКИ

Анализите на развитието и състоянието на инфраструктурата за събиране, транспортиране и третиране на битовите и строителните отпадъци дават основание да се направят следните основни изводи за община Оряхово:

- От 2005 г. на регионален принцип община Оряхово разполага със съоръжение за третиране на битовите отпадъци, отговорящи на нормативните изисквания;
- Община Оряхово е обезпечена със съдове и транспортни средства за събиране и транспортиране на смесените битови отпадъци, която да обслужва 100% от населението на общината. През следващите години ще е необходимо текуща подмяна на амортизираните и повредени съдове.
- Община Оряхово изпълнява проект за Инсталация за предварително третиране на битовите отпадъци и компостираща инсталация за «зелените отпадъци».
- Община Оряхово предвижда изграждането на клетка №3 на РДНО.
- Община Оряхово предвижда доставка и експлоатация на инсталация за третиране на хранителните отпадъци.

IV. АНАЛИЗ НА ИНСТИТУЦИОНАЛНИЯ КАПАЦИТЕТ В СФЕРАТА НА УПРАВЛЕНИЕТО НА ОТПАДЪЦИТЕ

Анализът на институционалния капацитет има за цел да анализира капацитета на общината в сферата на управлението на отпадъците. Изводите, които могат да се направят от анализа са:

- В общината има обособено административно звено, отговорно за управление на отпадъците – отдел «Екология» към дирекция «Общински технически дейности, инвестиции и общинска собственост».;
- Препоръчва се увеличаването на щатните бройки на служителите в отдела и повишаване на професионалната квалификация;
- За повишаване на професионалния капацитет е препоръчително служителите, ангажирани с дейностите по опазване на околната среда и в частност с управлението на отпадъците, да участват в семинари, работни срещи, обучения и други, организирани от МОСВ, Организации по оползотворяване, Браншови организации, РИОСВ, Регионални

сдружения и др.;

- С цел прилагане на гъвкави мерки и ефективни действия при нарушаване на действащата нормативна уредба в областта на управлението на отпадъците е необходимо допълнително обучение на служителите;
- Община Оряхово участва в "РСУО – Регион Оряхово" и Кметът на общината е председател на сдружението.

IV.1. ИКОНОМИЧЕСКИ ИНСТРУМЕНТИ И СТИМУЛИ В СЕКТОРА НА УПРАВЛЕНИЕТО НА ОТПАДЪЦИТЕ

Икономическите инструменти в сектора на управлението на отпадъците са механизми, въведени от държавата, които правят по-изгодно за населението и бизнеса да рециклират и оползотворяват отпадъците, вместо да ги депонират. Изследванията показват, че въвеждането на такива механизми в различните европейски страни е довело до намаляване на депонираните количества отпадъци и до преминаване към по-високите нива в йерархията на управлението на отпадъците.

Най-общо икономическите инструменти могат да бъдат обединение в няколко групи:

Такси за депониране и третиране.

Тази група инструменти включва разнообразни такси за депониране на отпадъци на депа, такси за изгаряне на отпадъци в инсинератори, както и различни по вид забрани за депониране и изгаряне на отпадъци.

Схеми "Плащане при изхвърляне" ("Pay-as-you-throw" schemes – PAYT).

Това са инструменти, при които населението и бизнеса заплащат за събирането, извозването и третирането на генерираните от тях отпадъци. Тези схеми са пряко свързани с количеството на генерираните от съответните лица отпадъци, като те съответно заплащат на кг/чувал/контейнер и т.н.

Схеми за отговорност на производителя и вносителя.

Това са схеми, при които производителите и вносителите на дадени продукти, чиято употреба създава масово разпространени отпадъци, се задължават за финансиране и организиране на дейностите по оползотворяване на тези отпадъци.

Екологични данъци и такси върху продукти – въвеждат се с цел да се ограничи, намали или дори премахне употребата на определени продукти, които са вредни за околната среда.

Банкови гаранции и застраховки за осъществяване на определени дейности – въвеждат се с цел покриване на риска от извършване на определени дейности, които не съответстват на екологичното законодателство, например за трансграничен превоз на отпадъци.

Подпомагане на публични проекти в областта на управление на отпадъците с частично или напълно безвъзмездно финансиране.

На базата на разгледаните в предходната точка схеми и форми за управление на отпадъците в община Оряхово ще бъдат анализирани следните икономически инструменти, които са свързани с бюджета на общината.

Такса – битови отпадъци (в т.ч. постъпления от таксата и разходи на общината за управление на отпадъците)

Обезпечения за покриване на последващи разходи за затваряне на депата и отчисления за депониране на отпадъци (т.нар. отчисления по чл. 60 и чл.64 от ЗУО)

Публични проекти в областта на управлението на отпадъците

Приходите на община Оряхово от такса битови отпадъци за периода 2015-2020 г. са представени в таблицата по долу.

Таблица 17. Приходи от такса битови отпадъци в лева

Година	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Общо приходи	205019,00	272044,00	276347,00	312648,00	316496,00	414603,00

Източник: Община Оряхово

Разходите на община Оряхово от такса битови отпадъци за периода 2015-2019 г. са представени в таблицата по долу.

Таблица 18. Разходи от такса битови отпадъци в лева

Година	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Общо разходи	272679,00	335196,00	397888,00	418099,00	457731,00	620858,00

Източник: Община Оряхово

Обезпечения за покриване на последващи разходи за затваряне на депата и отчисления за депониране на отпадъци (т.нар. отчисления по чл. 60 и чл.64 от ЗУО)

Натрупаните средства от обезпечениянпо чл. 60 от ЗУО, могат да се разходват от общините за закриване и следексплоатационни грижи на площадката на депото или на участък или клетка от него, натрупани през експлоатационния период на депото. Натрупаните средства от отчисленията по чл. 64 се разходват от общините чрез техните бюджети за:

- проектиране, включително прединвестиционни проучвания, финансови и икономически анализи, морфологични анализи на отпадъците, и изграждане на нови съоръжения за оползотворяване/рециклиране на битови и строителни отпадъци, в т.ч. инсталации за сепариране, инсталации за компостиране, инсталации за анаеробно разграждане, площадки за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци от домакинствата, както и дейностите, свързани с авторски, строителен надзор и инвеститорски контрол на същите;
- закупуване на съдове за разделно събиране на отпадъците (извън задълженията на организациите по оползотворяване на масово разпространени отпадъци), транспортни средства и транспортно-подемна техника, обезпечаващи функционирането на общинските системи за управление на отпадъците;
- осигуряване на други съоръжения и инсталации, необходими за изпълнение на

изискванията на ЗУО и на подзаконовите нормативни актове по прилагането му, както и за извършването на последващи разходи, свързани с изградените съоръжения и инсталации за оползотворяване, в т.ч. рециклиране на битови отпадъци;

- осигуряване на собствен принос при финансиране на проекти за управление на отпадъците със средства от Оперативна програма "Околна среда", Предприятието по управление на дейностите по опазване на околната среда и други публични източници;

- осигуряване на информация на обществеността за дейности по управление на отпадъците на територията на региона/общината, свързани с предотвратяване образуването на отпадъците, подготовка за повторна употреба и постигане на целите по чл. 31, ал. 1 ЗУО съгласно мерките, заложени в програмата за управление на отпадъците; разходите за осигуряване на информация не трябва да надвишават 7 % от годишно натрупаните отчисления за съответната година;

- предварително третиране и оползотворяване на битови отпадъци, в т.ч. рециклиране;

- програми за управление на отпадъците.

Определеният размер на отчисленията за обезвреждане на отпадъци на регионално или общинско депо за неопасни отпадъци и на депа за неопасни и/или инертни отпадъци (когато отпадъците са от строителство и разрушаване) за всеки тон депониран отпадък на депата по чл. 64 ЗУО по години, съгласно разпоредбите на Наредба № 7 от 19.12.2013г. на МОСВ е представен на фирурата по-долу.

Фигура 4. Размер на отчисленията по чл. 64 от ЗУО по години в лв./тон

Целта на отчисленията е да се намали количеството на депонираните отпадъци и да се насърчи тяхното рециклиране и оползотворяване.

Отчисленията се определят в размер и по ред определени с акт на Министерски съвет, по предложение на министъра на околната среда и водите и министъра на финансите.

V. ПРОГНОЗИ

V.1. ПРОГНОЗИ ЗА ОБРАЗУВАНИТЕ БИТОВИ ОТПАДЪЦИ

За изготвяне на прогнозите за количествата на образуваните отпадъци и постигане на целите до края на програмния период на настоящата общинска програма е необходимо първо да се проследи текущото състояние на отпадъците, да се определи прогнозния брой на населението за периода до 2028 г., както и очакваната норма на натрупване за община Оряхово. За охарактеризиране на демографското положение в общината са ползвани данните на Националния статистически институт (НСИ). Историческите данни за населението на България и Община Оряхово по данни на НСИ са представени на следващата таблица.

Таблица 19. Население в Община Оряхово за периода 2016-2020 г.

Брой жители	2015	2016	2017	2018	2019
Общо за Р България	7153784	7 101 859	7050034	7 000 039	6 951 482
Община Оряхово	10343	10065	9852	9598	9336

Източник:НСИ

За разглеждания период в национален мащаб, спадът на населението е с 202 302 души или около 2,83%. Намалението в община Оряхово е с 1007 души или около 10 %. На база на тенденциите за демографско развитие на населението на България се приема, че тенденцията за спада на населението в Община Оряхово ще се забави. Приема се, че демографското развитие на общината ще протича при по-благоприятни социално - икономически процеси от тези, характерни за изследвания до момента период. Съобразявайки се така направените допускания са направени и прогнозите на населението за община Оряхово, представени в таблицата по-долу.

Таблица 20. Прогноза на населението в община Оряхово

Година	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
	9138	8974	8810	8649	8491	8336	8181	8031	7884

Източник: собствени изчисления и НСИ

Прогнозата за количеството на генерираните отпадъци предвижда, че количеството на отпадъците и (съответно търсенето на услуги по управление на отпадъците) ще се намалява, но темпът на намаление ще е по-малък в сравнение с този на населението. Секторната нормативна уредба регламентира поетапно въвеждане в годините след 2020 г. на

изисквания към услугите по управление на отпадъците, които настоящата система в общината не може да осигури напълно.

Количествата образувани битови отпадъци за дадена административна единица са в зависимост от броя жители и потребителските навици и възможности. За да се отчетат тези фактори е въведен терминът "норма на натрупване" (НН), отчитащ средното годишно количество образувани битови отпадъци, които се падат на един жител. Тази норма се използва при определянето на потенциала за образуване на битови отпадъци в дадена общност. В следващата таблица е представена информация за прогнозата на очакваното количество образувани отпадъци на община Оряхово, направена за целите на настоящата програма.

За прогнозата е използвана математическа екстраполазция за нормата на натрупване с презумпция за 1 % намаляване с оглед на предприеманите мерки по предотвратяване образуването на отпадъците. Като база, за целите на настоящата прогноза е приета норма на натрупване от 171 кг/ж/год., изчислена при 1561,850 т битови отпадъци, генерирани от постоянно живущото население на общината към 2020 г., което по данни на НСИ е 9141 души (източници община Оряхово и НСИ).

Таблица 21. Прогноза на нормата на натрупване в община Оряхово

Норма на натрупване	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Община Оряхово	170,8	170,6	170,4	170	169,8	169,6	169,4	169,2

Таблица 22. Прогноза за генерираните битови отпадъци в община Оряхово

Година	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Население, в ж.	8974	8810	8649	8491	8336	8181	8031	7884
Генерирани отпадъци в т.	1533	1503	1474	1443	1415	1387	1360	1334

Таблица 23. Прогноза за количествата на образувани отпадъци съгласно морфологичния им състав за община Оряхово, тонове

	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Общо образувани БО	1533	1503	1474	1443	1415	1387	1360	1334
Хранителни	211,7	207,6	203,6	199,3	195,4	191,5	187,8	184,2
Хартия	29,4	28,9	28,3	27,7	27,2	26,6	26,1	25,6

Картон	46,6	45,7	44,8	43,9	43,0	42,2	41,3	40,6
Пластмаса	172,5	169,2	166,00	162,5	159,2	156,2	153,1	150,2
Текстил	52,0	51,00	50,00	49,00	48,00	47,00	46,10	45,2
Гума	2,00	2,00	1,92	1,90	1,83	1,80	1,77	1,73
Кожа	10,00	9,80	9,60	9,40	9,20	9,10	8,80	8,70
Градински	469,4	460,20	451,30	441,80	433,20	424,70	416,40	408,50
Дървесни	6,40	6,31	6,20	6,10	5,9	5,8	5,70	5,60
Стъкло	60,60	59,40	58,20	57,00	55,90	54,80	53,70	52,70
Метали	31,00	30,40	29,80	29,10	28,60	28,00	27,80	26,90
Инертни по -големи от 4 см.	21,6	21,20	20,80	20,40	20,00	19,60	19,20	18,80
Опасни	15,5	15,20	14,90	14,60	14,30	14,00	13,70	13,50
Други	37,7	37,00	36,30	35,50	34,80	34,10	33,50	32,80
Ситна фракция по-малка от 4 см.	366,5	359,4	352,4	345,00	338,3	331,6	325,20	319,00
Общо	1533	1503	1474	1443	1415	1387	1360	1334